

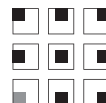
Книгу видано
за сприяння
Валерія Павліченка

Ольга Петрова
Поле. Надвечір'я
(фрагмент)
полотно, олія, 50 × 60 см
2007

Національна
академія
мистецтв
України

Інститут
проблем
сучасного
мистецтва

ІНСТИТУТ
ПРОБЛЕМ
СУЧАСНОГО
МИСТЕЦТВА

ХУДОЖНИК
ОЛЬГА ПЕТРОВА
в текстах сучасників

Автор проекту та упорядник
О. Петрова

Київ | Фенікс
2020

УДК 75.072(477)Петрова
Х98

Затверджено до друку Вченою радою ІПСМ НАМ України
протокол № 5 від 28.08.2020

Рецензенти:

Олеся Авраменко — кандидат мистецтвознавства, Інститут проблем сучасного мистецтва НАМ України

Наталія Вяткіна — кандидат філософських наук, Інститут філософії імені Г. С. Сковороди НАН України

Тетяна Гуменюк — доктор філософських наук, професор, заслужений працівник освіти України, проректор з науково-методичної роботи Київського національного університету культури і мистецтв

Х98 Художник Ольга Петрова в текстах сучасників / упоряд. О. Петрова; Ін-т проблем сучас. мистец. НАМ України. Київ: Фенікс, 2020. 312 с.: іл., 32+16 с. кольор. вкл.

ISBN 978-966-136-756-1

У збірці оприлюднено культурологічні, мистецтвознавчі статті, окремі рецензії та відгуки на творчість Ольги Петрової як художника. Її мистецтвознавчий доробок автор-упорядник книги свідомо залишила поза увагою як окрему, дуалістичну рису творчої особистості. У пропонованих текстах з панорамною розлогістю простежено шлях мисткині з 1965 по 2020 рік. Збірка перетворилася на віртуальний «культурологічно-дискусійний клуб», до якого долучилися автори різних поколінь. Їхня спільність у тому, що всі вони — сучасники художниці, всі заінтриговані її творчістю, про яку говорять небайдужим словом — яскраво, аналітично. В сукупності думки інтелектуалів на тлі портрета одного художника пропонують читачеві ширшу картину розвитку вітчизняного мистецтва в час переходу до вільного творчого процесу в Україні наприкінці XX — на початку XXI століть.

Збірка архівованих текстів буде у нагоді сучасним мистецтвознавцям, естетикам та журналістам. Для майбутнього історика мистецтва вона постане як синтетична картина, в якій жанрова оригінальність представлена з артистичною вишуканістю.

УДК 75.072(477)Петрова

ISBN 978-966-136-756-1

© Петрова О. М., 2020
© ІПСМ НАМ України, 2020
© Вид-во «Фенікс», 2020

Дорогая Ольга, мне нравится ваше искусство. Вы выберите, очень зрелую палитру. Это ваша фишка. Рисуйте, рисуйте и еще раз рисуйте...

ОА

г. Киев Украина

Лет

Саша Белус

ЗМІСТ

Леся Смирна

8 Художник у рефлексіях сучасників.
Переднє слово

Іван Дзюба

13 Більший за самого себе

Герман Недошивин

19 Из отзыва на диссертацию
О. Н. Петровой

La Domenica del Corriere

23 Жінка, яка ілюструє Данте

Геннадий Рождественский

23 Всегда с удовольствием смотрю
«Дантеану»

Ольга Петрова

29 Нисайон. Випробування

Наталья Лигачева

37 «Нисайон» реабилитировал еврейскую
тему в украинской живописи

Джон Т'юса

41 Мистецтво вільної України

Константин Родик

43 Соцреалистические круги
«Божественной комедии»

Лесь Герасимчук

49 «...Серед розчислених світил»

Василь Качуровський

61 З листів до Ольги Петрової

Екатерина Цалик

85 Веселый грустный клоун...

Ірина Горбачова

91 «Рай» Ольги Петрової

Мирослава Макаревич

95 Шлях до «Раю» Ольги Петрової

Людмила Таран

97 Художниця на фоні собственого «Рая»

Елена Карпенко

103 «Нить Ариадны» и Ольги Петровой

Ганна Рудик

109 Можливість розуміння

Іван Дзюба

113 Шлях до українства

Володимир Личковах

117 Ольга Петрова на тлі українського
трансавангарду

Леся Смирна

127 Поза кон'юнктурою

Іда Ворс (Світлана Фесенко)

131 Життя без крові, або «Іспанія
без кориди»

Ігор Диченко

133 Купальська стихія Ольги Петрової

Олена Замостян

137 Ольга Петрова. «Діалоги». Живопис,
графіка

Максим Стріха

141 Дантеана на тлі портрета доби

Юрій Петров

151 Ольга Петрова. Полет птицы

Ольга Петрова

157 «Іспанія твоя та моя». Чому саме Іспанія?

Олег Смаль

165 Мистецтво і пустеля

Катерина Михальова

169 З Японії з любов'ю

Фуэ Катаяма

173 Ольга в Японії

Олена Живкова

181 Японська тема в Музеї Ханенків

Галерея «Триптих»

185 Концепція експозиції Ольги Петрової
«Райський вертеп»

Ольга Петрова

187 «Схід-горизонталь». Живопис

Мирослава Сапко

191 Далеке-близьке Ольги Петрової

Bottega gallery

199 Сине-красно-желтое Ольги Петровой

Світлана Агрест-Короткова

203 Гра кольору та світла художника
Ольги Петрової

Нікола Франко Баллоні

207 Лист до Комітету з Національної премії
України імені Т. Г. Шевченка

Мирослав Попович

209 Відгук на книгу Ольги Петрової
«"Комедія" Данте Аліґ'єрі...»

Світлана Агрест-Короткова

211 «Французька провінція» в Києві

Наталія Сухоліт

217 «Французька Рив'єра» Ольги Петрової

Мирослава Макаревич

221 Мастер колористики

Мирослава Макаревич

225 Яркий праздник

Світлана Агрест-Короткова

231 «Інші береги...» Ольги Петрової

Тетяна Ельфська

235 Українська палітра у Відні

Лідія Лозова

239 «Радість садів» із мольберта Ольги
Петрової

Светлана Агрест-Короткова

243 «Я тебя рисовала, но не утолила жажды»

Марина Шинкарук

247 «Тбілісі — любов моя»

Ірина Гордійчук

251 Рейс «Київ — Тбілісі» — з посадкою
в порту «кохання»

Олександр Москалець

265 В одному полотні — про пережите
в Норвегії й Україні

Олена Сом-Сердюкова

269 Код землі з домінантою води

Тетяна Кара-Васильєва

275 Норвегія, кінець земної тверді...

Исаак Трахтенберг

279 Неравнодушный мир живописных
полотен Ольги Петровой

Олена Мітякіна

285 Викрадення Європи, або Ігри з биком

Світлана Агрест-Короткова

291 «Першоелементи» — натхнення й емоції

Надія Павліченко

295 Живопис Ольги Петрової у Львові

Євстахія Шимчук

313 Для Олі Петрової мистецтво стало
полем її свободи

ХУДОЖНИК У РЕФЛЕКСІЯХ СУЧАСНИКІВ

Переднє слово

Під свіжими враженнями від рукопису нової книги про творчість Ольги Петрової намагаюся згадати, коли ми познайомилися, хоч здається, що знайомі були завжди.

Ще студенткою факультету теорії та історії мистецтва НАОМА, заглиблена в пошук суті єства митця, завітала до популярної тоді галереї «Ірена» на виставку з незвичною назвою «Я клоун», що відбувалася, як підказує ця книжка, 1996 року. І назва була незвична, і контент оригінальний. Це був день вернісажу. В залі зустріла жінка, обличчя якої було загримоване на зразок маркованих контурів зі «Спортсменів» Малевича. Поряд із образами арлекінів демонструвалися об'єкти — вочевидь зіпжки з рук та ніг авторки цієї постмодерністської гри. Роботи запам'яталися, але й не залишала байдужою самопрезентація художниці, яка почувалася не так автором, як експонатом. З побоюванням подумалося: ось Ольга Миколаївна розгримується, і візія загадковості зникне. Але цього не сталося.

Згодом багато виставок Петрової довелося побачити, її роботами захопитися, але оте перше враження, що художник і його праці чимось докорінно

Ольга Петрова з Євгеном Волгіним

пов'язані, — невідступне на будь-якій презентації творчості Ольги Петрової. Своім життям як грою, власним неабияк «закрученим» ставленням до світу, вона декілька десятиліть творить міф про себе і своє мистецтво.

І ось з'явилася книга під назвою «Художник Ольга Петрова в текстах сучасників». Що це — знову міф, що творять її сучасники? Форма сповіді вустах арт-критиків, гра з життям? Здається, все разом.

У книзі оприявлено тексти українських культурознавців, не байдужих до мистецтва, форм його становлення в умовах непростої історії України від другої половини ХХ століття — до сьогодення. Під однією палітуркою співіснують мистецтвознавчі, культурологічні, філософські й журналістські рефлексії авторів, які прихильно ставляться до мистецької гри з кольором й узагалі художньої творчості Ольги Миколаївни. Зі сторінок книги начебто виринає усвідомлення, що, попри геноцидні нахахи, заборони, ревнощі, несприйняття, Петрова мовить собі: «Я це можу і я це зроблю».

Книгу розпочинає І. Дзюба статтю «Більший за самого себе» (1968), присвяченою Сервантесові, його «Дон Кіхотові» та молодій ілюстраторці

літературного шедевра. Стаття тоді не була надрукована, оскільки редактор побачив у ній якийсь антирадянський підтекст. Не менш драматична «Дантеана» Петрової, яку В. Касіян вбачав сюрреалістичною. Але ж мисткиня слідувала саме за реалізмом букви та духу «Божественної комедії». Отже, виникає занурена у світовий контекст ілюстрована графічна дантівська серія (1970–1974 роки), що її можна вважати витонченим виходом за межі арт-хаусної репрезентації на щабель «осьового часу» (К. Ясперс). Уже тоді, в першій половині брежнєвських 70-х, у роботах цієї серії карбовано спробу втечі за межі оточуючої радянської реальності, в метафізично-середньовічний простір світової літератури, — справді реальної, — у багатоповерхів'я вигадок, коридори фантазії, закапелки іронії та лоджії гротеску, що споріднює ці твори з творами Дюрера.

Про перипетії літографій на теми «Комедії» у книзі знайдемо тексти Г. Недошивіна, Л. Герасимчука, М. Стріхи, М. Поповича, Н.-Ф. Баллоні, інших. Попри жорстке ігнорування особистості Петрової у 1970–1980-х, ілюстрації до Дантового шедевра мали щасливу долю: їх придбав Музей книги та друкарства України (Київ), Британський музей (Лондон), двічі вони були експоновані у Флоренції.

За декілька десятиліть книжку за мотивами кандидатської дисертації Ольги Миколаївни про ілюстрації Данте видано в Києві (2009) під егідою Італійського інституту культури в Україні, Українського товариства Данте Аліґ'єрі й за допомогою Н.-Ф. Баллоні, *UniCredit Bank* та С. Беньямінової. Якщо вдивитись у відтворені в книжці — серед інших художників — ілюстрації Петрової, побачимо і афінські театральні маски замість облич атлантів, й Арлекіна з Коломбіною (насправді це Данте з Беатріче), що виказують незвичне авторське ставлення до такого явища, як Дантів космос, і знаменитий портрет суворого Данте — всупереч деревориту Гюстава Доре.

У 1990-х, в атмосфері творчої свободи, що, ніби дев'ятий вал, захлиснула, закрутила, піднесла українське мистецтво, поряд із сучасниками і художниками молодшого покоління фактично народилася Петрова як колорист — автор живописних серій.

З 1989-го й по сьогодні вона щороку створює нову серію «географічних» полотен: Іспанія, Франція, Японія, Індія, Норвегія. Про ці живописні цикли

захоплено пишуть В. Личковах, О. Сом-Сердюкова, Л. Герасимчук, С. Агрест-Короткова, Є. Шимчук і зовсім молоді — М. Сапко, Л. Лозова, Н. Павліченко та інші. М. Макаревич акцентує на колористичній вдачі Ольги Петрової.

Варте читацького інтересу листування Петрової із В. Качуровським — засновником Музею модерного українського мистецтва (Чикаго, США). Людина, яка особисто знала О. Архипенка, Д. Бурлюка, Ф. Манайла, інших модерністів початку ХХ століття, подає у листах неординарний аналіз «Біблійної серії» та полотен з циклу Ольги Петрової «Еротика». Аналітично-вишукані роздуми В. Личковаха та Ю. Петрова відкривають поліаспектність творчих рішень мисткині. Колоризм авторки полотен привернув увагу закордонних поціновувачів, про що свідчать тексти Джона Т'юси (Велика Британія), Фуе Катаями (Японія), Ніколи Франко Баллоні (Італія), Геннадія Рождественського (РФ).

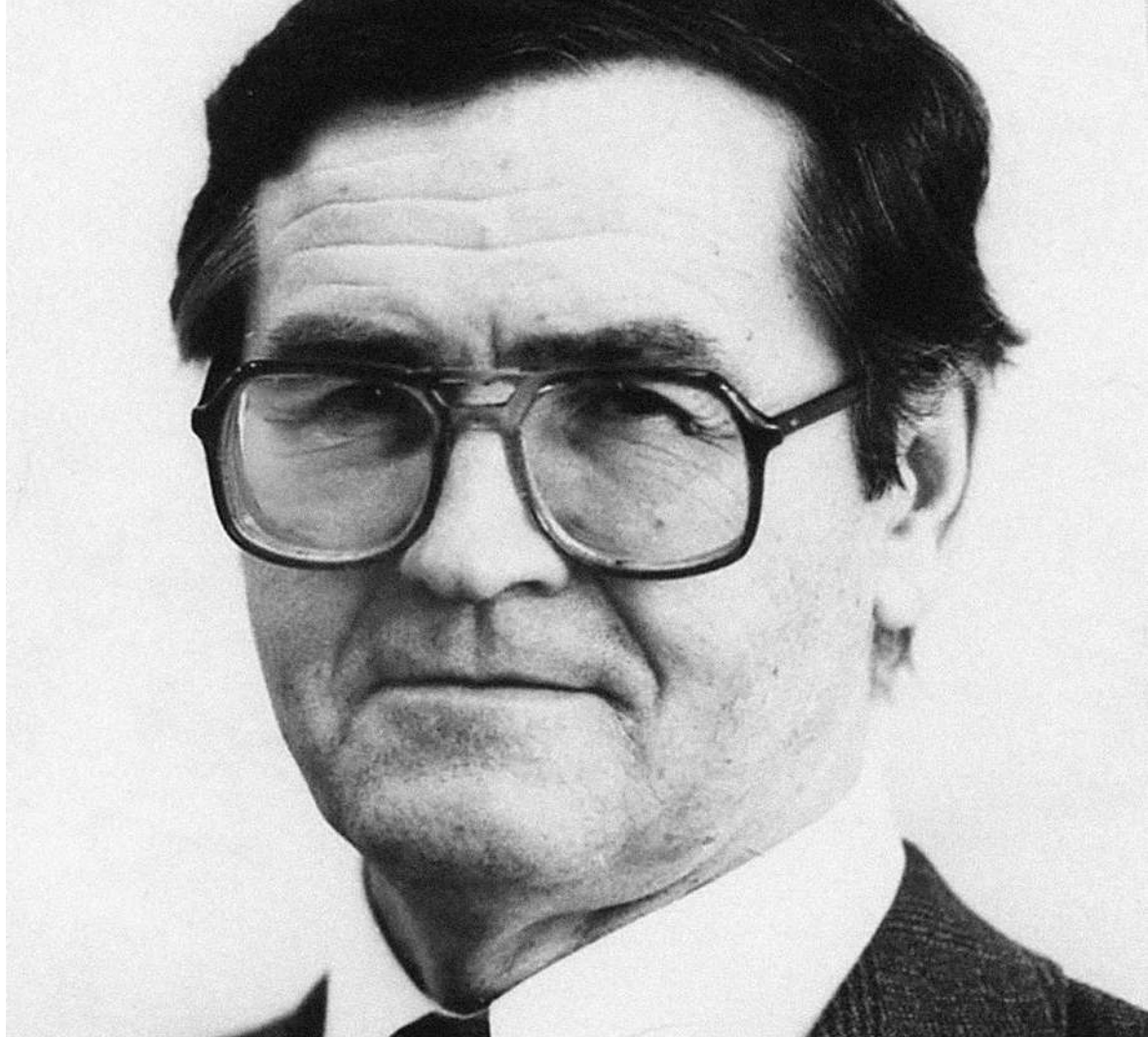
Обшир авторів, які писали про творчість і твори Ольги Петрової, становить, так би мовити, своєрідну глядну залу, в затемненій інтимності якої відбувається майже кінематографічне видовище, звісно, варте якщо не відкритого сонячного світла, то принаймні друкарського світу, в якому повсякденне й випадкове перетворюється на вічне.

Книга, яку задумано та виконано як форму вдячності сучасникам, прихильним до творчих зусиль «міфотворця», ніби запрошує читача до своєрідного культурологічного товариства, клубу однодумців.

Ідею видання підтримано Інститутом проблем сучасного мистецтва НАМ України, його директором академіком В. Сидоренком. Тексти кожного есе ілюстровано творами Петрової, що додає книзі образної харизми.

Свого роду колективна монографія «про Ольгу Петрову» з історичною переконливістю виринає перед очима майбутнього історика мистецтва і — ширше — історика культури, який, напевно ж, подивується не лише її жанровій оригінальності, а й синтезу мистецького світовідчуття, академічної вишуканості й артистичного пера авторів, презентованих на цих сторінках.

Леся СМІРНА
докторка мистецтвознавства

Іван Дзюба

письменник, літературний критик,
академік НАН України

'65

БІЛЬШИЙ ЗА САМОГО СЕБЕ

Фрагмент зі статті 1965 року

Не звиклі до таких речей, вони дивилися на Дон Кіхота і дивувалися, бо то, здавалося, була якась опрічна від інших людина.

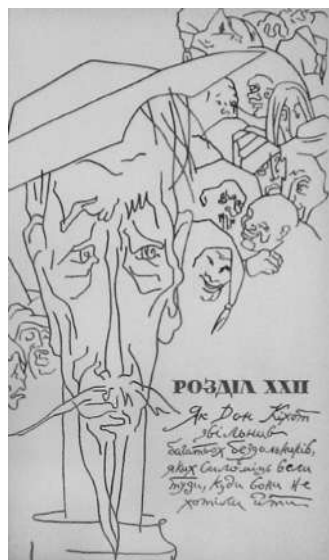
Мігель де Сервантес Сааведра

Не обов'язково було вводити в ранг державної мудрості приснопам'ятне: Дон Кіхоти тому й зветься Дон Кіхотами, що вони позбавлені елементарного чуття історичної реальності, — цю вестибулярну істину нормально зорієнтовані особні знали самі по собі кендюшним знаттям, і з тих самих недовідомих давен.

«Ідея Дон Кіхота не належить добі Сервантеса, вона загальнолюдська, вічна ідея» (Белінський). Певно, Дон Кіхот назрівав ще з тих незнаних, загублених у темряві праісторії часів, коли малосила й самотня в тлумі людина вперше, може, невміло, але чесно стала супроти тріумфуючої неправди, — і не скінчиться він доти, доки не затреться різниця між добром і злом, або, як казав той же Белінський, «поки люди не розбіжаться по лісах».

Так чи інакше Дон Кіхот продовжувався у Філдінга і Гуцкова, у Достоевського (князь Мишкін) і Голсуорсі, у Гюго і Роллана, у Тургенєва і Чехова, в ідеалістах романтизму початку XIX ст., в «зайвих людях», в незліченних «диваках», в химерниках та «ідіотах» усіх літератур світу.

Бо сьогодні Дон Кіхот — це вже не просто персонаж роману, писаного збо років тому іспанцем Мігелем де Сервантесом Сааведра. Це щось незмірно більше: один з кількох єдино можливих і єдино неминучих символів

Ольга Петрова
Ілюстрації до роману
Мігеля де Сервантеса
«Дон Кіхот»
туш, перо
1965

уселюдського духу, автопортретів людства — як Прометей, Гамлет, Фауст, — котрі творилися, творяться й творитимуться всією історією роду людського.

І коли, скажімо, Вінсент Ван Гог, до краю самовідданий у праці, невідкладний будь-якому своєкористію, зворушливо цнотливий і «кумедно» ричарський у ставленні до жінок, невідчаровно романтичний всупереч наукам життя, — раптом з'ясовує сталевим голосом монотеїста:

«Що ж до мене, то я знаю лише одне: найважливіше — це не ухилятися від свого обов'язку й не йти ні на які компроміси там, де мова заходить про нього. Обов'язок є щось абсолютне. А наслідки? Ми відповідаємо не за них, а за вчинений нами вибір — виконувати чи не виконувати свій обов'язок. Така точка зору — пряма протилежність принципів: мета виправдовує засоби» (Ван Гог, «Письма», М. — Л. 1966. стор. 190–191), — то хіба це не голос Дон Кіхота?

...Недарма Тарас Шевченко, що так гостро відчував і переймався козацькою славою — не останньою серед слав людської історії — бачив трагедію в тому, що нащадки козаків забули, що воно таке слава, самопожертва.

Ольга Петрова
Ілюстрація
до роману Мігеля
де Сервантеса
«Дон Кіхот»
туш, перо
1965

Колосальна історична всеоб'ємність образу Дон Кіхота постає наочніше, коли придивлятися не тільки до генетично близьких фігур, але й до деяких інших духовних феноменів, котрі видаються явищами зовсім іншого порядку, але насправді посідають споріднену духовну домінанту.

Нарешті, глибока і гірка мудрість, підсумок життєвого досвіду й вічна алегорія закладені в тому, що всі добродійні Дон Кіхотові «починання» кінчаються пресумно, дають протилежний його намірам результат і ставлять його на глум юрби.

Це не найменший з тих всьогосвітніх болів, якими пронизаний роман Сервантеса.

А разом усе це і є те, що дало право Достоевському сказати про «Дон Кіхота»:

«У всьому світі немає глибшого й сильнішого твору за цей. Це поки що останнє і найбільше слово людської думки, це найгіркіша іронія, яку тільки могла висловити людина, і якби скінчилася земля, і спитали б там десь людей: “Що ви, чи зрозуміли ваше життя на землі і який про нього зробили висновок?” — то людина могла б мовчки подати “Дон Кіхота”: “Ось мій висновок про життя і чи можете ви за нього осудити мене?”» (Дневник писателя за 1876 г., розділ II).

«...Конечне Сервантес мусить бути у нас, а то що ж то за європейська бібліотека буде без “Дон Кіхота”!» — писала понад 70 років тому Леся Українка...

Але тепер уже, здається, недалеко до того, що мрія Лесі Українки здійсниться. Відомий своїм талантом і своїми невсипущими трудами перекладач-поліглот Микола Лукаш закінчує роботу над другою книгою роману (перша вже перекладена цілком).

Цей новітній переклад справляє враження чогось грандіозного. М. Лукаш провів колосальну роботу, щоб адекватно відтворити один з найбільших творів світової літератури. Переклад вражає неймовірним, досі небаченим в українській літературі лексичним багатством та розмаїтістю і витонченістю стилістики. Водночас тонко відтворено дух далекої доби, донесено відчуття історичної дистанції завдяки, зокрема, вмілому й тактовному використанню староукраїнської лексики, синтаксичних

Ольга Петрова
Три королі
картон, олія, колаж
45×60 см
1969

Ольга Петрова
Автопортрет з Арлекіном
картон, олія, 75×50 см
1969

та стилістичних форм, народної поетики, жаргонів, безлічі неологізмів, створених М. Лукашем цілком у дусі української мови, так що важко часом розібрати: чи те або інше слово, вираз перекладач сам «скомпонував», чи виловив у якихось рідкісних пам'ятках, — і часом дивуєшся, чому та чи інша запроваджувана ним прекрасна форма досі не вживалася. Безумовно, Лукашів переклад «Дон Кіхота» стане великою подією в українському культурному житті.

Художнє оформлення цього двотомного видання готує молодий графік, студентка Київського поліграфічного інституту Ольга Петрова, яка давно працює над образом Дон Кіхота. І, можливо, це буде її перший вагомий мистецький здобуток. Пластичний дар, добре відчуття лінії, витонченої і енергійної водночас, сполучилися тут з глибоким розумінням образу. Ольга Петрова свідомо полемізує з інтелігентсько-тривіальним уявленням про Дон Кіхота і дає постать великого духовного масштабу, в якій обережний елемент гротеску тільки підкреслює вселюдський біль. Бо Дон Кіхот — це трагічна самоіронія людини, щоб знайти в собі сили залишитися людиною.

Стаття була написана 52 роки тому з метою привернути увагу до потреби видання українського перекладу «Дон-Кіхота», який здійснив Микола Лукаш. Вона мала з'явитися в журналі «Ранок», але Віталій Коротич, тодішній головний редактор журналу, побажав у ній якийсь небажаний підтекст.

Герман Недошивін
доктор мистецтвознавства

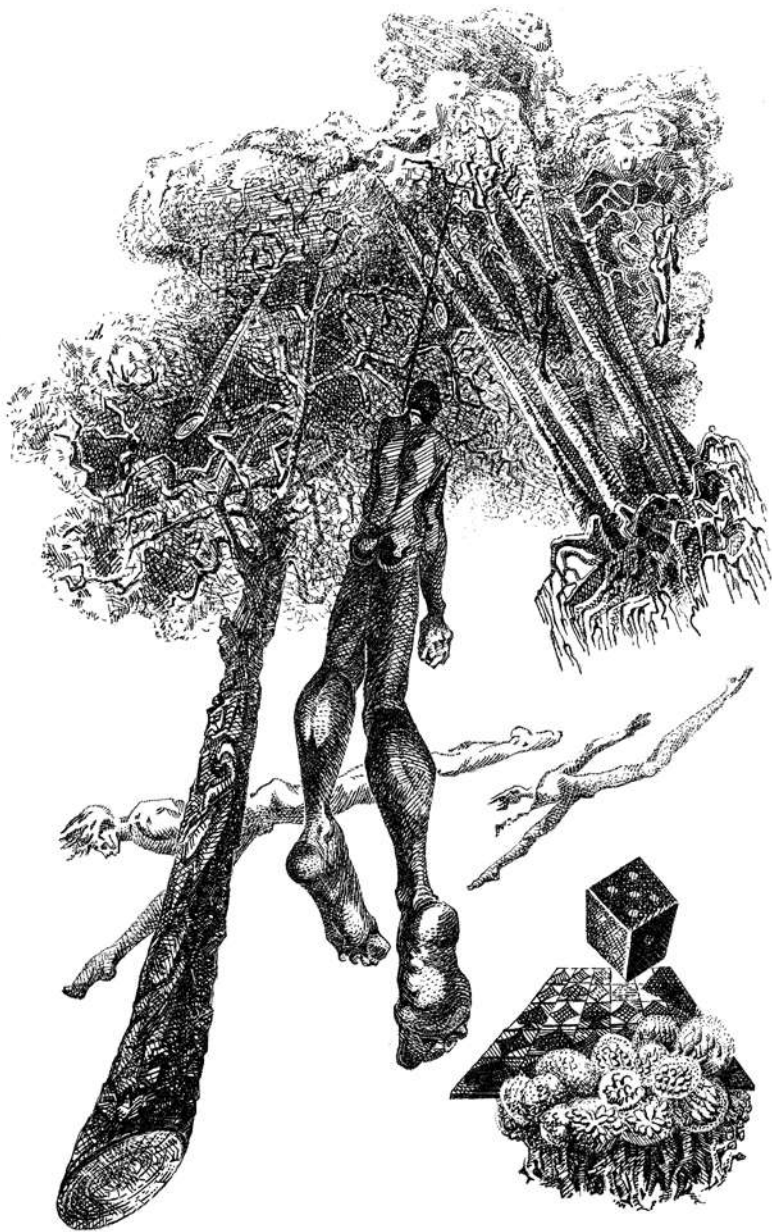
'74

ИЗ ОТЗЫВА НА ДИССЕРТАЦИЮ О. Н. ПЕТРОВОЙ

«Данте Алигьери в толковании художников
("Божественная комедия" в изобразительном искусстве XIV–XX вв.)»,
поданной на соискание ученой степени кандидата искусствоведения

Существенным достоинством диссертации Ольги Петровой является то, что соискательница, следуя этим верным предпосылкам, сумела соединить хорошую «академичность» с живым ощущением актуальности темы, ощущением, в котором слышится заинтересованная пристрастность ХУДОЖНИКА. Не холодный интерес стороннего наблюдателя, но острая потребность осмыслить традицию, освоить ее, двигала пером молодой исследовательницы. «Можно ли судить изобразительную "Божественную комедию", конгениальную поэтической? Что значит проиллюстрировать Данте? Не означает ли это, что нужно полностью проникнуться духом его эпохи, его философии, быть эрудитом, равным Данте, быть профессиональным художником, равным поэту, мастером своего искусства? И еще вопрос — может ли художник отречься от своего времени, выскользнуть из него и из своего Я в другое измерение, внедриться в эпоху Данте» (с. 92). Таков требовательный критерий. И в другом месте, прямо обращаясь к современности: «Перед каждым художником, который начинает разрабатывать темы поэта, неизбежно возникают вопросы. Зачем нужно еще раз иллюстрировать поэму, когда

изобразительная дантеана располагает обширным наследием? ...И наконец, что сегодня нам, людям небезразличным к судьбе нашей эпохи, говорит Данте?» (с. 114). Отсюда автор делает вывод о необходимости в наши, по крайней мере, дни заинтересованного прочтения «Божественной комедии». Центральный вывод автора устремлен в будущее. Вновь процитируем: «Не потому ли ренессансные иллюстраторы не справились с Данте, что нет мира измеряемого, гармоничного? Не в том ли основной просчет почти всех художников XIX века, что они, обратившись к миру человеческих страстей, либо восприняв Данте археологически, опустили существеннейшее в нем: гражданственный пафос, жажду изменения, ...музыку стихов "Комедии"? Не двадцатому ли веку предстоит осуществить зрительный комментарий поэмы?» (с. 116). Едва ли может возникнуть сомнение, что это говорит не просто регистратор историко-художественных текстов, но художник. Существенное достоинство работы О. Н. Петровой заключается в том, что она объединяет в своем лице художника и искусствоведа. Поспешим оговориться — «художественность» того, что пишет Петрова — не в красотах литературного стиля, но в особом чутье образной и формальной структуры, а также, как мы только что видели, в специфической субъективности отношения к проблеме.

Ольга Петрова
Ліс самогубців
(ілюстрація до «Божественної комедії» Данте)
1970-і

от украинските брези до италианските кипариси

Встрече в вода Данте в рая

Олга Петрова

ЕДНА ЖЕНА ИЛЮСТРИРА ДАНТЕ

Горделивост, осъдени да носят корони в Чистилището

След като събра изключително колекция от илюстрации към Данте Алигиери. Тя толкова е навлязла в този свят, че днес може да бъде изтъкната като авторка на „първата и най-добра“ (според светската печат) на илюстрации към „Божествени комедии“.

Олга още не беше завършила работата си и илюстрациите не бяха отпечатани, когато новината мина през границите. „Познавател“ започна да задържа, съставиха стриктните норми на социалистическия реализъм за несъвместими с Дантевата „Божествена комедия“. Някои от тях омакаха, че разт и адът не биват наричани в илюстрациите, неопределени или претворени на илюстрации.

Публикуването на илюстрациите на Олга Петрова опровергава хипотезите. В тях не са въведени никакви нови персонажи, на-

то у дома си в света на Данте Алигиери. Тя толкова е навлязла в този свят, че днес може да бъде изтъкната като авторка на „първата и най-добра“ (според светската печат) на илюстрации към „Божествени комедии“.

Олга още не беше завършила работата си и илюстрациите не бяха отпечатани, когато новината мина през границите. „Познавател“ започна да задържа, съставиха стриктните норми на социалистическия реализъм за несъвместими с Дантевата „Божествена комедия“. Някои от тях омакаха, че разт и адът не биват наричани в илюстрациите, неопределени или претворени на илюстрации.

Публикуването на илюстрациите на Олга Петрова опровергава хипотезите. В тях не са въведени никакви нови персонажи, на-

такава елементарна проследя на Прогреса. Рисунките не са подчинени на никакви строгости канони. Те са направени в голяма свобода и лекота.

Като се спомена вече, в Светския съюз Данте е твърде популярен. За да обясни поне отчасти интереса към Данте, един светски журналист писа: „В едно от писмата си Алигиери твърди, че поемата му има за цел да откъсне хората от неговото време, от дребнолюбията, от ограничеността и да ги насочи да живеят по-чистотливо. Когато го питали какво е необходимо за чистота, той отговорил: „Мир“. Мирът, възможното щастие за хората са именно целите, към които се стремят прогресивните хора. Така че има едно съвпадение на идеите между Данте и нас.“

Когато светският писател Иля Еренбург започнал да пише, „изгажирано-

то изкуство“, той критикува „Божествени комедии“, където според него „Данте е изразил на страстите на своето време“.

За Олга Петрова социалистическата революция е възбуждане на човешките стойности, акцент на освобождаване от утилитарното робство на човека, колкото Дантевият ад“. Тя казва още: „Данте е пророк, който призовава човечеството да се възбуди. Неговите прогресивни цели, неговата гражданска страст да накаже злото намираха в революционна Русия авторка си духовно родина. Дръзките мечти на поета за мир, за обединение на народите, за справедливост на всеки гражданин са стилизираност в Светския съюз.“

(По „Доменика де корниере“)

Статия «Жінка, яка ілюструє Данте» у газети «БТА Паралели», 18–24 вересня 1980 (Болгарія)

ЖІНКА, ЯКА ІЛЮСТРУЄ ДАНТЕ

За «Доменіка дель Коррієре» /La Domenica del Corriere/
Переклад Оксани Климчук

Зібравши унікальну колекцію ілюстрацій до Дантового «Пекла», до якої увійшли твори від Середньовіччя до наших днів, молода українська художниця Ольга Петрова сама побажала ілюструвати цей геніальний твір. У Радянському Союзі Данте дуже популярний. Дехто навіть каже: «Він був справжнім пророком революції».

Ольга Петрова повновида і мила, як дерев'яні матрьошки. І ще зовсім молода. Має чорні очі, звиклі до широких степів України, дерев'яних хат та ніжних беріз. Але очі ці здатні уявити й червоні замки Дантової Італії, Арно, морок італійських кипарисів, кам'яні будівлі Флоренції. Завдяки своїм дослідженням, Ольга Петрова почувається у світі Данте Аліг'єрі, як вдома. Вона настільки заглибилася у цей світ, що сьогодні може бути визнаною авторкою «першої та найповнішої збірки» (згідно з радянськими виданнями) ілюстрацій до «Божественної комедії».

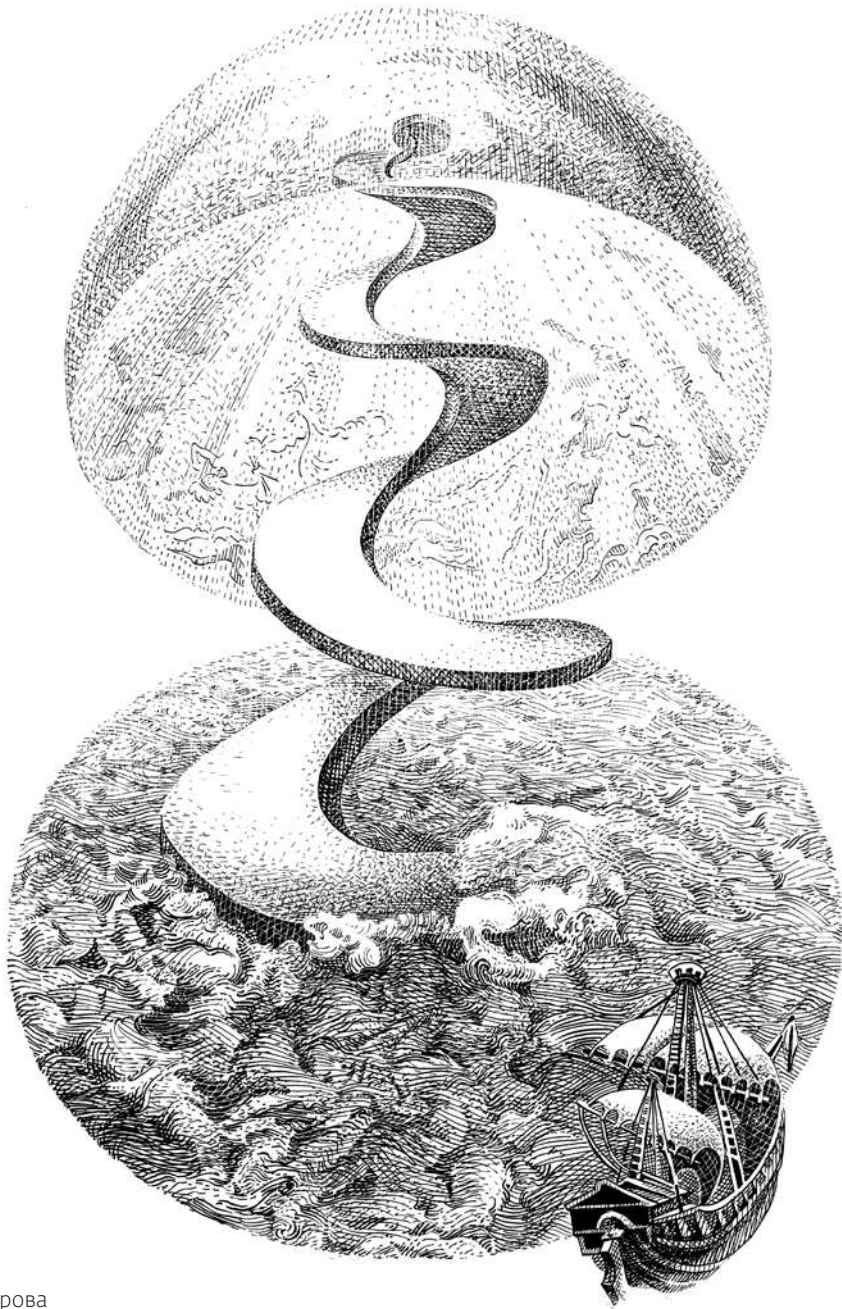
Ольга ще не завершила свою роботу та ілюстрації ще не були надруковані, коли новина [про неї] потрапила за кордон. «Знавці» починають висловлювати припущення, що рай і пекло будуть зображені у якомусь

сюрреалістичному, неовізантійському або фальшиво наївному стилі. Публікація існуючих вже ілюстрацій Ольги Петрової спростовує ці гіпотези. У творах не виведено жодних нових персонажів, немає жодного елементарного прославляння Прогресу. Її графіка не підпорядковується якимось суворим канонам. Твори виконані з великою свободою та легкістю.

Як уже згадувалося, у Радянському Союзі з 1920-х років Данте був дуже популярний. Задля хоча б часткового пояснення інтересу до Данте, один радянський журналіст писав: «У одному зі своїх листів Аліг'єрі стверджує, що його поема має на меті відвернути людей його часу від дріб'язковості, від обмеженості і спрямувати їх жити щасливо. Коли його запитували, що необхідно для цієї мети, він відповідав: "Мир". Мир, можливість щастя для людей є саме тими цілями, до яких прагнуть прогресивні особистості. Ось так, маємо співзвучність Дантових та наших ідей».

Коли радянський письменник Ілля Еренбург захищав «ангажоване мистецтво», він цитував «Божественну комедію», де, як він вважав, «Данте є виразником пристрастей своєї доби».

О. Петрова також каже: «Данте — це пророк, який закликає людство відродитися. Його прогресивні цілі, його громадянська жага покарати зло знайшла свою другу духовну батьківщину в революційній Росії».

Ольга Петрова

Гора Чистилища

(ілюстрація до «Божественної
комедії» Данте)

1970-і

Геннадій Рождественський
диригент, композитор

'89

Милая Ольга!

Ужасно был рад получить от Вас письмо.
Вспомнилось очень славное время. Ваша картина
висит у нас на видном месте и радует нас.
Всегда с удовольствием смотрю "Дантеану".

Желаю Вам в Новом Году счастья!

Ваш-

Николина Гора

8.1.89.

Теннади
Рамдесен Вентхил

Ольга Петрова
Зірка Давида
(Із триптиха «Зірка Давида»)
полотно, олія, 100 × 70 см
1991

Ольга Петрова

НІСАЙОН. ВИПРОБУВАННЯ

Єврейська тема в творах сучасних художників України

Будинок художників України (Київ, вул. Артема, 1–5)

з 23 серпня по 1 вересня 1993 року.

Каталог виставки, стор. 5–11

Сенс «Нісайону»

Хтось повинен зробити перший крок. Ми наважилися... «Нісайон» — Випробування. Митця випробовує його ремесло та життя: випробовує на здатність втілювати правду, трагічну історію, химерні наші фантазії. Насокликає пам'ять про друзів, що донедавна були з нами та розлетілися по світах. Не буде перебільшенням, якщо скажемо, що Д. Мерецький та Л. Дульфан, М. Глейзер, Б. Лекар, В. Морозова та інші наші колеги наблизили до України Америку та Ізраїль. З'єднуються два крила: батьківщина та діаспорний простір. «Не забувайте про нас, — казали в Ізраїлі українським акторам Наталі Лотоцькій та Богдану Ступці євреї, — ми — Ваша, українська діаспора». Парадокс. Чи не так? Але єврея не дивує сумна парадоксальність, вона йому властива.

Художники виїжджали, змушені до того обставинами. Давиду Мерецькому ще двадцять п'ять років тому академік Тетяна Яблонська казала: «Виїжджайте, тут вам не дозволять виставлятися». Йому та іншим, таким як він, заважали експонувати власні твори так само, як не давали покласти квіти в скорботний день до Бабиного Яру.

Експозиція «Нісайону» — перша спроба об'єднати примусово розлучених колег, звести до купи розшматовану художню ситуацію, що сформувалася в Україні в шістдесятих–дев'яностих роках.

Обкладинка каталогу виставки «Нісайон»

«Нісайон» лише передпочаток — пролог до майбутньої експозиції, про яку колись скажуть: «Ніхто не забутий». Пропоноване зібрання не є ані вичерпуючим, ані досконалим, бо серед експонентів відсутні десятки найдостойніших митців. Але з малого починається велике... і ми наважилися підняти завісу, яка до сьогодні приховувала єврейську тему в українському мистецтві. Щодо концепції «Нісайону», вона як віяло відкривається у кількох аспектах: у втіленні катастрофи, у спробах відчувати позачасово-біблійне, а поряд з тим передати чари родинного мікрокосмосу, атмосферу інтелектуальної зосередженості та фантазмагорійну мистецьку стихію.

Художники, що наважилися на «Нісайон», втілюють образ нещасливо-згубного ХХ століття. Воно вийшло колись на авансцену під галасливі маніфести футуристів, а закінчується «Карабахами». За історичними декораціями, які опадають, і, як в «Репетиції оркестру» Ф. Фелліні, загрожують поховати не лише музикантів, але й саму музику, художники «Нісайону» вміють побачити паростки надії. Я. Левіч, З. Лерман, Й. Островський, Л. Загорна, В. Морозова, О. Рапай, А. Балазовський, Л. Рапопорт нагадують світові,

Ольга Петрова
Ребе
(Із триптиха «Зірка Давида»)
полотно, олія, 100 × 120 см
1991

що завмер над прірвою, про мудрість біблійних сюжетів, яка тісно переплетена з теплом суботньої вечері. Не приховуючи трагізму, митці хочуть вірити, що Світ спасе краса, тому так часто пишуть те, у що закохані з дитинства — рідний Київ, Одесу, Чернівці, красу людей.

Єврейська лінія розвитку культури споконвіку існувала на нашій землі. Ця тема укорінена в культурній ситуації ще з часів Володимира та Ярослава Мудрого на київських, галицьких, волинських землях України-Русі. Тут завжди жили євреї. Історичні віхоли гнали їх світами. За київських князів цей народ був шанованим — за дозволом деяких мудрих правителів він селився в самому серці князівського Києва. Але це була лише коротка історична мить. Переважно народ пам'ятає себе гнаним та в дорозі. Він накопичував розум, бо в лихі години погромів тільки розум встигали взяти з собою. Не дарма «духовне виробництво» посідає чільне місце в свідомості єврейського народу. Звідси — стільки музикантів, математиків, художників, філософів. Ця домінанта є стрижнем і в сучасній образотворчій традиції художника, що «землю батьків» зберігав у своєму серці. Розсіяний народ, що зжився зі страхом, не міг сформувати мистецтва, національні координати якого були б яскраво втілені у «фольклорних знаках етносу».

Мистецтво художника, єврея за походженням, доводить його здатність до дифузного сприйняття кореневої культури тієї землі, яка в той чи інший час була йому за батьківщину. Сучасне мистецтво України пропонує безліч підтверджень художнього ототожнення з фольклорною образотворчою традицією. Це дуже виразно проявляється у фантастичних образах Ольги Рапай-Маркіш, в селянських темах Зої Лерман, у В. Тутельмана.

Має рацію З. Лерман, яка вважає, що у митця є одна національність — художник. Тому Ада Рибачук, Володимир Мельниченко, Валентин Селібер, Ольга Петрова та інші їхні колеги не відокремлюють себе від трагедії єврейського народу, що сталася на українській землі. Жах Бабиного Яру є подвійним жахом, бо інформацію про трагедію радянська партократія намагалася приховати від народу. Кияни, що не були байдужими до суспільних зрушень 60-х років, пам'ятають боротьбу, яку В. Некрасов та І. Дзюба вели з офіцізмом за встановлення пам'ятника загиблим у Бабиному Яру, за право

Ольга Петрова
Сьомий ангел. Апокаліпсис
полотно, олія, 100 × 120 см
1990

Ольга Петрова
Доля Парка
полотно, олія, 75×100 см
1991

євреїв відправляти тризни на цьому трагічному місці. Пам'ятаємо перший конкурс на пам'ятник. Саме тоді народився драматичний геній Ади Рибачук, Володимира Мельниченка. Було знаменним те, що саме українець І. Дзюба вступився за честь як загиблих, так і живих євреїв. Антисемітизму ніколи не було в колі української інтелігенції, в художньому середовищі, в тих сутережах та піддашсях, де саме і творилося справжнє мистецтво. Воно багато років лишалося андеграундом. Ганебність антисемітизму цілком на совісті ідеологізованого керівництва тодішньої Спілки художників та ЦК КПУ.

Усвідомлення катастрофи. Ним просякнута єство художників, чие становлення припало на початок війни 1941–1945 років. Той, хто дитиною бачив, як міста перетворювалися на згарища, як розстрілювали у дворах їхню рідню, ці «діти війни», як люди честі, вважали за необхідне увічнити трагедію минувшини. Їх було небагато — таких багато не буває. Ада Рибачук, Володимир Мельниченко, Валентин Селібер, Яків Ражба, Михайло Грицюк, Ігор Григор'єв, Михайло Вайнштейн... Вони взяли на свої плечі цю моральну вагу. Вони розуміли — час змиває все, і наступні покоління не знайдуть спільної мови з тими, кому пощастило пережити пекло боїв, концтаборів Сталіна-Гітлера, або виповзти з-під мертвих тіл з Бабиного Яру.

Художники 70–80-х та початку 90-х років, на щастя, вже далекі від Часу жахів. І хоча їх переслідують інші драми, життя надає їм можливість зосередитися на філософських ремінісценціях, що ними розкошують твори Я. Левіча, М. Вайсберга, В. Спиридонової, О. Павлова, О. Петрової, О. Ройтбурта, Д. Кавсана.

Як особливе та святе сприймаємо миролюбно-чарівних жінок у полотнах З. Лєрман, побутові сцени М. Глейзера, київські ведуги Любові Рапопорт, провінційні пейзажі Людмили Загорної, кіз і людей в композиціях Ольги Рапай, Йосипа Островського та Віри Морозової. Вони втілюють особливий дух мемуарізму. Мріючи про щастя, художник умовляє себе не жахатися драми антизв'язку фактів, того, що ворогує з традиційним «рецептом спасіння» єврея. Він — у Відданості: побуту, родині, ханукальний свічці, старим книгам. Щемом цих стійких цінностей просякнуті сюжети Я. Левіча, А. Балазовського, Л. Рапопорт.

Сьогодні у вічній книзі стійкого родинного космосу євреїв догори ногами перевернуто сторінки. Але вони не зникли, лише полинули у задзеркалля і там живуть, нагадують про Зміст. Сполучення змісту та антизмісту, свідомості й непритомності душі, таємниця якої схована за межами існуючих реалій, напинає вітрила в полотнах О. Ройтбурта та Д. Кавсана. Вони з поставангарду 90-х років. Це покоління не дозволяє собі ані слабості, ані розкошів ностальгії за щастям,

Ольга Петрова
Хахетинський колодязь
 офорт
 1980

тим більше — сентиментальності. В метафорах, де таємниця буття живе за кордонами його існування, за гранню матерії та єства, художники констатують наявність трагедії єврейства та драму «духовної еміграції», що має місце, живеш ти в Україні, чи в діаспорі.

У творах О. Ройтбурта, Л. Рапопорт, О. Петрової, Д. Кавсана, В. Шерешевського, в сюрреалізмі Д. Мерецького, в потворних монстрах Л. Дульфана, Е. Ройтмана так само, як в «Нічних драмах» З. Лерман або в карнавальних жартах О. Рапай, є стрибок у «третій вимір». Там уявне робиться справжнім. Все традиційно-дорогоцінне постає, як фата-моргана. Це мистецтво зачарованого марення. І тут на увагу заслуговує втілення «особистостної діаспори» — огороженого, штучного інтелектуального світу, де ілюзія перевершує буття. В колекції «Нісайону» мистецтво Я. Левіча, Д. Вайсберга, О. Ройтбурта, А. Балазовського і ще багатьох не є відкритим. Воно потребує проникнення, дешифровки. Форма, живописна поверхня, фактура перебирають на себе ініціативу, заганяють фабулу у підпілля. Може саме в цьому підсвідомо втілилася увага до Закону і Кодексів, які ще в епоху Царів наказували художнику «...каменів із зображенням не кладіть, щоб не вклонятися ним» (Левіт 26:1).

Випробування «Нісайону» не здається даремним, бо воно відкрило розгалужену, культурно-опрацьовану традицію, що народилася не сьогодні. Вона розвивається в мистецтві України від катастрофи до любові, від карнавалу до пророцтв.

Наталія Лигачева
журналістка

'95

«НИСАЙОН» РЕАБИЛИТИРОВАЛ ЕВРЕЙСКУЮ ТЕМУ В УКРАИНСКОЙ ЖИВОПИСИ

«Киевские ведомости» № 3(6), январь 1995 г.

К презентации далеко не каждого художественного каталога публика проявляет такое внимание. В уютном зале театра «Бенефис» собрался цвет киевской интеллигенции — как и два года назад на самой выставке «Нисайон».

Тогда, в 92-ом, вернисаж произвел эффект разорвавшейся бомбы, ибо впервые в истории украинского искусства была воочию представлена еврейская тема. Состоялся акт реабилитации интереснейшего и фактически долгие годы запрещенного направления в живописи. Было снято клеймо позора с украинской культуры, которую во всем мире до недавнего времени называли антисемитской.

Автор концепции выставки — художник, доктор философии, профессор Ольга Петрова подала проект ее каталога в фонд Сороса и получила грант от Центра современного искусства. И вот альбом «Нисайон» («Испытание») вышел в свет.

Символично, что приветствие участникам «Нисайона» написал Иван Дзюба — один из немногих наших общественных деятелей, выступавший в 60-е вместе с Виктором Некрасовым, Адой Рыбачук, Владимиром Мельниченко и др. за восстановление памяти о Бабьем Яре, трагедию которого официальные власти всячески скрывали.

Еврейская линия развития культуры испокон веков существовала на нашей земле: еще со времен первых киевских князей, при которых этот народ был в почете и селился в самом сердце княжеского Киева.

К драматической истории еврейства, его быту, библейским сказаниям обращались и многие художники иных национальностей.

Проблема выживания художника в советской и постсоветской действительности очень серьезна, если не сказать больше. Она явственно отразилась и в «Нисайоне». Уже за время его издания были вынуждены уехать работать за границу Валерия Спиридонова, Михаил Глейзер, Борис Лекарь, Вера Морозова, Дмитрий Мерецкий, которому еще двадцать пять лет назад академик Татьяна Яблонская говорила: «Уезжайте, тут вам не дадут выставляться».

Уже ушли из жизни Абрам Балазовский (и, кстати, в «Нисайоне» — первая публикация об этом незаурядном художнике), Михаил Вайнштейн, которого последовательно преследовало высшее руководство прежнего Союза художников...

Естественно, что в каталоге, представившем работы 27-ми мастеров, переплелось светлое и трагичное — в судьбах самих авторов так же, как и в сюжетах их картин, очень разных по стилям, индивидуальной манере, философии, мировосприятию...

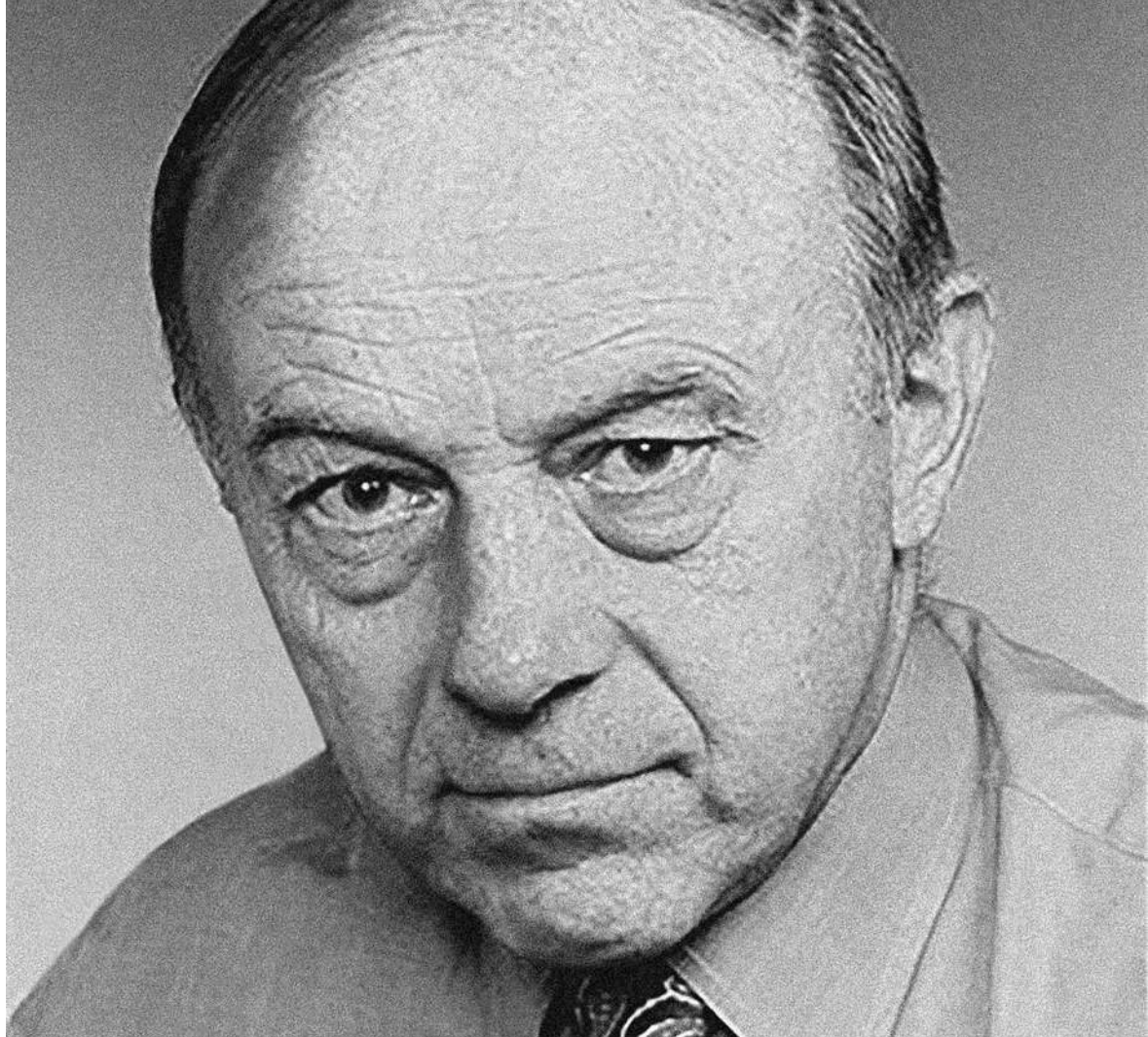
Издание «Нисайона» объединило людей, искренне желающих придать украинской культуре толчок к поиску новых измерений и новых идей. Помогали осуществиться проекту Министерство культуры Украины, Ассоциация еврейских общин и организаций в Украине, Международный Соломонов университет, украинско-американское СП «Джойнт». И, конечно же, директор Центра современного искусства, американка украинского происхождения Марта Кузьма, без усилий и души которой вряд ли что-то получилось бы.

Кстати, в ближайших планах Центра — выход каталогов известных украинских художников Владимира Будникова и Александра Дубовика.

Ольга Петрова
Бабин Яр
полотно, олія, 100×120 см
1989

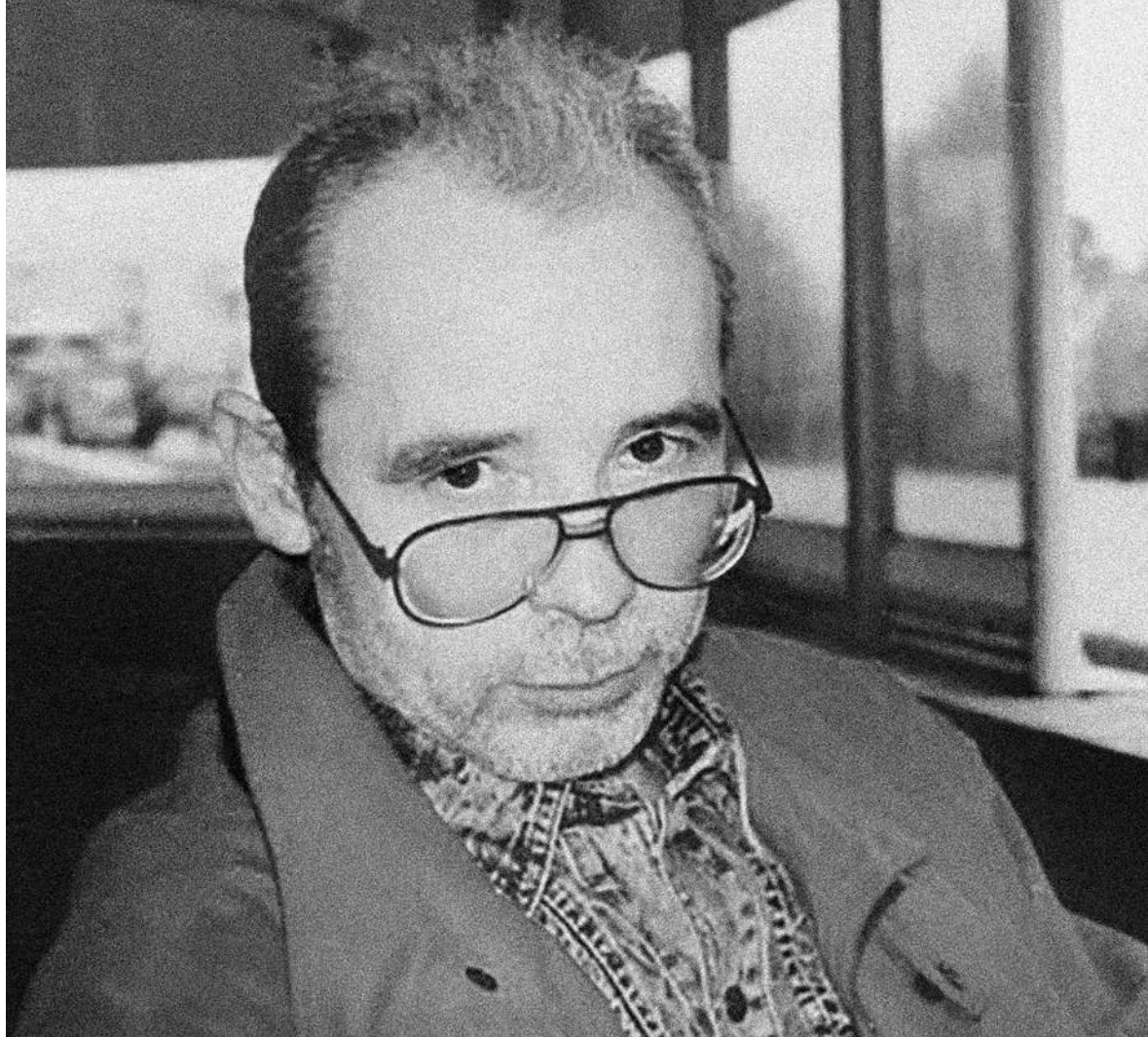
Джон Т'юса
президент Всесвітньої служби
Бі-Бі-Сі

'94

МИСТЕЦТВО ВІЛЬНОЇ УКРАЇНИ

З передмови до каталогу виставки «Мистецтво вільної України:
Твори сучасних українських художників з музеїв, майстерень
та приватних колекцій». Київ–Лондон. 1994

...Відкриття нової Української служби Бі-Бі-Сі цього року стало важливим завданням як для мене, так і для моїх колег по Буш-Хаусу — домівці Всесвітньої служби Бі-Бі-Сі. Коли ми обмірковували це завдання, виникла ідея проведення художньої виставки. Дейвід Мортон, голова Російської та Української служби Бі-Бі-Сі, неодноразово їздив до України впродовж декількох років і саме він поділився зі мною своїми враженнями про високу якість картин і скульптур, що їх бачив у київських майстернях. ...Та на особливу подяку заслуговує доктор Ольга Петрова, художниця й викладачка, котра має рідкісний хист поєднувати завзяття, смак і здатність до безпристрасної оцінки. Без її енергії не було б «Мистецтва Вільної України» ні в Києві, ні тим більш в Англії. Я раджу Вам прочитати її вступну статтю: це сповнена почуттів сповідь про сповнений почуттів досвід. Для багатьох українських митців збочення системи, задля якої вони жили й творили, спричинилися до змарнування, придушення таланту, а іноді й до справжньої трагедії. Однак цей талант спромігся вижити й розквітнути, і найкраще підтвердження того — роботи, представлені на виставці «Мистецтво Вільної України».

Костянтин Родик
видавничий оглядач
агенства МІАУ-культ

'95

СОЦРЕАЛИСТИЧЕСКИЕ КРУГИ «БОЖЕСТВЕННОЙ КОМЕДИИ»

«Книжное обозрение» № 36, 5 сентября 1995 г.

Для современного художника выход ретроспективного каталога — событие, равное едва ли не лауреатству. Паранормальная стоимость цветных репродукций и цены на мелованную бумагу исключают публикацию подобных альбомов в Украине. Однако на книжном рынке каким-то чудом все же появляются несколько подобных уникатов. Среди них — недавно изданный каталог живописи и графики киевской художницы и философа Ольги Петровой.

В 60-е годы она начинала как книжный иллюстратор: «Дон Кихот» Сервантеса и ряд зарубежных произведений, публиковавшихся в журнале «Всесвіт», иллюстрации новинок В. Шевчука, В. Дрозда, Е. Гуцала, И. Жиленко, Н. Винграновского, Б. Харчука.

В 1971 году Ольга Петрова завершает большой цикл иллюстраций к «Божественной комедии» Данте, и Дмытро Павлычко, в то время редактор журнала «Всесвіт», публикует несколько листов. В идеологическом отделе ЦК КПУ эту работу заклеили (по рецензии В. Касияна) как «сюрреалистическую» и «экзистенциальную». Издательствам негласно запретили иметь дело с молодой художницей.

Петрова уезжает из Киева в Москву, где под руководством одного из наиболее известных искусствоведов А. Чегодаева блестяще защищает диссертацию.

В 1975 году Ольга Петрова начинает преподавание в Киевском институте культуры, и ее литографии к «Божественной комедии» каким-то чудом попадают на выставку в рамках Дней Киева во Флоренции. Аутентичность этих иллюстраций духу поэмы отмечает итальянская пресса и даже сам Папа римский, который посетил экспозицию.

Ольга Петрова в майстерні

Однако до свободы творчества и признания ее на родине нужно было прожить еще пятнадцать лет. Первая персональная выставка — 1990 год. На следующий год Петрова везет работы за рубеж, а в Киеве читает щекочущий нервы доклад «Еврейские художники из украинского андеграунда». Еще через год — новая персональная выставка и приобретение ее полотна для постоянной экспозиции израильским музеем «Яд-Вашем». В 1993 году дантовский цикл О. Петровой покупает библиотека Британского музея. А автор за диссертацию «Функционирование этнохудожественной традиции в профессиональном искусстве» получает степень доктора философии. И в прошлом году уже читает курс лекций по философичности искусства в Лондонском университете.

Ольга Петрова
Злі шпарини
(ілюстрація
до «Божественної
комедії» Данте)
1969

Ольга Петрова
Зняття з хреста
полотно, олія, 120 × 100 см
1991

На сегодня Ольга Петрова имеет высокий профессиональный рейтинг как в среде художников, так и в кругу культурологов. Впрочем, ни ее научное исследование об иллюстраторах Данте, ни упомянутая диссертация, которую специалисты считают новым словом в современном искусствоведении, ни полный цикл иллюстраций к «Божественной комедии» в Украине до сих пор не изданы (текст 1995 г.).

В каталог вошли всего лишь шесть иллюстраций к Дантовой поэме, хотя кроме этой талантливо-«скандальной» серии гравюр госпожа Петрова создала немало ценного и в живописи. В том числе и своими экспериментами с цветовой самодостаточностью, которые прекрасно воспроизведены в по-настоящему роскошном альбоме. Напечатан он в Словакии киевским издательством «АртЕк» на средства Международного фонда «Відродження» (Фонд Сороса).

Лесь Герасимчук
культуролог

'95

«...СЕРЕД РОЗЧИСЛЕНИХ СВІТИЛ»

Ольга Петрова. Малярство, графіка. Каталог. Київ, АртЕк, 1995

До вітчизняного мистецтва вона увійшла у 70-х роках власним образотворчим коментарем до «Божественної Комедії» Данте як графік та дослідниця водночас. Під час захисту її дисертації професор Г. Недошивін сказав: «Лише справжнім вживанням у тему можна пояснити, чому молода дослідниця не розгубилася перед величезною образотворчою дантеаною (від мініатюр XIV ст. — до відверть С. Далі). Зваженість і бездоганність наукових висновків — наслідок сполучення проникливого ока художниці та вдумливої дослідниці... Задля узагальнення багатосторічної мистецької дантеани авторці довелося співвіднести її із загальною історією європейського мистецтва — від середньовіччя аж до авангарду XX ст. Це тим більше викликає пошану, що у розпрацюванні теми довелося посуватись перелогами: адже європейське мистецтво досі не має спеціального дослідження, котре узагальнювало б досвід митців, які протягом сімох сторіч надихалися образами Данте».

Не менш самобутні й графічні аркуші Ольги Петрової. Саме через них авторку затаврували «сюрреалісткою» та «екзистенціалісткою» і на кілька років відлучили від київського мистецького життя.

Парадокс, власне, полягав у тому, що майже водночас із цією прикрою подією літографії з успіхом виставлялися у Флоренції — на батьківщині Данте. Часопис «Корера дела сера», високо оцінюючи доробок української ілюстраторки, звертав увагу на автентичність літографій духові поеми. Згодом ілюстрації придбала книгозбірня Британського музею (Лондон). В Україні ані наукове дослідження про ілюстраторів «Божественної Комедії», ані власні ілюстрації Ольги Петрової досі не видані.

Ця ґрунтовна розвідка 1968–1979 рр., що потребувала глибокого «занурення» у світ Данте, не була першою сторінкою у творчості п. Петрової. Дотоді її добре знали як ілюстраторку «Дон Кіхота» Сервантеса, зарубіжних авторів на сторінках часопису «Всесвіт». Вона співпрацювала з українськими письменниками В. Шевчуком, В. Дроздом, Є. Гуцалом, І. Жиленко, Л. Скирдою, експонувала пейзажну графіку та акварелі. Проте саме зустріч з величним світом Данте, з його філософською поемою визначили надалі шлях Ольги Петрової як художниці, дослідниці й громадянки.

Тому так важливо було мені запитати нашу малярку й доктора філософії:

– Ви живете у сучасній добі, у якійсь іншій чи в усіх одразу?

А вона на те:

– Я живу сьогоднішнім, але й у часі Данте, бо то стало для мене інтелектуальним потрясінням.

– Данте для вас — шлях пізнання чи музика думки, котра вас супроводжує? — запитую.

– Це вираз емоцій та моральна підпора у житті. Він для мене — не далекий історичний персонаж, а — співрозмовник.

Я б сказав, що у цих відповідях п. Петрової — частина сутності естетичної ідеології шістдесятництва: вони перегукуються із рядками з «Пекла»:

O voi ch'avete li 'ntelletti sani,
mirate la dottrina che s'asconde
sotto 'l velame de li versi strani.

(Inf. ix, 61–63).

Музика думки лишалась єдиним скарбом тих, хто беріг у нас li 'ntelletti sani, писав versi strain, захищався від барв і форм, котрих можні боялись, а через це й переслідували, тлумили, вбивали. А підмагала їм у цьому згряя «лявреатних» бійців ідеологічного фронту, котра нібито не відала, що творила.

Недарма знову, при першій нагоді, у п. Петрової в «Драбині Якова» завирувала гама Амора з «Нового життя», бо справді (може, не так надовго, як бажалося б) «...побачив я нове небо і нову землю, бо колишнє небо і колишня земля відійшли...» (Апокаліпсис Івана, 21:1).

Так солодко кортить фігуркам на полотні (хто ці апокрифічні сміливці: янголи чи розірвані надвоє хотіння нашої підсвідомості?) полинути від землі до провічного полум'яного вихору на небі! Але важко розрізнити на полотні ту землю, від котрої конозять вилізти на шаманську драбину, що ще з палеоліту вела до Бога. Видко лишень вогненний крутіж: танець ватри у гамі дантового Амора.

І тут у зіставленні епох і трибів мислення ми бачимо, як глибоко переймається п. Петрова рубіжністю Данте, в якому настільки очевидна вибухонебезпечна єдність космічних перевтілень і предметності. У «Драбині Якова» примітна й дивовижна взаємодія першого й другого класів алхімічних фарб, про віщо тепер докладно забули, але ще добре тямили за Данте. Лишень безнадії чорноти, персті немає: вона вже вся перетворилась, перетопилася у ринці на небесну черлінь Логоса...

Символіка барв у п. Петрової, безумовно, пов'язана зі стихійністю у давньогрецькому ще трактуванні терміну — з первинністю, першоосновністю світовідчуття. Блакитне, ясно-червоне, жовте, зелене... — це не пряме відтворення дійсного кольориту, а знак-спогад про інтелектуальні дигресії та чуттєві захвати у часі творчих мандрів. Чи то по українських селах, чи по екзотичній для нас Індії, чи по тому млистому Альбіону. Тому, либонь, настільки переконлива в її доробку енергія міфу про надію, про жадання повзти, лізти, спинатися, відриватися, летіти, линути до цього шалу логосу й любові.

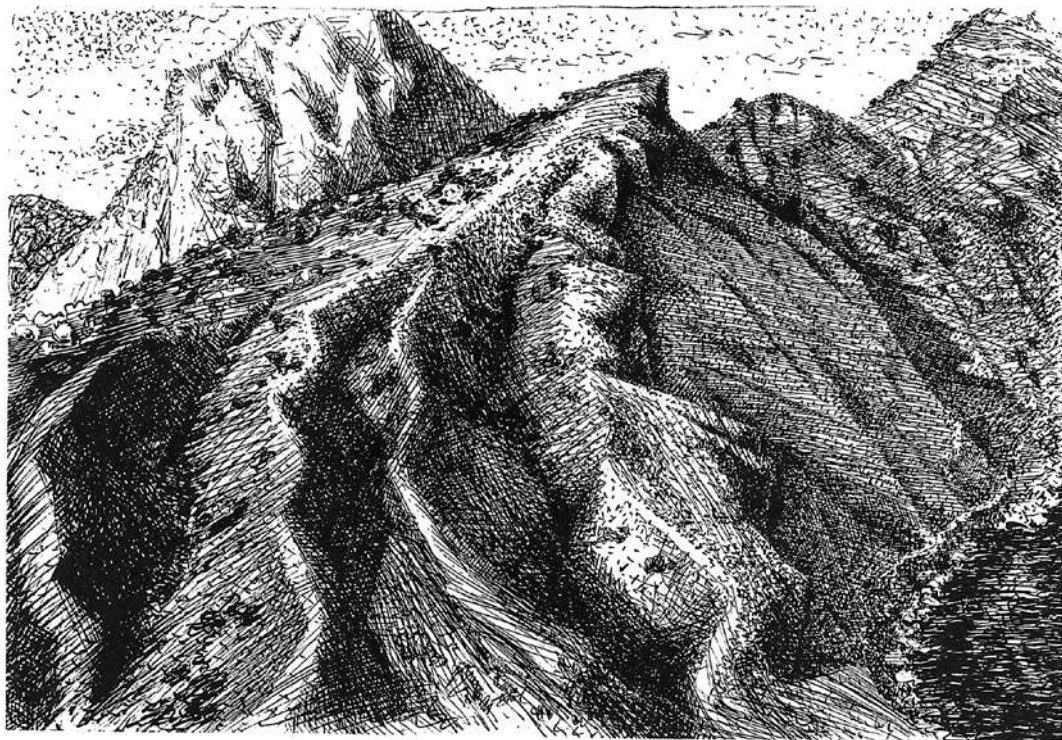
Дуалістичність почуттєвості й розсуду, яку за юнацтва п. Петрова знаходила у Сервантеса й Данте, згодом сподорожувала їй у бесідах з М. Лукашем, Г. Кочуром, О. Анікстом, Г. Недошивіним та ще багатьма старшими друзями й однодумцями.

Така підпора посилила моральну позицію Ольги Петрової, коли у 70-х роках вона обстоювала колег у власних публікаціях. Наприкінці шкільці «Контрмистецтво шістдесятників» (час. «Визвольний шлях», 1993, ч. 9, с. 1150) вона писала: «Шістдесятники — моральне покоління. Воно чимало поворожило з технологією свого ремесла, відшукуючи чари активного кольору, нової форми, багатства фактур, синтезуючи інтуїтивні відкриття з художньою розсудливістю. Майстерні тодішньої молоді були домівками й церквами водночас. Там народжувалися і звідти випромінювалися магічні сили, щоб подолати "мінотавра соцреалізму"».

Вона, безумовно, не була шістдесятницею, однак саме те покоління напутило її до ствердження морального закону в собі самій, до пошуку правдивих містків між, як висловлюються філософи, «Я» та «не Я».

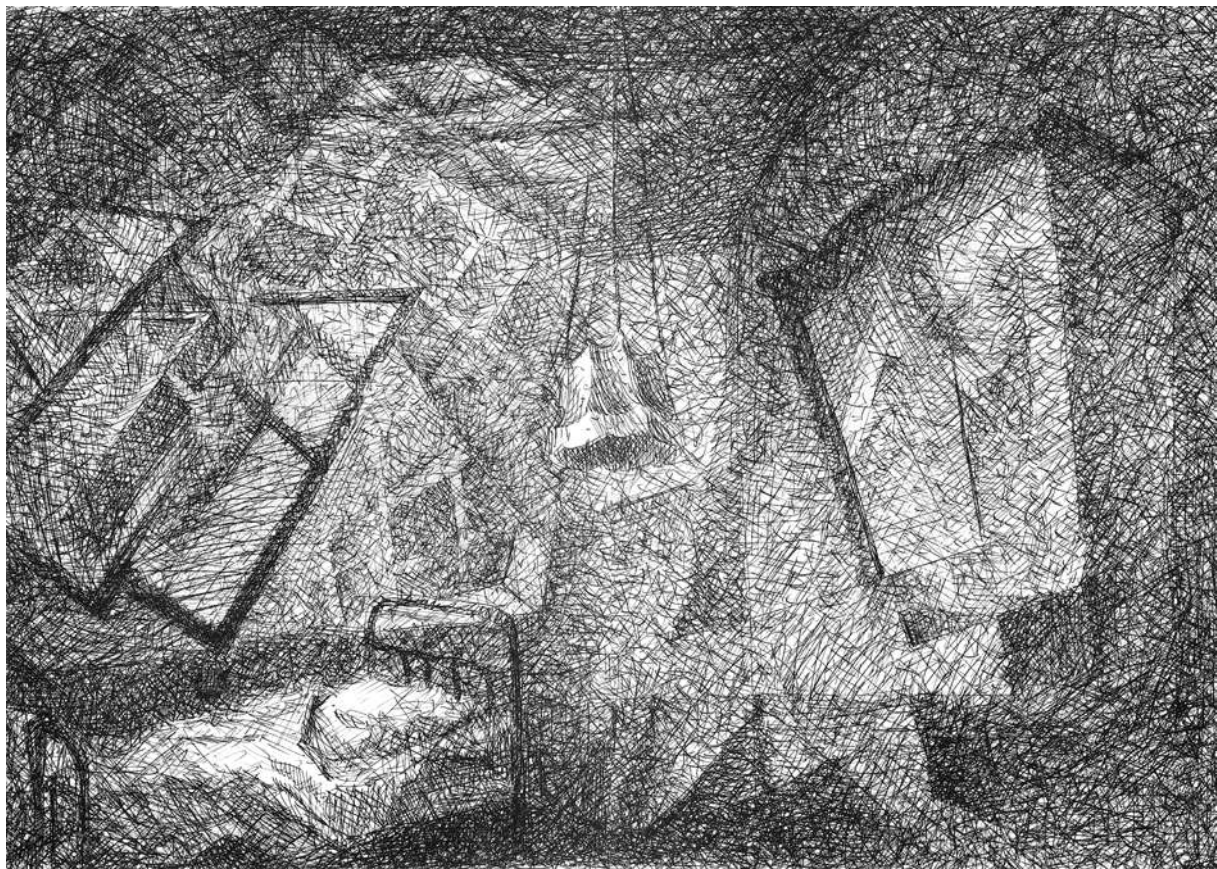
— Для мене, — каже п. Ольга, — важить культ «аскетичної духовності» у стародавньому його тлумаченні. Усе, чим я є — вислід праці духу; для мене, «інтелектуального люмпена», матеріального ґрунту ніколи не існувало.

Таким чином, шлях від Данте до Біблії (та біблійної апокрифіки) трактується як спроба «часоподолання», як спроба знайти себе у просторі життя. Тому такі сюжети, як «Знімання з хреста», «Янгол дитини Христа» або «Поцілунок Юди», що мають власну тривалу традицію, потребують прочитання не лише на тлі новозаповітного ідеологічного кола, на чому

Ольга Петрова
За мотивами Вітмена
папір, туш, перо
1972

здебільшого зосереджуються мистецтвознавці, але й на тлі «алхемії підсвідомості». Так, магічні певні барви у більшості її композицій 90-х років поєднуються з дивовижним життям і символікою діагоналі, котру художниця раз по раз намагається приховати («Окрилені», 1990, «Знімання з хреста», 1991, «Музика», 1992, «Королівська гра», 1992–1994). У малярстві п. Петрової діагональ служить не перспективі, не динамізації мас, а править за вектор і межу взаємодії жіночих і чоловічих архетипів.

Ольга Петрова
Веранда, ніч, безсоння
папір, перо, чорнило
1977

Цікаво у зв'язку з цим звернути увагу й на трактування гармонії (до-сить, зрештою, умовної). У нас, між іншим, гармонію звикли ототожнювати із суголосом і протиставляти дисгармонії (може, під впливом музичних теорій минулого сторіччя?). Справді, у гармонії спрадавна є таке значення злуки, як у супутнього терміну «гармоге» (це з давньогрецьких естетичних теорій), але ж іще у греків доля Гармонії, котру пов'язували з культовими драмами ячменю, зораної землі та зміїв, глибоко трагічна. А драма об'єднання протилежностей як наріжна засада уперше з'являється щойно у венеційському мистецтві.

Ця сама засада простежується у п. Петрової, приміром, у «Суді Соломона», 1992, у «Вершині літа», 1981. В останній роботі, до речі, виступає цікавий прийом підкреслення фактури — зшите полотно. Тридільність і розподіл мас на площині нагадують нам про тридільний перевернутий світ у кабалістів, що підкреслюється й символікою кольорової гами.

Я спитав художницю:

— Що означають ваші образи, чим є вони для вас?

— Я не намагаюся їх зрозуміти, даючи повну волю підсвідомості. Вони приходять до мене зненацька у снах, десь у дорозі, у клопотах щодення і вимагають свого втілення. Ці образи зовсім не літературні, часто-густо не матеріальні. Живопис, колір, фактура — втілення того, що не відходить від мене, доки не оживе на полотні. Притому, найістотніше для мене — універсальність простих цінностей. Змістовний алогізм і незавершеність у мене — це «образи неготовності буття» (за висловом М. Бахтіна), як от у «Клоуні», 1992, «Натхненні», 1963, «Автопортретах», 1970 та 1991. Так і живемо на межі між «Пеклом» дійсності та «Раєм» ідеалізованих моделей буття. Про сподівання... ані пари з вуст.

— Отже, ваша картина, ваш образ — це ідея... у вас чи поза вами?

— Ідея поза мною, ідеал... Скажімо, ідея добра, ідея зради; такі моральні категорії, що існують поза мною. Я б хотіла їх об'єктивувати.

Поль Валері писав у зошитах: «Призначення живопису неясне. Якби воно було визначене, — скажімо, творити ілюзію видимих предметів або втішати погляд і свідомість своєрідним мелодійним розташуванням

барв і форм, — проблема істотно спростилася б і, безсумнівно, побільшало б прекрасних творів (цебто творів, що відповідають конкретним вимогам), але пощезли б твори нез'ясовної краси. Зовсім не стало б таких, котрі вичерпати неможливо».

Філософський зміст, притаєний чарами мистецтва, часом виявляється у п. Петрової зовсім несподіваним чином. Звичайно, митець, натхненний повнотою власних переживань, про таке не думає, але ж твір надалі починає існувати самостійно, незалежно від індивідуальної творчої біографії та суб'єктивних побажань: він починає існувати «для мене», тепер — у контексті мого розуміння. І наразі кожний споглядач починає шукати свій зміст, «правду свою», як казав поет Плужник.

Так, у триптиху «Зірка Давида», «Ребе», «Давид», 1991 зірка виступає стрижневим ідеєносієм в усіх трьох композиціях. Отій самій зірці присвячена праця людини, котра на спілку з геніальним Бубером тлумачила Біблію на німецьку, — Франца Розенцвейга (1886–1929) «Зірка вибавлення», де подається так звана гармонійна символічна інтерпретація. Отож, якщо ми придивимось до полотен п. Петрової, то помітимо, що у кожній картині триптиха «приховано» по одному куту зірки, а саме: Людина, Світотвір, Об'явлення. І лишається: Бог, Сотворіння, Вибавлення. Ця тріада стрижнева для всього доробку п. Петрової — і малярки, і мистецтвознавця.

І тут, так би мовити, на tutti, я запитую себе: що це? Інтелектуальна гра? Архетипальне єство жінки? Звертання на межі до тих, хто ще має очі та вуха? Мабуть це артизм, але обумовлений не позою, а ритуальністю. Як зібрати докупи цей вітраж, аби сонце висвітило для мене поставу митця?

Аж тепер приходить розуміння того, що це насправді театр: проте не той типовий для штуки, зокрема для шістдесятництва, прийом арлекінади, а те диво стихій та світів, котрим драма була спочатку, а потім від часу до часу зринала в епохи неспокою та бентеги.

Уся творчість О. Петрової — автобіографічна метафора. Прозірливий Вітмен колись побачив таку сукупність в Альбіоні. Подібна спонтанна багатоголосність властива ще кільком київським митцям, котрі шталтувались, виброджували у 60-ті й 70-ті під суспільним пресом. Це переростає

Ольга Петрова
Втеча до Єгипту
полотно, олія, 100 × 120 см
1993

Ольга Петрова
Драбина Якова
полотно, олія
1998

межі школи і набуває характеру ментальності цілого покоління українських митців, про котрих О. Петрова-мистецтвознавець пише та оповідає досить часто.

Я запитав її:

– У вашому розумінні мистецтвознавство існує для мистецтвознавців чи для... — для кого?

– Мистецтвознавством я переважно займалась лише для того, аби допомогти своїм друзям — Лєрман, Луцкевичу, Лимареву, Вайнштейну, Реунову... Вони чудові художники, але у бо-ті роки наш соціум їх не визнавав. Тому я вважала за свій громадський борг, — а такі речі важать для мене дуже багато, — вдатися до мистецтвознавства.

– Отже, у такому разі йдеться про мистецтвознавство світове чи про мистецтвознавство групових, регіональних інтересів тощо?

– Звичайно, про сучасне світове: я здобула науку на такому великому часі, як XIII–XX ст., коли писала про Данте — від Джотто до Далі. І вже не можу дихати у вузьких рямцях. А через ідеї європейської культури я прийшла до усвідомлення стійностей української культури.

– А наскільки сьогодні, як це було у класиків минулого віку, філософія має право об'єднуватися з мистецтвознавством?

– Традиційне мистецтвознавство в описовому варіанті XIX ст. вже віджило. І тому нам конче потрібне філософське мистецтвознавство, саме «філософія мистецтва».

– Що ж коїться, пані Петрова, з нашим мистецтвознавством? Чому всі повоєнні здобутки зарубіжних шкіл стороною обійшли нашу мистецтвознавчу думку?

– Ніякого нема секрету. Річ у тім, що офіційні мистецтвознавці — то часто-густо були штатні люди з певних організацій. І від них нічого особливого не вимагалось: лишень спостерігати, стежити за художниками. Який же тут теоретичний рівень? Це люди, котрі вміли щось десь якось описати: у центрі — те, ліворуч — се... Та й годі. Тому це невігластво, котре спонсорувалося державою, — а нашої державі невігластво було вельми зручне і вигідне, — перетворилося на академічне правило. З якогось дива таке графоманське

описовство назвали «київською школою». Тож покалічено чимало людей, і буде справедливо, якщо тих «дослідників» спіткає доля мамутів. Україна важко відроджує мистецтвознавчу школу.

Мені кортіло, аби пані Ольга зрадила одну свою таємницю. Я усе ж таки маю на оці стосунок її до графіки, — адже це, зосібна, і Данте, і морські фантазії, пов'язані з Вітменом. До речі, багато років тому наше перше заочне знайомство відбулося на ґрунті багатостраждального видання Вітмена у часописі «Всесвіт». Тоді в малюнках О. Петрової несподівано я «захлинувся» неосаяжністю графічного простору, свіжістю дихання, рідкісною в 70-х роках розкутістю мистецького жесту... І ось тепер:

— Пані Ольго, ви себе — попри все — більше відчуваєте графіком чи маляркою?

— Я пережила вже себе як графік: мається на увазі не образотворча графіка, а ілюстративна. Мені цікаво творити, а не ілюструвати; бентежить те, що може форма, пляма, фактура, — саме живописні засоби вислову. У мене це таке перше кохання з фарбою, з поверхнею, — я досить пізно прийшла до цього, але ж щасливі зустрічі бувають у різному віці...

Розмова про кольорит у полотнах Ольги Петрової можлива, якщо маєш на увазі саме поривання до первинності, як її втілювали художники-мініатюристи. Так само, як її середньовічні «попередники», вона радіє з ясних фарб...

А може, це знову відгомін дантівської чуттєвості, про що писав Йосип Мандельштам в його «Розмові про Данте».

Ольга Петрова
Діалоги
папір, туш, перо
1981

Василь Качуровський
культуролог

'95

З ЛИСТІВ ДО ОЛЬГИ ПЕТРОВОЇ

Чикаго, 1995–1998 рр.

Чикаго, 14/01/95

ДОРОГА ПАНІ ОЛЬГО.

Дякую за прислані журнали, різні статті, включно за гарного каталогу Вашої виставки. В передмові до цього каталогу між іншим сказано: «У мене це перше кохання з фарбою, з поверхнею, — я досить пізно прийшла до цього, але ж щасливі зустрічі бувають в різному віці». От ця зустріч є для Вас дуже щасливою, вона ніяк не є припізненою, і треба сподіватися, що надалі буде тривалою. Автор передмови зазначає, що ВОНА РАДІЄ З ЯСНИХ ФАРБ. Це дуже гарно і похвально. На потребу чистих фарб в українському мистецтві звертала увагу О. Екстер ще на початку нашого сторіччя. А у Вас вони прекрасні.

Обкладинка гарних кольорів символічно обнімає всю Вашу творчість. А роками на Ваших працях ці фарби процвітають ще більше і ясніше. А щодо тем картин та їхнього характеру, то Ви молитесь притишеними, але теж дуже гарними кольорами. Вони теж дуже гарні. Добрих колористів є завжди небагато в образотворчому мистецтві. Хоч естетика самих тільки гарних кольорів не є головним завданням в образотворчому мистецтві, але відіграє вона завжди важливу роль.

.....

Так, так, ми знаємо, що Ви є мистецтвознавець, професор та доктор філософічних наук, але передовсім Ви є мистець. І то добрий мистець. Якщо подеколи Вам дуже хочеться бути СЕРЙОЗНО з Вашою тематикою, то робіть так, як це робили старокитайські мистці-науковці. Включайте до самого малюнка якісь слова, якийсь короткий текст. Попробуйте.

ДОРОГА ПАНІ ОЛЬГО.

Сьогодні я дістав Вашого листа з 23-го січня. І знова заглянув до каталогу Вашої виставки. Ваші яркі чисті кольори мене приваблюють. Колір, так як і музика, діють безпосередньо і глибоко на душу людини.

Дуже мені подобається, як Ви трактуєте деякі біблійні теми. ВІДПОЧИНОК ПО ДОРОЗІ ДО ЄГИПТУ, УКЛІН ВОЛХВІВ, СЬОМИЙ ЯНГОЛ, ВТЕЧА ДО ЄГИПТУ. Всьо до крайности відматеріалізоване, нецьогосвітне і одухотворене. Це Ваші ІКОНИ. БОГ Є ЛЮБОВ, любов спокійна і тиха в кольорах, так як і ПІСТА. Це глибокий материнський жаль. Доріжка РЕБЕ до синагоги стелиться стражданням. Дуже цікаві картини БЛАГОВІСТЬ НАПРОВЕСНІ та ОКРИЛЕНІ. ДІВИ РОЗУМНІ Й НЕРОЗУМНІ — прекрасна картина, як теж СОНЦЕ ДЛЯ ДВОХ, кольорово більше насичені, як деякі біблійні теми. Вони-бо цьогосвітні.

Я ставлюся досить критично до церковної інтерпретації християнства та до церковного мистецтва. За часів бароко постягали святих з висот небесних, поробили з них добре підготованих, куцоногих громадян, всьо зішло на плитке, приземне ілюстрування новозавітських Біблійних тем, як казочок для дітей. А всьо одухотворення з цього роду мистецтва зникло. Порівнюючи цього рода мистецтво з Вашим щирими молитвами на Біблійні теми, барокове церковне мистецтво виглядає для мене просто вульгарним. Подивіться на так звані ІКОНИ часів бароко і порівняйте їх із нецьогосвітніми, символічними іконами візантійськими. Чи з релігійним мистецтвом середньовіччя та готики.

Я думаю, що кожній людині сподобаються Ваші праці на Біблійні теми, якщо вона серйозно придивиться. Але при всіх похвалах Вашої творчості на біблійні теми не забувайте про життєрадісні теми Вашого сучасного життя. Ваше залюблення у фарбах Вас спонукує до того. Наперекір всім труднощам життя тепер в Україні, Ви творить праці, які б підбадьорювали людину і показували надії на краще будуче.

Розумію Вас дуже добре. При всіх Ваших інших здібностях і зацікавленнях, Ви є передовсім мистцем. А як всі мистці шукають контакту з публікою.

Ольга Петрова
Тбілісі — любов моя (центральна частина триптиху)
папір, офорт
1988

Бажають мати щонайбільше виставок своїх праць. Виставки кудись до інших держав — це сьогодні дуже коштовна справа.

.....

Якщо Ваші знайомі дивуються подеколи, що Ви сама як мистець знаходите гарні слова для творчості інших мистців, то я цьому не дивуюся, бо вистачить подивитися на щирі усмішки на Вашій знімці в каталозі Ваших праць, то в цій знімці криється Ваша добросердечність. Ви маєте заслужені успіхи з Вашою творчістю і пробуєте тягнути і інших за собою. Це дуже гарно.

Весна біля нас цього року припізnilась. Але сьогодні є гарний і соняшний день, і Ваш лист дійшов до мене якраз сьогодні.

З пошаною до Вас

В. Качуровський

20/02/96

Картину, що Ви ласкаво подарували нашому Інституту, я ще не бачив. Видно, пані Марта з тим чекає, аж від'їдуть гості з Києва. Я теж почекаю і дам їй копію Вашого листа пізніше. Будьте терпеливою.

Тепер щодо англомовної літератури в галузі мистецтвознавства для Києво-Могилянської Академії чи її студентів.

.....

Тут є декілька великих видавництв, що друкують різні книжки про мистецтвознавство. Вони б теж могли евентуально щось подарувати для Академії в Києві. Але про це треба зі зачатку мати згоду з Києва. <...>

Пані Ольго, приємно порівняти чистоту кольорів Вашої картини НАТХНЕННІ з 1975-го року з кольорами скажімо картини ДОЛЯ ПАРКА з 1991 р. і бачити поступ на краще. Кольори стають чистішими, яркішими, гарнішими.

Василь Качуровський

Чикаго, 20/03/96

ДОРОГА ПАНІ ОЛЬГО.

Дякую Вам за листа та за програмку святкування 10-ти річчя Хмельницького художнього музею «АРТ-КЛУБ-96», що відбулося в лютому 1996.

Це дуже багата і гарна програма. Не знаю однак, чи хоч дещо з тих всіх доповідей появиться коли друком. Можливо, що принаймні дещо про той з'їзд мистецтвознавців помістить пан М. Маричевський в журналі Образотворче мистецтво.

Розумію добре Ваше огірчення, що тепер там в Україні найбільше покривджена верства душевного проводу кожного народу, мистці, та різні науковці. Самі великі недостатки, зносились би легше, якби не було тої без моралі людей теперішнього державного проводу. Одинокий Кучма дав звіт свого доходу і маєтків. Десь набралися багаті при цій загальній біді населення і ніхто нікого не покликуює до відповідальності, як він став багатим, в такому короткому часі без ніяких виїмкових здібностей.

Пані Ольго, не покидайте ту Вашу професуру, хоч вона дуже мізерно оплачувана. Ви маєте близький контакт з молодими людьми, зі студентами, допомагаєте їм набувати знання і рости душевно, а вся ця праця трохи успокоює душевно.

Про Давида Борлюка, який приїхав до Америки десь 1922-му році, нічого не знаю: він поселився десь біля Нью-Йорку і видно, що для заробітку почав малювати то, що міг продати. Знайомі мої пошукували за деякими його працями, але нічого не знайшли. Він зробив помилку, що перейшов жити сюда, до нашої Америки, яка в той ще час не була готова сприйняти модернізм. Ту саму помилку зробив і Архипенко. Вони мали залишитися в Європі.

Чикаго, 6/6/96

Я читав коротші похвальні згадки про Параджанова від різних авторів, але пізнав хто і чим властиво був цей Параджанов доперва, як перечитав про него Вашу статтю в журналі СУЧАСНІСТЬ за березень–квітень 96

«БЕРІКАОБА» Сергія Параджанова. А це недивно. Ви побували декілька разів у Грузії. Знаєте країну і оточення, де народився і виростав Параджанов. У Вас є гарні графічні праці з ТБІЛІСІ. І то «ТБІЛІСІ — ЛЮБОВ МОЯ» названі. Ви знали матір Параджанова. Ви знали Параджанова, як нібито члена вашої рідні.

Читаючи з яких дрібниць робив Параджанов свої колажі, я пригадую, коли багато років тому я провів одно літо на Флориді біля моря. Виходив я часто на довгі проходи по побережжю і окрім книжки до читання деколи брав зі собою декілька тубок з кольорами. Розмальовував різні камінчики, куски дерева, що були гарних гладких форм, і полишав їх таки там. Це були подаліші, відлеглі частини побережжя, де не було багато людей. Але все-таки як я повертався туди на прохід наступного дня, то звичайно ті мої кусочки зникали. Діти ж туди не ходили. То я підстеріг, що забирали ці мої підбарвлені кусочки старші віком люди. Значить і їм захотілося бути знова дітьми.

Цікава для мене Ваша згадка щодо різних Ваших подорожувань. Ви були теж в Ужгороді і знали Федора Манайла. Федір Манайло був моїм добрим приятелем. Це мій земляк. Студовав він теж в Празі, де по моїх студіях я потім прожив майже 20 літ і працював там в одній з великих грошових установ, перед війною це був гарний осередок європейської культури. Прага — це дуже гарне, досить старе місто.

Федір Манайло обходив пішком всі Карпати декілька разів. Виставка його картин з Гуцульщини в Києві була поштовхом для створення потім знаменитого фільму Параджанова «ТІНІ ЗАБУТИХ ПРЕДКІВ». Федір був молодшим за мене і шкода, що помер ще молодим.

Потім, вже по війні; я був в Ужгороді і бачив скромний мей, призначений Манайлові. Знав я теж Бокшая, Ерделі та цілу низку молодших тамошніх мистців.

...Пам'ятайте, що орієнтуючись на європейську мистецьку сцену з виставками, в нашому двацятomu сторіччі біблійна тематика не є дуже популярною. Багато того натворилося в минувших століттях. Але знова підкреслюю, що Ваш спосіб ставкування біблійної тематики є новий, кращий і ліпший за ранішніх способів, тому всі Ваші картини мені подобаються.

Зі щирим привітом

В. Качуровський

Ольга Петрова
Окрылені
полотно, олія, 60 × 80 см
1990

ДОРОГА ПАНІ ОЛЬГО.

Низенько Вам кланяюсь і ґратуюлю Вам за Вашу відвагу влаштувати Вашу виставку в Національному музеї в Києві на тему еротики та БІЛИХ АБСТРАКЦІЙ. Що Ви зможете підготувати таку виставку, дотримуючись солідного мистецького стандарту, втім я не сумніваюся.

Але не сумніваюся теж втім, що опісля посиплються на Вас зі всіх сторін ДОГЛЯДАЧІ МОРАЛІ, з одного боку, а не менший загін тих, що голосно обороняють тільки УКРАЇНСЬКІ МИСТЕЦЬКІ ТРАДИЦІЇ, бо всьо решта є чуже, деструктивне. Хоч нікому з них не є ясным, які то властиво спеціально українські традиції в мистецтві. Але весело читати всю ту писанину.

Всяка бабуня мусить довго приглядатися з окулярами на носі на Вашу картину «ОКРИЛЕНІ» — каталог, сторінка 51, — щоб дещо розібрати з м'яких форм та ліній, бо все тут дуже гарно і дискретно. Подобається мені теж Ваш ГУМОР на картині «БЛАГОВІСТЬ НАВЕСНІ». Ви не покладаєте всі надії на успіх СВЯТОГО ДУХА, а даєте йому до помочі мужчину, що приклякає нібито в поклоні до МАРІЇ.

Щодо білих абстракцій.

Оден американець, Роберт РИМАН, малює ці білі абстрактні картини вже десятироками і не відхиляється від них. Правдащо, він старається збагачувати поверхню білих картин нерівністю поверхні. Або часами з-під білості проникають сліди синього чи бурого кольорів. Якщо я де знайду якісь репродукції його картин, то я Вам їх вишлю.

Дякую за прислані каталоги. Тішуся на обіцяну Вами статтю в «Сучасності» про творчість Любомира Медвідя. Він дуже загадковий в його творчості. Хоч француз, маляр БРАК, казав, що в мистецтві є тільки одна вартість, а це та, яку не можна пояснити. Але знова, коли творчість мистця є настільки приватно загадковою, що для глядача вона є зовсім недоступною, без якогось словного пояснення, то може такій творчості щось бракує.

В Ужгороді я знав лікаря ФЕДИНЦЯ. Не знаю, чи він ще жиє. Це була в нас там дуже шанована родина.

Нарешті Ви дочекалися повороту Вашого приятеля Прокопова з Америки. Напевно, вже багато набалакалися з ним про його спостереження в нашій Америці. Прокопови — це дуже гарна родина. Він є мистцем всею його душею. Я вірю в його дальші мистецькі успіхи. Він теж змінить правдоподібно тематику його творчості. Обоє Ви разом піднесли тему біблійних байок до вищих духовних сфер. Але людина нашого вже часу відложила Біблію трохи на сторону.

...Само собою мені приємно бути з Вами в контакті, але не сміє це бути злишнім зтяженням для Вас.

Бажаю Вам всього добра та багато успіхів в приготовчій праці для Вашої наступної виставки.

Зі щирим привітом

В. Качуровський

Чикаго, 06/01/97

ДОРОГА ПАНІ ОЛЬГО.

Ви завжди пишете з любов'ю та великою пошаною про Параджанова / Журнал «СУЧАСНІСТЬ» за січень 97/.

Бо справді це була гарна, здібна і цікава людина. Хоч би тільки одним його фільмом ТІНІ ЗАБУТИХ ПРЕДКІВ він зробив багато для української культури.

А мене тішить, що першим поштовхом до того знаменитого фільму була образотворча виставка про Гуцульщину в Києві мого земляка та доброго приятеля маляра Федора Манайла. Він студовав в Празі разом з Галиною Мазепою, що по довгі роки була моєю сусідкою в Празі. Потім вона виїхала з її чоловіком, проф. Володимиром Ковалем до Венесуели. Там вони обоє й померли кілька літ тому.

Дуже шкода, що ті цікаві колажі Параджанова, про які Ви пишете, не збереглися. А хоч би одна тільки кольорова знімка з них дала читачеві кращу уяву над тисяча слів, що їх гарно сказано.

Цікаво для мене, хто такий Янош ҐАЗДА, про якого Ви згадуєте. Це правдоподібно закарпатець, так як і маляр абстракціоніст у Києві СІЛВАШІЙ.

Ольга Петрова
Діви розумні і нерозумні
полотно, олія, 80 × 60 см
1993

Посилаю Вам деякі інформації про малярську творчість письменниці, поетеси Емми Андіївської, які я дістав пару днів тому, щоб Ви ознайомились з цією її творчістю. Мені подобаються її чисті ясні кольори та м'яккі органічні форми, але не подобається мені, що всі її малюнки вона заправнює якимись паяцями, що вона їх створила для себе, а це стягає її малярство до групи дешевої комічності. Цікава мені Ваша думка про її малярство. Вона дуже енергійна, рухлива з її виставками.

Яка є історія Вашої запланованої виставки. Якщо були якісь відгуки в пресі, то пришліть ласкаво.

Бажаю Вам всього добра,
В. Качуровський

06/01/97

Спеціальна, окрема для Вас похвала є то, що, як Ви писали, Ви взяли писати критичні статті про образотворче мистецтво тому, щоб допомогти деяким Вашим приятелям з їхньою творчістю.

Тому що тематика чисто просто з народного побуту, чи ославлювання кращих історичних подій, є тепер дуже важливою для оновлення та відсвіження приспаної національної усвідомленості. Відмосковщення зрусифікованих українців.

А модерністи є не менше важливими для того, щоб пролізати з нашими мистцями на широку світову мистецьку сцену і демонструвати, що ми українці не є гіршими в цього рода мистецтві, як і всі інші великі народи.

Але знова в цьому сьогоднішньому модернізмі немає що занадто приспособлювати до якихось інших. Всюди йдуть пошуки за якоюсь більше провідною думкою, якої досі нігде немає. Великі інновації в образотворчому мистецтві початків нашого століття вичерпались вжедесь так в сорокових роках. Потім пішло розроблювання на всякий спосіб тих інновацій. Але вжедесь у п'ятдесятих роках всьо зійшло на свого рода маньєризм.

Бо справді абстракціонізм у первісному його сенсі — це дуже трудна форма мистецького вислову. Справді добрих абстракціоністів завжди було мало.

На мою думку, фігуративний абстракціонізм, що тепер появляється більше і більше, є досить цікавий. Тому що при цім не витискається вповні від світу візуального, а трактується його по-новому.

Ви, пані Ольго, не маєте чому бути невдоволеною з Вашої дотеперішньої вже творчості. Порівнюючи ще в молодому віці, Ви маєте за собою великий успіх ранішої графічної творчості, завершеної працею про ДАНТЕ.

Порівнюючи в скорому часі, як Ви перейшли до малярства, був виданий гарний каталог Ваших праць. Відтоді, як Ви мені писали, вже маєте нові праці, готові для дальшого гарного каталогу. Не багато мистців може похвалитися такими успіхами. То будьте терпеливою.

Бажаю Вам усього добра і
шлю свій щирий привіт

Для успокоєння душі
слухайте барокову музику.

В. Качуровський

Пані Людмила Таран чомусь припускає, що одна якась людина може бути філософом, педагогом і мистцем образотворчого мистецтва. Нехай би тільки подивилася на праці, на малюнки геніального кінорежисера Параджанова. Дуже Вам дякую за цю серію листівок.

Один з плакатів, що Ви мені прислали, я заніс до нашого Інституту, щоб його там оглянуло більше людей. Ті плакати мені дуже подобаються, про що я Вам вже писав раніше.

Заслугуєте ще на одну похвалу.

06/03/97

Запевняю Вас, що Америка теж не є раєм для всіх. Передовсім Америка щодо загального культурного життя ще є молодою країною опроти Європи. Мистці і науковці не є в проводі життя. Тут всім керує долар. Йде постійна погоня за тим долларом і подеколи досить безоглядна погоня. Тут є, після

Ольга Петрова
Радість Різдва
полотно, олія, 90 × 100 см
1993

Ольга Петрова
Відпочинок по дорозі до Єгипту
полотно, олія, 100 × 90 см
1993

статистики, щось 140 000 людей, що покінчали мистецькі фахові школи. А велика частина з них мусять заробляти для життя якимось іншими працями.

А підтримують спекулятивно ціни праць тих мистців, що вже є в обігу. Дуже багато дуже добрих мистців залишається ігнорованими. Хиба пізніше, їхні твори витягаються з історії для торгівлі, коли вже самих мистців немає на світі і немає небезпеки перепродукції ними їхніх творів, то ціни можуть бути високими.

Ви написали статтю про МЕДВІДЯ. Мистець Медвідь був тут в Америці, то дещо бачив і дещо знає про тутешні умови, про тутешній мистецький світ. Порозмовляйте з ним принагідно.

Були тут і інші мистці зі Львова. Деякі тут прожили троха довше, цілий рік, або й більше, а потім все-таки повернулися назад до Європи.

Ви нарікаєте, оправдано, що вся офіційна культура тепер там, в пресі чи телебаченні, в радіо перетворилася на кіч. Це правда дуже зле. Але великий кіч масової культури тут, в нашій Америці, є постійним стандартом. От такі винаходи, як фільм, телевізія, є злом для людства, коли ними володіє безконтрольно хижа, зарібкова група людей. Американці розкладають морально увесь світ їхніми пустими фільмами. Арабський світ пробує боротися з цим, але вони нахиляються знову до іншої крайності зі своїм релігійним фанатизмом. Людина є дуже недосконалим створінням. Тому таким є і світ, що вона творить кругом себе.

Бажаю Вам всього добра і

шлю свій щирий привіт

В. Качуровський

1997

Пані Ольго, якщо Вам подобаються якісь мої спостереження про Ваші картини, то можете їх наводити десь в якихось статтях. Але це не можна уважати глибшими студіями чи аналізою Вашої мистецької творчості. Це тільки розмовні замітки.

А якщо я вертаюся до Ваших картин, то дуже мені подобається різниця, психологічна різниця між двома Вашими картинами. Раніше я не хотів про це ані згадувати. Це картини ВТЕЧА ДО ЄГИПТУ та ВІДПОЧИНОК ПО ДОРОЗІ ДО ЄГИПТУ. Тема та сама. Ті самі фігури осіб. З малою тільки різницею, ті самі кольори. А все-таки ЯКА РІЗНИЦЯ.

На першій картині, небезпека, від якої втікається зображена неспокійними мазками кольорів вогню, диму. Втікаючі висунені зліва направо на другу половину картини, вже віддалені безпосередньо від загрози. Світ, куда вони втікають, ще теж зображений невідомо бурхливими мазками. Коли ж то на другій картині, хоч це ще все тільки відпочинок від небезпеки, але тут вже панує загальний спокій. Фігури осіб зображені майже статично в повній їхній величині. Мати з дитиною на колінах з білими сонячними плямами. Цілість картини дише медитативним спокоєм. Тут вже немає напруги першої картини.

Пані Ольго, не дивуйтесь, якщо не було належної реакції від критиків на цю Вашу виставку. Ви є не тільки мистець-маляр. Ви є людиною дуже широкого культурного горизонту. Філософ вже по натурі.

Тематика виставки РАЙ не є собі тільки якоюсь звичайнісінькою темою. А у Вашому її розумінні, нелегкою для сприйняття совітською людиною. Я пригадую, як колись писали з газетях про негативну реакцію Хрущова на творчість мистця-скульптора Неізнаного. Чи якось так він називається. Він тепер десь тут в Америці живе і працює.

Напишіть сама про цю Вашу виставку. Багато інших мистців пишуть про їхню творчість. Може, потім як реакцію на то, що ви написали, хтось обізветься. Мистець потребує якогось відгуку на його творчість, але мусить теж мати свою власну візію, за якою йде непохитно без огляду на реакцію його сучасників. Треба знаходити силу і опертя в себе самих.

.....
Це дуже гарно від Вас, що Ви присилаєте мені інформації про Ваші виставки. Буде мені приємно бути з Вами в контакті й надалі.

Бажаю Вам всього добра і
шлю свій щирий привіт
В. Качуровський

Ольга Петрова
Оголена з кентавром
полотно, олія, 100 × 90 см
1994

ДОРОГА ПАНІ ОЛЬГО.

Прошу прийняти моє співчуття у Вашому жалю по смерті Вашої Мами. Тому що Ваш батько помер ще у вашому дитинстві, то Ваша мама була для Вас увесь час цілим Вашим світом. Ваш великий жаль можна зрозуміти. Але милосердний час всьо гоїть. Хоч подеколи дуже поволі. А живі мають думати про життя.

Дякую вам за Ваш гарний, приятельський лист. Україна проживає дуже трудний історичний період, а з нею й більша частина її населення. Є всякі труднощі звичайного щоденного життя. А тим тяжче це зноситься, коли людина бачить, що певна частина народу обкрадає всіх інших і сама тільки наживається. Треба однак знаходити в себе моральну силу все це зносити у вірі на краще будуче. А краще таки буде.

Помимо всіх турбот, Ви виглядаєте дуже добре, як на знімці в штанах на колінах в хаті поміж розложеними книжками, кріслами і таким іншим, і так само виглядаєте трохи усміхненою в професорському халаті з квадратиком на голові. Властиво ті церемоніальні, довгі чорні халати личать жінкам краще, ніж чоловікам.

Пару днів тому Вам вислав одну книжку про еротичне мистецтво. Хоч я це вислав летунською поштою, але не знаю коли Ви її дістанете і чи взагалі дістанете, бо багато листів туди, до Вас, просто десь пропадають. В приложеному листі до книжки я Вас заохочую взятися за серію праць на еротичну тему. Ваша картина ОКРИЛЕНІ мені це підказує, що Ви б могли створити цілу гарну серію. Серію, яку б можна видати у формі книжки. Але це мало бути разом з поетичною творчістю на ту саму тему. А маючи на думці кошти книжкового видання, Ви б могли зредувати кольори картин до шкали сіро-чорних. Та ж старі китайські майстри творили дуже гарні картини в таких відтінках. Правдащо, що собі робили самі потрібні їм кольори, розводячи водою зі сухого куска чорного кольору.

ДОРОГА ПАНІ ОЛЬГО.

Ваша сукня при відкритті Вашої виставки є Г Р Е Й Т. Гратулюю, гратулюю. Але до мене Ви звертаєтесь, щоб я був бадьорим, а на цій знімці Ви дивитесь соромливо вниз, замість того, щоб усміхатись на весь світ Божий.

Кольори на картині, перед якою Ви стоїте, є якісь нові для Вашої творчості. Шкода, що картину не видно в цілості. Можна припускати, що решта картин цьої Вашої виставки є в подібних яскравих гармонійних кольорах.

У Вас є виставка за виставкою, хоч фактично у Вас залишається дуже мало часу для мальованя. Ви є занадто перетяжна всякими проектами. Нехай би і інші учасники цьої великої програми різних виставок щось робили. Якась бездіяльність час від часу — це потрібний відпочинок. А властиво творчий мистець ніколи не губить дурно часу, бо його підсвідомість завжди працює. Накопичує нові ідеї, які потім народжуються нібито так з нічого.

Не подобається мені тема і назва Вашої виставки «Я — клоун». Нащо Ви маєте вмовляти в себе таке поняття. Щоб це якось направити, то зробіть виставку «Я — ФІЛОЗОФ». Це ліпше відповідає правді, і Ви будете мусіли порядно присісти попрацювати над такою виставкою. Не так тільки лівою рукою, бо нема часу задля інших обтяжень.

Що сталося зі задуманою Вами виставкою на тему ЕРОТИКИ? Посилаю Вам отут одну книжку на тему еротичного мистецтва в двадцятому столітті. Може, Вам буде цікаво переглянути цю книжку.

Але Ви тримайтесь Вашого стилю, як на картині «ОКРИЛЕНІ». Це дуже вдала картина на тему еротики. Дві постаті, сплетені разом як жіноче волосся в косі. А зроблено це троха загадково, що треба трохи придивитися. Кольори притишені. Спокійні горизонтальні лінії.

Як тільки на це дозволяє Вам час від іншої праці, то присядьте і працюйте над цєю серією.

Бажаю Вам успіху у Вашій праці

Чикаго, 10/04/98

Так що поки що не залишається для мене нічого іншого, як тільки просити Вас бути терпеливою. Всьо тягнеться ЧЕРЕПАШИМ темпом. Черепахи є одним з найстарших створінь. Вони прожили на землі мільйони літ, без великих змін. Можуть жити у воді або на суходолі. Ще замолода одного разу я знайшов черепаху в лісі. Вони нікуди не спішать, а як чимось стурбовані, то просто стягаються до своєї хатки. Щоб повчитися від черепашки життєвої мудрості, я її забрав зі собою. Приготовив для неї всякого рода ярини, деякі червяки. Але вона не хотіла абсолютно нічого їсти. По двох тижнях я її відніс назад в ліс. А наука для мене була така, що терпеливим протестом проти її ув'язнення вона собі виборола свободу. Значить, в терпеливості є мудрість.

В. Качуровський

Чикаго, 09/24/98

ДОРОГА ПАНІ ОЛЬГО.

Я знаю, що Ви завжди дуже зайнята. Біля Вас, кругом Вас, з Вами по середині завжди кипить бурхливе життя. Ви є і мистецтвознавцем, і професором, і активним мистцем-малярем.

Були Ви разом з Вашим чоловіком на автобусовій турі по Європі. Це знаменито. Хоч коротка Вам нагода за Вашу пильну працю.

Десять днів на Криму — це небагато, але все-таки дуже приємно. Туда Вам легше потрапити знова, ніж на поїздки по Європі.

Будете мати виставку у Відні, це дуже гарно. ГРАТУЛУЮ, ГРАТУЛУЮ. Але знова два місяці для підготовки цької виставки є замало. Безпредметна форма мистецького вислову є досить трудною, якщо це мають бути добрі картини. На мою думку, є легше намалювати якусь добру картину про щось з візуального світу чи на якусь тему, ніж намалювати добру абстрактну картину. Для такої картини треба мати відповідний душевний настрій.

Я оглянуся тут, чи знайду якусь відповідну книжку про історію модерного мистецтва нашого сторіччя, і вишлю Вам. Але це може тривати якийсь

Ольга Петрова
Янгол дитини-Христа
полотно, олія, 100 × 90 см
1994

час, тому що я часто хворію. Мені вже 93 роки, то рухаюся по світі досить поволі і не дуже багато.

Але щось чотири роки тому я вислав до Українського музею в Києві дві книжки з кольоровими знімками про вплив примітивного мистецтва на модерне мистецтво нашого століття, і ніколи не дістав ніякого повідомлення від того музею, чи вони дістали ту мою посилку. То прошу зайти і розпитати.

Дякую за відбитку Вашої короткої статті МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО ДЛЯ ХХІ СТОЛІТТЯ та за відбитку статті Катерини ЦАЛИК про Вашу виставку. На Вашій картині ДУШЕВНІ НАСТРОЇ, на мою думку, Ви не мали додавати метеликів, бо такі солодкові речі тільки понижують мистецький стандарт доброго твору. На картині «Тут був ангел» немає ангела, і то добре. Залишилися тільки його сліди.

Дорога пані Ольго, бажаю Вам багато терпеливості з приготуванням Вашої виставки у Відні. Пам'ятайте, що поспіх і перетомлення не дають належного успіху при всякій творчій праці. То треба мати дисципліну і дбати про відпочинок. Йти спати вчасно.

Сердечний для Вас привіт

В. Качуровський

Для мене тепер є трудно заложити папір до пишучої машинки одною рукою, щоб одним пальцем правої руки щось настукати, тому всьо виходить таке криве.

Чикаго, 06/01/98

ДОРОГА ПАНІ ОЛЬГО.

Не відзивався я до Вас довший час, тому що хворію. Жив я собі спокійно досить довгий час, ігноруючи свій вік. Нібито то до мене не відноситься. Аж нарешті мої роки таки надігнали мене. Схуд, організм заслаб, і відразу всякі хвороти відважились накинутись на мене. Мав аж три операції. А як тільки з того всього троха пробрався, то поховзнувся надворі на примерзлій дощі, впав і зломив собі ліву руку нагорі при рамені. Сталося

це 10-го грудня. Лікарі кажуть, що то буде тривати два місяці, поки рука троха примириться. А життя з одною тільки рукою, а другою прив'язаною, невеселе.

Приємно мені почути, що Ваші виставки відбуваються по черзі одна за одною і що критика відзивається на Вашу творчість похвально. ГРАТУЛЮ ВАМ.

Ваш приятель Л. Медвідь цікавий мистець. Він стоїть сам окремо від всяких інших мистців, але не дуже-то доступний для малопоінформованого глядача. Я не знаю, наскільки Вам вдалося у Вашій статті (Сучасність за жовтень 97) наблизити його творчість зацікавленому глядачеві. Хоч правда, що не популярність визначає якість якогось мистця. Деяких мистців оцінюють доперва наступні генерації. Навіть Рембрандт помер на старість опущений в біді після того, як намалював на замовлення картину НІЧНА СТОРОЖ, тому що деяким членам тої групи не подобався той образ, і Рембрандт був проголошений мало здібним.

Будьте терпеливою при всіх там тепер біля Вас труднощах і робіть те, що дається зробити. Найгіршою проблемою є, здається, якість зносити ту безморальність, що там панує, що якась верства шахраїв багатіє на рахунок решти чесного населення держави.

В Москві є значно більше чужих кореспондентів, ніж в Києві, і вони часто пишуть в тутешній пресі про ту безогляду російських шахраїв. Переоформлення всьої господарської системи — це дуже трудна і велика праця, а хижаків кругом повно. Комуністична система дуже здеморалізувала всьо населення. Шахраїв всюди повно, але в решта світу, поза комунізмом, є вироблені закони, як їх ловити і карати. А там, біля Вас, ще не було часу навести якісь кращі порядки. То й самі ті, що мали б наводити порядок, крадуть. При непорядках найбільше терплять люди кращої моральної категорії, мистці та науковці, які вже після своїх вдач не ганяються за матеріальними тільки добрими, а творять культурні цінності кожного народу.

Період шахраїв промине, а треба мати на увазі, що еліта кожного народу, завжди жила і жиє своїм власним душевним багатством.

То, хоч це нелегко, але при всіх теперішніх там труднощах дивіться з погордою на шахраїв, бо бідні це істоти, що не знають нічого іншого, як тільки радіти нагробованим.

Пані Ольго, Ви вже маєте подарунок для спадщини проілюстрованого «ДОН КІХОТА», Данте. Поверніться знов троха до графічних праць для змін, для душевного відпочинку, для втіхи з життя.

Зі щирим побажанням всього

найкращого

В. Качуровський

Якщо Ви увесь час дуже й дуже занята, так що Вас немає ані крихти вільного часу, то запозичте собі його у когось трохи.

Ольга Петрова
Поцілунок Іуди II
полотно, олія, 100 × 90 см
1992–1993

Катерина Цалик
мистецтвознавець

'96

ВЕСЕЛЫЙ ГРУСТНЫЙ КЛОУН...

«Зеркало недели» № 51, 20–27 декабря 1996 г.

Клоун может быть веселым, а может быть и грустным. Его улыбка и слезы нарисованы, и нам не дано узнать — что скрыто под гримом. Это тайна клоуна. Но есть художник Ольга Петрова и есть ее выставка «Я — клоун». Это возможность соприкоснуться с собой глазами Арлекина.

Преломление действительности в игре «Я — не Я» — давняя культурная традиция. От масок античных мимов, через бурные шествия ренессансных карнавалов до манерной театральности рококо XVIII века и трогательных комедиантов Ватто эта традиция, преображаясь, перешла в XX век, рождая новые и столь близкие нам образы: печальный Пьеро раннего Вертинского, грустный клоун Чаплина, задумчивые циркачи Пикассо, блистательная клоунада Феллини... Самоирония клоуна помогает превращать слезы в смех.

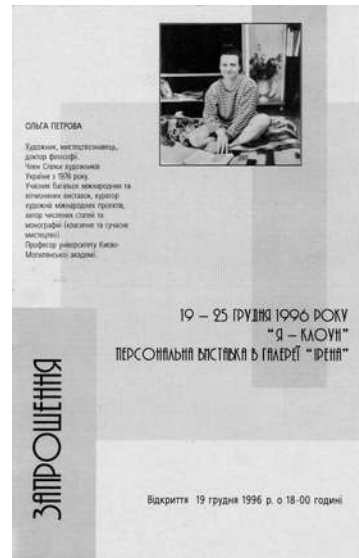
В наши дни есть художник, умеющий сказать многое через лаконизм клоунской маски. Серия полотен Ольги Петровой «Я — клоун» экспонируется 19–25 декабря в галерее «Ирэна» (ул. Артема, 35). Композиции писались в разные годы — первая из них создана в 1968 году, последняя завершена неделю назад. К теме клоуна художник возвращается постоянно, особенно когда жизнь выходит на крутой вираж.

Ольга Петрова известна как живописец, график, искусствовед, ученый, общественный деятель. В 70-е годы в ее декорациях Киевский театр оперы и балета поставил «Щелкунчик». Декорации имели успех во время гастролей спектакля в Японии, Франции, Германии.

В годы юности, оказавшись в кругу людей, близких к С. Параджанову, Ольга Петрова вобрала атмосферу каждодневной театрализованной игры. Незабываемыми остались знаменитые домашние «хеппенинги» Сергея

Ольга Петрова
Блазень
полотно, олія, 60 × 50 см
1991

Иосифовича: вечера с розыгрышами, переодеваниями, сменой масок. ... Понятно, почему еще в юности театр стал частью существа Ольги Петровой.

В доме Параджанова не только шутили, но учились мужеству, гражданской принципиальности — не случайно старшими друзьями О. Петровой стали И. Дзюба, И. Миколайчук, С. Шахбазян, М. Грицюк и другие шестидесятники.

Именно тогда Ольгой Петровой был создан «Автопортрет с клоуном». Лицо женщины аскетично. Нога Арлекина в кроваво-красном трико проде- та сквозь ребра раскрытой грудной клетки художника, вызывая у зрителя почти физическое ощущение боли.

Этот автопортрет — метафора судьбы поколения, знавшего допросы в КГБ, ложные обвинения, изгнания из творческих союзов, из страны, а по-рой и физическое уничтожение, как в случае с Аллой Горской.

До поры театрализованность искусства О. Петровой оставалась скрытой от внимания публики. Художника знали как иллюстратора Данте, Сервантеса, как автора живописного цикла на библейские и евангельские сюжеты.

Ольга Петрова
на відкритті виставки
«Я — клоун» в галереї «Ірена»

Настало время раскрыться теме клоунов, теме театра. Работы выставки невелики по размерам. Они соразмерны грудной клетке человека. Своеобразное явление, соотносимое с жизнью автора. Их не понять с точки зрения логики. Как, впрочем, нельзя понять и логику человеческой жизни вообще.

По признанию художника, образ клоуна возвращается к ней в драматические периоды жизни.

Что это? Улыбка в моменты испытаний? Или соскальзывание в плоскость игры, где внутренняя боль ложится гримом на лицо? А может быть, освоение от драмы — поиск внутреннего покоя?

Человек доброжелательный, открытый к людям, Ольга Петрова надеется, что эта выставка подскажет еще один выход из душевного пике.

Ольга Петрова
Рудий
полотно, олія
1996

Ольга Петрова
Смотрите работы Ольги Петровой
колаж
1984

Трагедия всегда внезапна, как остановка в пути, лишаящая равновесия. И тогда рядом появляется клоун. «Не грусти...» — говорит он, и хочется верить этой призрачной надежде.

Но как ни посмотреть, тема выставки — «Я — клоун» — все-таки трагична. Печальные клоуны Ольги Петровой 60-х, 70-х, 90-х годов «встретились» на ней впервые. По крайней мере, для зрителей.

Однако вспомним о вечной двойственности клоуна: сейчас он плачет, через минуту — рассмеется. Он как сама жизнь с ее неуловимостью. В этом, возможно, ускользающая магия хрупкой фигурки Арлекина в руках женщины.

В работах «Автопортрет с клоуном», «Клоун с птичкой», «Золотая маска», «Вася Кузнецов» сошлись два полюса, два взгляда на жизнь. Ведь и грустный клоун, пряча улыбку, и веселый, утаивая слезы, празднуют жизнь. И за всем этим — художник, не утративший светлый взгляд на мир.

Ірина Горбачова
заступниця директора
Національного художнього
музею України

'97

«РАЙ» ОЛЬГИ ПЕТРОВОЇ

Національний художній музей

Ольга Петрова. Рай. Малярство. Київ, 1997

Історія мистецтва наводить лише поодинокі приклади, коли художник і теоретик мистецтва поєднувались в одній особі. Ольга Петрова — художник, мистецтвознавець, доктор філософії, професор органічно долучається до кола універсальних мистецьких індивідуальностей. У книзі історії мистецтва вона представляє українську сторінку.

У 70-х роках Ольга Петрова заявила про себе як оригінальний художник-графік. Її ілюстрації до «Божественної комедії» Данте, що згодом увійшли до зібрання бібліотеки Британського музею, були схвально сприйняті у Флоренції в 1975 році.

У 90-х роках мисткиня набула нового творчого дихання в живописі (серії полотен: «Знак часу», «Бог є любов», «Зірка Давида», «Маски», «Я — клоун»). «Рай» — своєрідний диптих. Перша — «Еротика», друга — «Світло». Концептуальну програму раю побудовано на засадах даосизму, а саме на переконаннях у першості інтуїтивного озаріння — миттєвості, що уособлює позачасові ідеї та цінності. Така мить підносить свідомість у високі мірності простору-часу. Отже, в живописному циклі філософські міркування обумовили не лише зміст, але й саму художню форму.

Сполучення та протиставлення Інь та Янь — чоловічої та жіночої сутностей, їхнє співвідношення з космосом — центральна ідея диптиху. «Рай» витримано в романтичному ключі, якщо розуміти романтизм як потребу жити експресивним життям, що підносить людину над сумнівними реаліями сучасного буття, над будь-якою застиглою формою. Потужну чуттєвість фігуративних композицій «Еротики» репрезентовано в експресивній оповідальності. Друга частина диптиху — «Світло» є своєрідною філософською

рефлексією «мислячого тросника». У світлі розчиняється фігуративність, натомість приходить гра можливостями саме живописної поверхні. Свідомість автора балансує наче на ґуантах між ідеалізуючими пориваннями душі та розірваним сприйняттям світу, зірваною гармонією. Ольга Петрова, яка з деяких акцій відома як прихильник пост-авангарду, схильна до клоунади та сюрреалістичної зухвалості, в «Раю» не зраджує романтизмові, відмовляється від деструктивності. Втім, вона не в змозі захистити та зберегти ідеалізм гармонійного світосприйняття. Естетика «Раю» нібито підпорядкована рухомій стрілці барометра, коливається між ідеалом та усвідомленням тяжкої непритомності нашого буття. «Рай» існує на «нічийній землі» як пост-еклектична злука традиційного та авангардного. Усталеність визначає «міру художності», а поряд — переборювання цієї міри. Злам стильових кордонів, пріоритетність «стихії безсвідомого», безпредметність та асоціативність образів — все це з пост-класичної естетики.

Білі полотна О. Петрової — поривання до абсолюту в стосунках з людиною та космосом, одвічна ілюзія, якої художник не в змозі позбутися. Тут миттєвість і вічність, співіснуючи, промовляють до потаємних глибин окриленої душі та одухотвореного тіла.

Ольга Петрова
Акко
полотно, олія, 110 × 90 см
1996

Мирослава Макаревич
письменница, журналістка,
культурологиня

'97

ШЛЯХ ДО «РАЮ» ОЛЬГИ ПЕТРОВОЇ

«Відомості», 17–23 лютого 1997 р.

На презентації ювілейної виставки, присвяченої тридцятиріччю творчості і пам'яті матері, Ольга Петрова зізналася: «Ця виставка зібрала довкола себе фантастичних людей». Коли стало ясно, що обіцяних на неї грошей можна не очікувати, першим бажанням було відмовитися від такої несвоєчасної нині ідеї. Проте не в характері художниці відступати перед обставинами. А ще має чисельних друзів. Вони зібрали копійка до копійки суму, з якої вже можна було починати підготовку акції. Потім приєдналися меценати — фірма «Оріфлейм», котра своєю фінансовою підтримкою врятувала захід. 10 лютого, у день народження Ольги Петрової, експозиція її диптиху «Рай» відкрилась у двох залах Національного художнього музею.

Єднання і протиборство Інь і Янь, світла й тіні, добра і зла, чоловічого і жіночого, божественного і темного — центральна тема творчості Петрової в цілому і в «Раї» зокрема. Власне до кольору добра, щастя, до сильного, пристрасного звучання любові до людей, тобто до другої частини — «Світло», потрапляєш через перший зал-експозицію — «Еротика». Ідеалізм гармонійного світосприйняття другої частини «Рая» приходить через усвідомлення тяжкої непритомності нашого буття у першій частині експозиції, полотна якої здебільшого створені у 1996–1997 рр. Це поле бою. Світ художника-філософа в її «Рая» виявляється, врешті, непереможно оптимістичним і водночас глибоко трагічним.

Людмила Таран
письменница, журналістка

'97

ХУДОЖНИЦА НА ФОНЕ СОБСТВЕННОГО «РАЯ»

«Зеркало недели» №8, суббота, 22 февраля 1997

«Рай» — так называется выставка живописных работ Ольги Петровой в Национальном художественном музее, посвященная 30-летию творческого пути художницы и памяти матери...

Что такое «Рай» сегодняшней Ольги Петровой? Напряженный ли момент гармонии, бегство от кошмаров повседневного «малого апокалипсиса» или реальность. Безусловно одно — это подлинная живопись, пульсация цвета. Поэтому интересно интервью с автором на фоне ее собственного «Рая»...

– Начну с «коварного» вопроса: вы, Ольга, художник, доктор философии, искусствовед, профессор... — не слишком ли много для одной хрупкой женщины? Как вам удается все это сочетать?

– Для меня это естественно. Хотя искусствоведом я «сделалась» как бы случайно, когда мне как «сюрреалисту» — после рецензии В. Касияна на мои иллюстрации к «Божественной комедии» Данте, опубликованной во «Всесвіте», — перестали давать заказы в издательствах и принимать работы на выставки. Мои учителя Г. Недошивин и А. Чегодаев почувствовали во мне талант критика и историка искусства. Художником я была всегда. Преподавать начала потому, что всегда хотела поделиться тем, что имею,

с другими. Радостно ощущать себя причастной к становлению молодых. Искусство для меня — это освобождение от рацио, это праздник интуиции. Преподавательская работа требует мобилизации рационального, сознательного. Чтобы это сочетать, приходится много работать. Отдых понимаю как смену форм работы. Я люблю работать и совсем не умею и не люблю празднично тратить время. На шумных приемах мне становится скучно уже через час, и тогда я незаметно исчезаю и возвращаюсь к письменному столу.

— Кажется, уже воздух насыщен нашими мыслями о нашем жестоком тяжелом времени. Часто ли вы чувствуете, что день был гармоничен и прекрасен, много ли таких дней у вас?

— Таких дней очень много: на берегу моря, в мастерской, когда работается. Во время встречи с друзьями, с любимым мужчиной, на концерте, в музее, когда, наконец, видишь в музее полотно, которое до того знала только по репродукциям. Счастливый день — когда идет снег, когда тебя понимают с полуслова, когда у тебя такие собеседники, какими были Г. Кочур, Г. Недошивин, Д. Аникст, М. Лукаш, М. Гельман. Счастьем было восхищаться Сергеем Параджановым...

— Вы могли бы сказать, что у вас преобладает лирическое отношение к жизни?

— Безусловно. Но сейчас почти все лирическое, романтическое прячется за иронию и самоиронию.

— Ваш «Рай», пани Ольга, это, как мне видится, и эротическое отношение к жизни. Как бы вы сами определили, что такое эротика для вас?

— Эротика, на мой взгляд, это культура отношений между мужчиной и женщиной, одухотворенный секс. Это давно знали, скажем, в Индии, Древнем Египте, Франции XVIII века...

Ольга Петрова
Композиція
полотно, олія, 100 × 90 см
1999

Ольга Петрова
Єва
полотно, олія, 50×40 см
1996

– А как вы понимаете «здоровый эгоизм», ваше ли это?

– По мне, эгоизм не может быть здоровым. Каждому хватает места для приложения своих сил. Эгоизм и все, что он несет, здесь ни к чему. Другое дело — чувство самоуважения и самоопределение себя как существа творческого. Не надо путать эти понятия.

– Ваше отношение к быту, деньгам и комфорту.

– Мыкола Лукаш когда-то так ответил мне на вопрос о смысле денег: «Они хороши тем, что могут обеспечивать свободу». Комфорт ценю. Люблю, чтобы все было эстетизированно и держалось своего места. Но культа быта не признаю. Важно хорошо отдохнуть в хорошей обстановке, чтобы потом самоотреченно работать.

– Умеете ли вы жить сегодняшним, здесь и теперь?

– Я живу лишь теперешним и традицией, потому что люблю искусство. Сегодня очень трудно, но так интересно жить.

Ольга Петрова
Три грації
(фрагмент)
полотно, олія, 100 × 100 см
1996–1997

'99

Елена Карпенко

«НИТЬ АРИАДНЫ» И ОЛЬГИ ПЕТРОВОЙ

«Зеркало недели» № 22 (243), суббота, 5 июня 1999 г.

«Нить Ариадны». Так называется выставка живописи художника Ольги Петровой. Новая коллекция картин, специально написанная для интерьера галереи L-ART.

Ольга Петрова не случайно обратилась к мифу о быке Минотавре, о храбром Тезее и красавице Ариадне. Нить, которую Ариадна дала Тезею, уже тысячи лет является символом надежды в лабиринте жизни, символом спасения и свободы.

Серия нефигуративных композиций, несмотря на безсюжетность, позволяет говорить о теме как выходе из жизненных и творческих блужданий. Она актуальна для автора произведений, как и для любого из нас. Подобно Тезею, блуждавшему по темным залам лабиринта и открывавшему за каждым поворотом новый, непознанный мир, каждый входит в новый день своего существования, не теряя связи ни с прошлым в реальности, ни с желаемым в будущем. Каждый ищет свой путь, а интуиция и размышления плетут свою нить. На выставке представлено пятнадцать работ. Они посвящены поиску радости, выходу из обыденности.

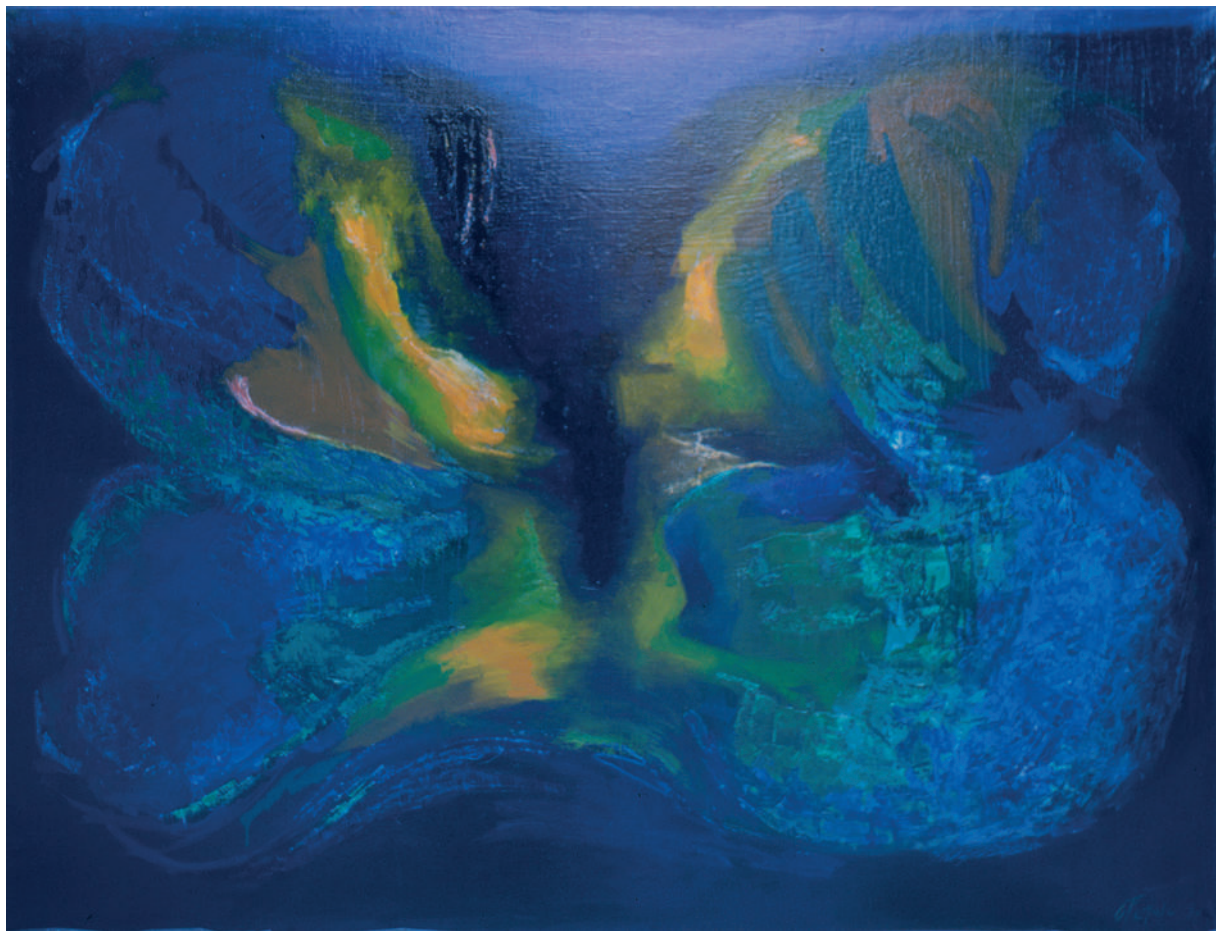

Михайло Романишин
(директор Національного
музею українського
мистецтва) з дружиною,
Ольга Петрова та академік
Микола Жулинський
в галереї «L-art»

«Лабіринт» являється сквозним образом произведений. Это сложные цветовые переходы, множество смысловых и энергетических линий, пересечений, водоворотов. Жизнь с высоты птичьего полета. Изрезанная неровными и неравными мазками, картина колыхается от поднятого на нее взгляда. Увлекает в путешествие по шершавой поверхности, притягивает своей массой, удивляет ювелирностью, захватывает развитием композиции. В первую очередь, внимание привлекают переходы цветов от светло-желтого к темно-синему. Эти цвета органично выливаются в боковые холсты-«створки» с названиями «Ілюзія» и «Синє світло». Развитая форма красочной поверхности воспринимается как рельеф.

Ольга Петрова
Нитка Аріадни
полотно, олія,
130 × 110 см
1999

Ольга Петрова
Таємниця
полотно, олія, 130 × 170 см
1997

Ольга Петрова
Ідол
полотно, олія,
100 × 100 см
1997

Ее оттеняют тонко написанные серебристые холсты с легкими цветными росчерками («Інь та Янь»). Благодаря им создается аура тихого счастья, эстетического покоя. Как будто взгляд из-под ресниц. Где-то проскользнет обрывок мысли и, не сопоставленный ни с чем, кроме себя, станет значительным, наполнится глубоким смыслом «дзен».

Белый холст «Ілюзія» видится спокойной многогранной мечтой ироничного ума. Пронизанная отблесками восходящего солнца, композиция воплощает надежду. Неровность, даже зыбкость поверхности полотна говорит о чистоте, хрустальности «Ілюзії»: коснись — и уж нет ее.

«Синє світло» — это удивительное состояние души, когда окружающие предметы преобразаются, когда люди разговаривают между собой с улыбкой, когда из открытых окон льется летним вечером «Лунная соната», когда листья покрывают парковые дорожки резной тенью. Это ощущение создается под влиянием спокойной уравновешенной композиции. «Синє світло» синим пластом мягко ложится на дно души, становится естественным компонентом вашего ассоциативного ряда.

Стиль Ольги Петровой — это цветовой экспрессионизм как оригинальная форма дыхания смысловыми образами. Художник использует яркие, светящиеся краски, лессировки, оперирует символикой цветов. Такими цветами-символами пользовались еще византийские художники, выражая сущность Бога. Лучезарная энергетика светящихся красок подхлестывает фантазию зрителя. И вот за рельефом разнонаправленных мазков он видит то, что чувствовал художник. Это и есть момент со-творения — создание полотна и иллюзии его нематериальности. Художник не только играет своими фантазиями, но и берет аккорды ассоциаций в интуиции зрителя. Отходя от картины, ощущаешь приобщение к неуловимому сакральному действию. Чувствуешь себя канатоходцем и, держась за шест сознания, балансируешь между несколькими мирами, стоя на тонкой ниточке... не прямой, как струна логики, а вьющейся, как тропинка вдоль реки. Эта нить позволяет Тезею долго блуждать по лабиринту с уверенностью в выходе на свет.

Стоит всмотреться в картины и они станут близкими и откровенными. Когда же полотна станут заговаривать с вами, вам захочется им ответить. Это значит, что задача художника выполнена: встреча двух живых миров — холста и зрителя — состоялась.

Ольга Петрова
Тут був ангел
полотно, олія, 120 × 100 см
1998

Ганна Рудик

заступниця Генерального директора
Національного музею мистецтв
імені Богдана та Варвари Ханенків

'01

МОЖЛИВІСТЬ РОЗУМІННЯ

З книги «Можливість розуміння. Творчі credo сучасних українських нефігуративістів» (Київ, Товариство «Знання» України, 2001, стор. 20–22).
Інтерв'ю автора з О. Петровою було проведене в Києві 21 листопада 1999 року

Нефігуративні полотна Ольги Петрової — продукт виключно ірраціонального, несвідомого занурення в стихію Світла-кольору. Не інтелектуалізуючи і не прораховуючи, облишаючи щоразу за порогом майстерні все зайве та негативне — втому, знервованість, біль, — вона залишає для полотна саму тільки чисту живу чуттєвість. Її твори — відбитки моментів виняткової для кінця ХХ століття щирості. Тому, мабуть, Ольга Петрова прийшла до нефігуративу — саме абстракція, це найбільш «реалістичне» у своїй «неконвенційності» мистецтво, що дозволяє сьогодні художнику пережити такі моменти.

Петрова пише живим енергетичним кольором, який народжується з особливої здатності душі до повного, граничного переживання емоції, внутрішнього спалаху. Радість чи смуток, захоплення чи зачарування — художниця, «розчиняючи» себе в емоції, відчуваючи всі нюанси її забарвлення, ніби переливає її фарбою на полотно.

Синьо-жовті полотна Петрової виявляють дивовижну співзвучність із «Великими долинами» представниці американського «живопису кольорового поля» 60-х років Джоан Мітчелл, серією, яка свого часу стала грандіозною симфонією синьо-фіолетового та жовтого. В обох художниць — первісна. неопосередкована експресія, пристрасність. Та якщо світ полотен Мітчелл принципово окреслювався їхніми фізичними межами та природою засобу, то полотна Петрової — лише знаки в їхній фізичній природі, що кодують духовно-психічні змісти переживання митця.

Аналізуючи як історик та теоретик мистецтва власний нефігуративний досвід, Петрова говорить про аналогічність його естетичних засад

до середньовічної християнської схеми колоризму, в якій спектр фізичних кольорів розумівся як матеріальне виявлення ідеального за природою умосяжного духовного світла, яке, в свою чергу, було втіленням вищого Світла, Бога-як-Світла. Таким чином, у християнській, зокрема візантійській естетиці, живопис являв собою невербальний шлях бачення «духовним зором», неформалізованого осягнення вищих духовних сутностей. Живопис Ольги Петрової, продовжуючи в нефігуративному модусі традицію «духовного в мистецтві», є зразком «дегуманізованого», в термінах Ортеги-і-Гассета, мистецтва, тобто звільненого від людського, побутового, матеріалістичного. Гранична самовідданість і серйозність у підході теж засвідчує належність до високої традиції, вказуючи на унікальний характер і статус сучасного нефігуративу.

Аж ось художник відступає на крок від полотна і посміхається тепло й іронічно. Де щойно була реальність, залишилась сама «Ілюзія». Петрова — сама собі глядач, витончений та вимогливий, здатний оцінити високі прагнення митця, але достатньо досвідчений, щоб самому забутись до кінця. Актор і глядач невід'ємні складові її душі, вони — незмінна її мінливості. Театральність, цей нерв сьогоденного світовідчуття, цілком відповідає особистості Ольги Петрової. Тому нефігуративний живопис є, може,

Ольга Петрова
Синє II, III, IV
полотно, олія, 40 × 40 см
1999

найбільш глибоким і водночас піднесеним проявом її творчої натури, проте не єдиним, дозволяючи співіснувати одночасно фігуративним роботам, постмодерністським колажам. Цікаво, що прагнення до нового складного синтезу і до спрощення становлять два досить окремі напрями творчого руху художника. Нефігуративні полотна — це обернення назад, до модерністського «очищення» і «звільнення» художньої мови, як необхідна компенсація травматичного досвіду жертви радянського ідеологічного контролю в мистецтві. На думку Петрової, загальною причиною і метою сучасного «сплеску» нефігуративізму є природна потреба «відпрацювання» пропущеного українським мистецтвом етапу розвитку — тому, на думку Петрової, зрозумілою є подібність українського нефігуративного живопису до західної модерністичної абстракції 50–60-х років. Водночас широкий арсенал прийомів та засадничість принципу «свободи творчості»: «Якщо мене щось хвилює, як собор у Відні Сен-Стефан, і моя рефлексія вилилася в той інтер'єр, або квіти захотіла — написала квіти, чому ні?» — є запорукою чутливої реакції творчості Петрової на зміни актуальної художньої чуттєвості.

Іван Дзюба
академік НАН України

'01

ШЛЯХ ДО УКРАЇНСТВА

Ольга Петрова. Бібліографічний покажчик. Національний університет «Києво-Могилянська академія». Наукова бібліотека. Серія «Вчені НаУКМА». Київ, Видавничий дім «КМ Академія», 2001. стор. 12

Ольгу Петрову я знаю від 60-х років — красивою, натхненною, романтичною дівчиною, яка органічно вписалася в гурт молодих київських інтелектуалів, ставши однаково «своєю» і серед художників, і серед «кіношників», і серед літераторів. А втім, мабуть, не «молоді», а старші (природна повага, потяг до розуму і досвіду!) найбільше її вабили і найбільше їй дали — принаймні, напевно можна сказати, що в світ Українства її ввели Григорій Кочур і Микола Лукаш.

Тоді, в 60-ті, мене вразили її ілюстрації до Лукашевого перекладу «Дон Кіхота», і я написав велику статтю для журналу «Ранок» — вона мала йти разом з малюнками Ольги Петрової, але редактор узрів у ній якийсь небажаний «підтекст», і стаття з'явилася друком через 30 років. Але малюнки Ольги дістали життя, і це був її перший великий тріумф.

Відтоді я був свідком багатьох її успіхів, більших і менших, її постійних зусиль щось зробити, щось зрушити з місця — інколи успішних, інколи безуспішних. Але далеко не все про неї знав, тому бібліографічний покажчик Ольги Петрової став для мене певним відкриттям.

Він дає можливість не лише побачити тематичний обсяг та «інтелектуальний тонус» праць дослідниці, а й відчуті її особистість — як ХУДОЖНИЦІ, мистецтвознавця, учасниці культурного процесу кількох десятиліть, енергійної людини з оригінальними ідеями. Частина показчика відтворює (звичайно ж, до певної міри) справді бурхливу творчу й громадську діяльність Ольги Петрової, широчінь інтересів і поривань, багатство людських зв'язків, — а за цим угадуються й складні, часом драматичні мистецькі й суспільно-культурні процеси, видимі й приховані, «легальні» й «андеграундні»...

Суто ж бібліографічна частина показчика вводить у насичений світ мистецько-критичних виступів авторки, яка поєднує смак до теоретичної аргументації з потребою активної, часом «бійцівської» участі в поточному мистецькому житті, поцінування класики — з прихильністю до розумного новаторства, з пошуковими імпульсами.

Ольга Петрова
Де мої діти
полотно, олія, 90 × 75 см
1990

Володимир Личковах
доктор філософських наук

'01

ОЛЬГА ПЕТРОВА НА ТЛІ УКРАЇНСЬКОГО ТРАНСАВАНГАРДУ

«Київ. Старовина» №4, 1998, стор. 51–57 (друкується у фрагментах)

Понад 10 років (2001 р.) у Києві існує вже інституціонально захищений національний варіант «трансавангарду» — художньої течії, що є універсальною (трансісторичною) і претендує на звання саме «сучасного» (contemporary) мистецтва. Точніше, трансавангард позначає деякий особливий стан мистецтва, яке перебуває між минулим і теперішнім. Виступаючи з лекціями в Києво-Могилянській академії з проблем трансавангарду, його теоретик і фундатор італійський професор Акілле Боніто Оліва висловив думку, що в Україні є всі духовні потенціали для гідного входження до планетарної «діаспори» постмодерних митців.

Трансавангард створює синтез художніх епох і стилів — так званий «мультикультуралізм».

В Україні трансавангард виник як передчуття кризи марксистського «перфекціонізму» — ренесансно-просвітницької і дарвіністської ідеології прогресу в безупинному вдосконаленні суспільства. Ідеї «лінійного» розвитку була протиставлена ідея «коловороту», «вічного повернення» історії та її культурних образів. Українські митці (А. Савадов, О. Харченко, О. Гнилицький, О. Ройтбурд) відчували себе не стільки «рупором голосу часу», скільки «кочовиками», навіть «блудними синами», які повернулися в рідні домівки після тривалих мандрів.

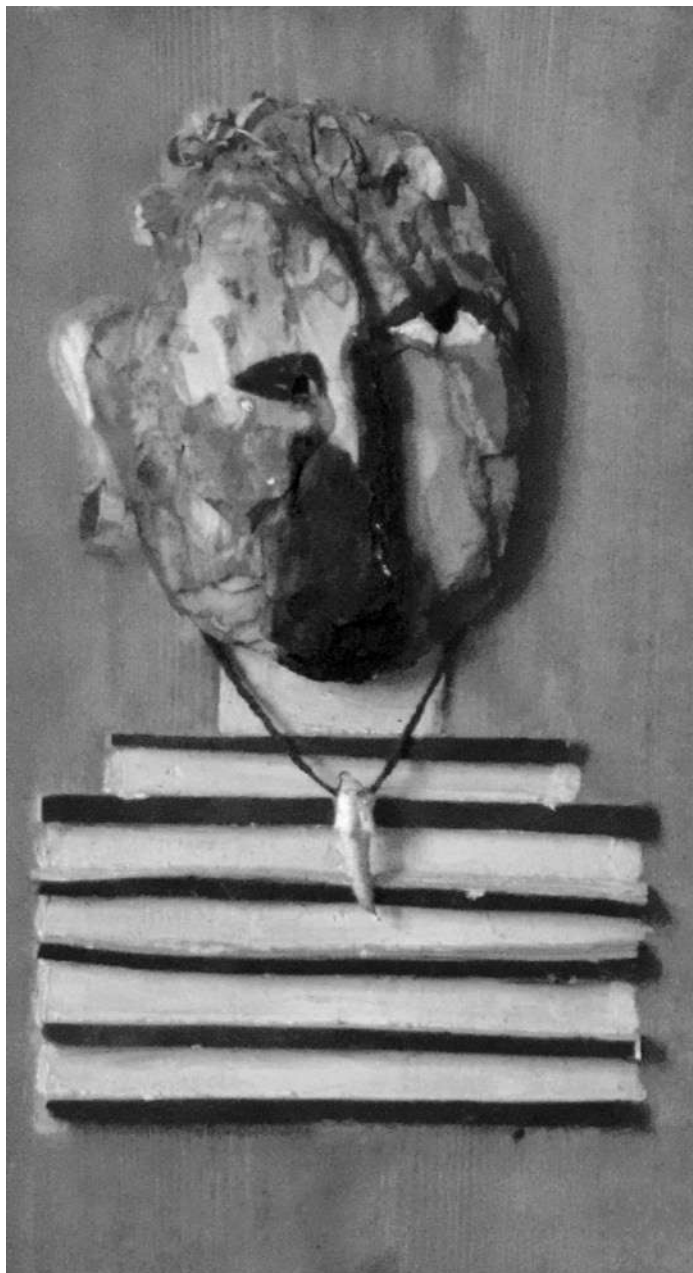
Зокрема, в контексті філософії сучасного українського мистецтва наважимося виокремити з досить широкого кола митців і кураторів київського трансавангарду своєрідну постать Ольги Петрової. Її своєрідність —

Ольга Петрова
і Володимир Личковах
на вернісажі в Чернігові

у неповторному поєднанні ХУДОЖНИКА і філософа, що викликає кінцевий ефект мистецтвознавця, вимогливого передусім до себе як до митця. Вона сама — «людина-колаж», в якій емоційно-інтуїтивне начало майже постійно рефлексується в раціонально-дискурсивних планах критичного самоаналізу. Вона — художник з очима хірурга. Іноді це їй заважає. Але тим більший її власний «життєвий порив», навіть деякий «екзистенціальний героїзм», коли доводиться цілком по-к'єркегорівськи коливатися між підсвідомим «або — або» і все ж таки обирати своє художнє єство, свою мистецьку самість у перманентному творчому еквілібрізмі.

Отже, у становленні українського трансавангарду, який гідно репрезентував себе

Ольга Петрова
Дядя Вася
дерево, металл, мило,
колаж, 40 x 30 см
1972

на «Арт-фестивалі» в Києві 1997 р. майже трьома сотнями митців (300 українських «спартанців?»), помітне місце належить і Ользі Петровій, яку добре знають і в Україні, і за кордоном (виставки «Бог є любов», «Маски», «Я — клоун», «Рай»). Та кожна нова її виставка розкриває ще одну іпостась не-ловимої психологічно, а надто концептуально, мисткині, яка сама про себе (може, навмисно?)

Ольга Петрова
Народження Афродіти
 люстро, гіпс, тканина,
 120 × 90 × 60 см
 1992

говорить: «Я — клоун». Світ намагається спіймати її, але даремно, бо вона — поза буденним світом, у власних «райських» хронотопах, на сторожі яких лежить Сфінкс багатоликий — символ таємниці буття і забуття.

Світ Ольги Петрової в малярстві — саме такого ґатунку; він підноситься і до «раю» з його чистотою помислів і відчуттів, і грає в клоунаду життя з її трансавангардною сумішшю форм і цитатних гештальтів.

Про ексцентризм і одночасно цільність (навіть доцільність) художнього мислення «клоуна-тут» і «янгولا-там» засвідчують дві виставки зимового сезону 1996–1997 рр. (грудень — галерея «Ірена», лютий — Національний художній музей). Вони примушують уважно глянути на паралелі «горнього» і «дольного», на два яруси малярського театру Ольги Петрової.

Вертепний характер її творчості буквально «висвітлюється» в галереї «Ірена», коли раптово (!) згасла електрика і клоунада ожила у місячному сяйві, у відблисках свічок і «вогнів великого міста». Образи та зліпки інсталяції перетворили всю залу в театр ляльок, де різнобарвні клоуни і навіть окремі фрагменти розчленованого тіла розпочали оповідання про комедію й трагедію людського життя, про драму пізнання, кохання й творчості. Це був німий полілог ляльок, що наче випадково, саме на Різдво Христове, зіграли «профанний» план вертепної вистави у багатокольорових зрізах земного шляху до досягання сенсів. Ольжині ляльки відтак не манекени і не маріонетки, а візуалізовані пластичні душі людей.

Сакральний план вертепу Ольги Петрової сам собою розкрився на виставці в Національному художньому музеї, її «Рай» став справжньою еманациєю світла, добра, любові. Божественна комедія розгортається тут не стільки тематично, скільки кольорово, воістину живописно. Найвищі щаблі сходів Якова, якими підіймаються візії мисткині, сягають білосніжної чистоти й цнотливості вищого розуму. Білий (як інтегральний і потенційно кожен!) колір домінує в характеристиках «інфратонкого», де Бог є Дух і є Любов.

По-різному сприймається кольористика Петрової, іноді аж до заперечення адекватності задуму. На мою думку, в її картинах світлова енергетика поширюється через пульсацію (ультра) фіолетового-синього та (інфра) червоного-помаранчового, доходячи до символічно-кольорових сполучень

«холодного» і «теплого», Істини і Життя. Фіолетові і жовтогарячі тони першостихій у візуальній філософії Ольги Петрової є носіями світлової еманції Творця, що співпадає із символікою кольорів у багатьох релігійно-естетичних вченнях (зокрема, від П. Флоренського до Абд-Ру-Шина). «Райські» полотна і справді пульсують, випромінюючи хвилями, чи то навіть вибухами енергетичне поле Добра як Божественної Премудрості і Благодаті.

З найвищого, абстрактного рівня чисто кольористичної візії духовних сутностей впливає авторська концепція священної та земної історії. Вона набуває біблійних та лірико-еротичних форм, які не суперечать одна одній, адже «Пісня над піснями» — то теж із Біблії. Відтак «Еротика»

Ольга Петрова
Едем. Пам'яті
Сергія Парджанова
інсталяція
1992

стає у мисткині частиною «Раю», а точніше, еротичний ярус її вертепу підпорядковується сакральному. Виставка двоїста, складається з освяченого і забороненого, божественного і демонічного.

Вся творчість Ольги Петрової предстає українським різдвяним вертепом, в якому розігрується божественна комедія і вічного, і скороминущого життя. На всіх ярусах її вертепу — від клоунсько-профанного до ангельськи-сакрального, від «еротичного» до «райського» — твориться історія духу з біографією та автобіографією Творця. Гомології земного й небесного, людського й божественного ґрунтуються на пракультурних текстах, на біблійних сюжетах і архетипах. І коли вони набувають театральньо-лялькового, вертепного характеру з легким іронічним, супрематично-ігровим і полістилічним присмаком — то це вже позиція трансавангарду, яку так послідовно обстоює художник, мистецтвознавець і філософ Ольга Петрова.

Сергій Параджанов є «хрещеним батьком» українського трансавангарду і займає чільне місце в теоретичних розвідках і «мистецтвознавчому

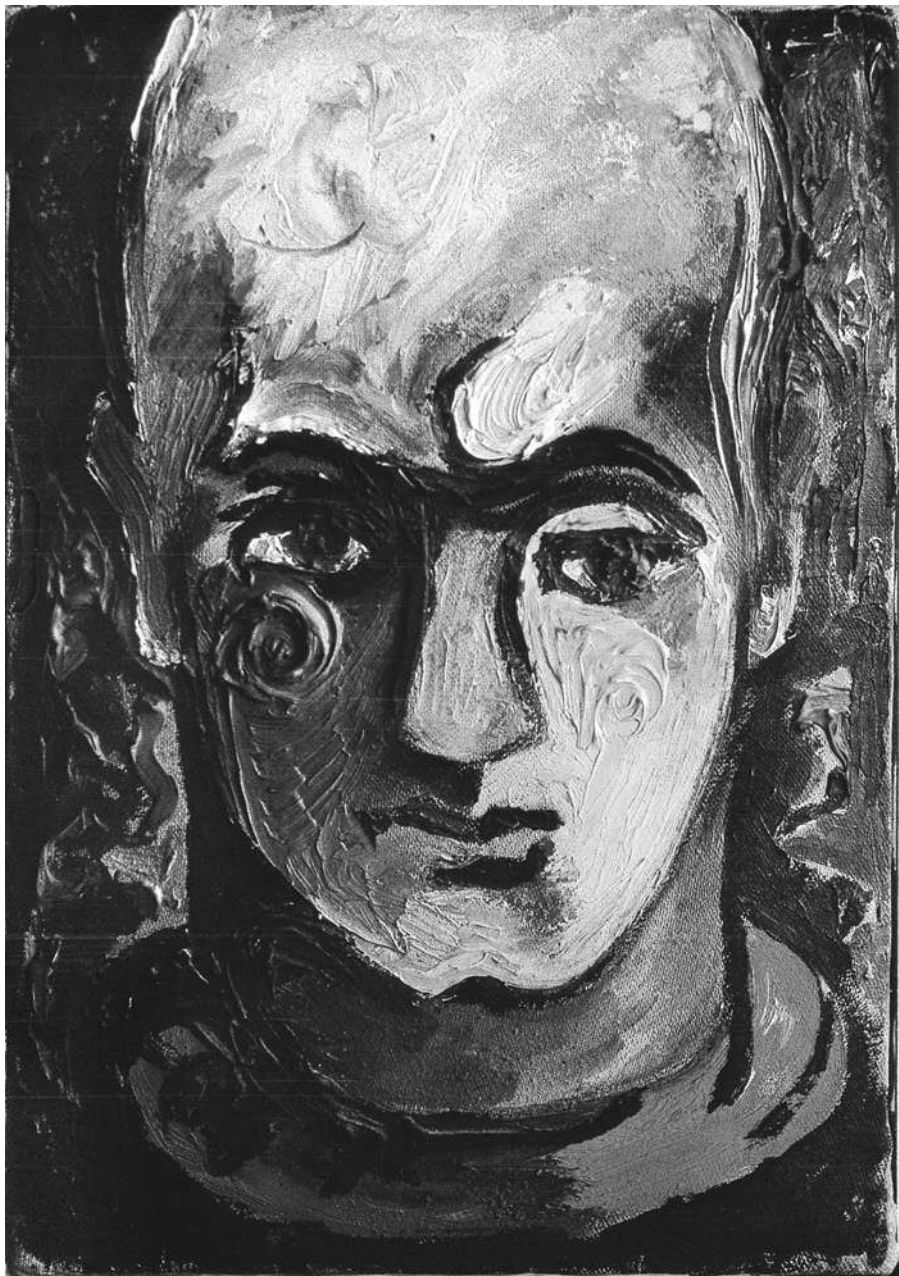
просвітництві» Ольги Петрової. Успадковуючи його добрий і вимогливий дух, кредо любові як справедливості, сьогодні вона дає життя тим, хто «не відбувся» вчора, створює ментально-естетичний простір для експериментів у царині нової художньої образності... В організації виставок «Polistilismus'90», «Музик Фест'94», у роботі комісії культури і мистецтва з програми «Трансформація гуманітарної освіти в Україні» критеріями добору завжди були гарний смак, компетентність, професіоналізм, які сягали аристократизму духу.

Багато уваги Ольга Петрова приділяє інституалізованим формам мистецького життя — галереям, виставкам, художній критиці.

Фахову оцінку неодноразово від мисткині діставали галереї «Бланк-Арт» та «Ірена», які перетворилися на справжні лабораторії української постмодерної образності, надали Києву європейськості в культурі експозиції й сприймання візуального мистецтва. Без Ольги Петрової був би неможливим і «перший крок» у розробці єврейської теми в сучасному українському мистецтві. І справа не лише в її персональному циклі «Зірка Давида» чи знаному полотні «Бабин Яр». Групова виставка «Нісайон» («Випробування»), куратором якої була саме вона, відбулася з великими резонансом в Україні та в Ізраїлі.

Виступаючи на підтримку художніх новацій, піклуючись про розвиток українського трансавангарду, Ольга Петрова інколи по-донкіхотськи нагадує про відповідальність митців перед майбутньою історією мистецтва, про широкий естетизм чуття художньої міри, який завжди є актуальним. Бажано, щоб ці ідеали захищала ціла когорта мистецтвознавців, об'єднана на засадах некласичної естетики.

Ольга Петрова
Тамаз
полотно, олія, 27×19 см
1975

Леся Смирна
докторка мистецтвознавства

'01

ПОЗА КОН'ЮНКТУРОЮ

Репліка

Якщо накреслити кардіограму сходження та розвитку художньої творчості Ольги Петрової, картина вийде достатньо химерна, почасти алогічна й непослідовна.

Але в цьому малюнку все ж знайдемо міцний стрижень, на якому розвинулась індивідуальність української мисткині.

У 1996 році мене вразила експозиція О. Петрової «Я — клоун» (галерея «Ірена», Київ). Це була безжальна постмодерністська гра на зниження, майже — знищення себе. У затишному напівльоху на вулиці Артема статично подано у гіпсових відливах фрагментовані частини тіла авторки, динамічно — вона сама, загримована під блазня-арлекіна. Ця відчайдушна гра кричала болем. Сміховина була сутністю цього драматичного балагану. У ньому, за М. Бахтіним, оприявнювалася відчайдушна спроба знайти сили для майбутнього злету. Тоді мало хто знав, що через глумливе самовисміювання Ольга Миколаївна намагалася позбутися болю, спричиненого нещодавною смертю матері.

Спостерігаючи виставкову історію художниці упродовж кількох десятиліть, слід наполегливо, навіть безапеляційно, підкреслити, що центральним стрижнем (а існують і «бічні» — наукові) її творчості є безпосередня й емоційна реакція на динаміку довкілля, оточення, змін станів і ракурсів у людських відношеннях, ставлення до світу. Це особливо унаочнюється в живописних циклах: «Іспанія без кориди», «Французька провінція», «Сестра самурая». У них наявне щасливе здивування художника, якому у 1990-х, нарешті, відкрито кордони. Відчуття свободи дозволило писати із захватом, з радістю зустрічі з донедавна невідомим світом інших берегів, ландшафтів і примх «заморської» географії.

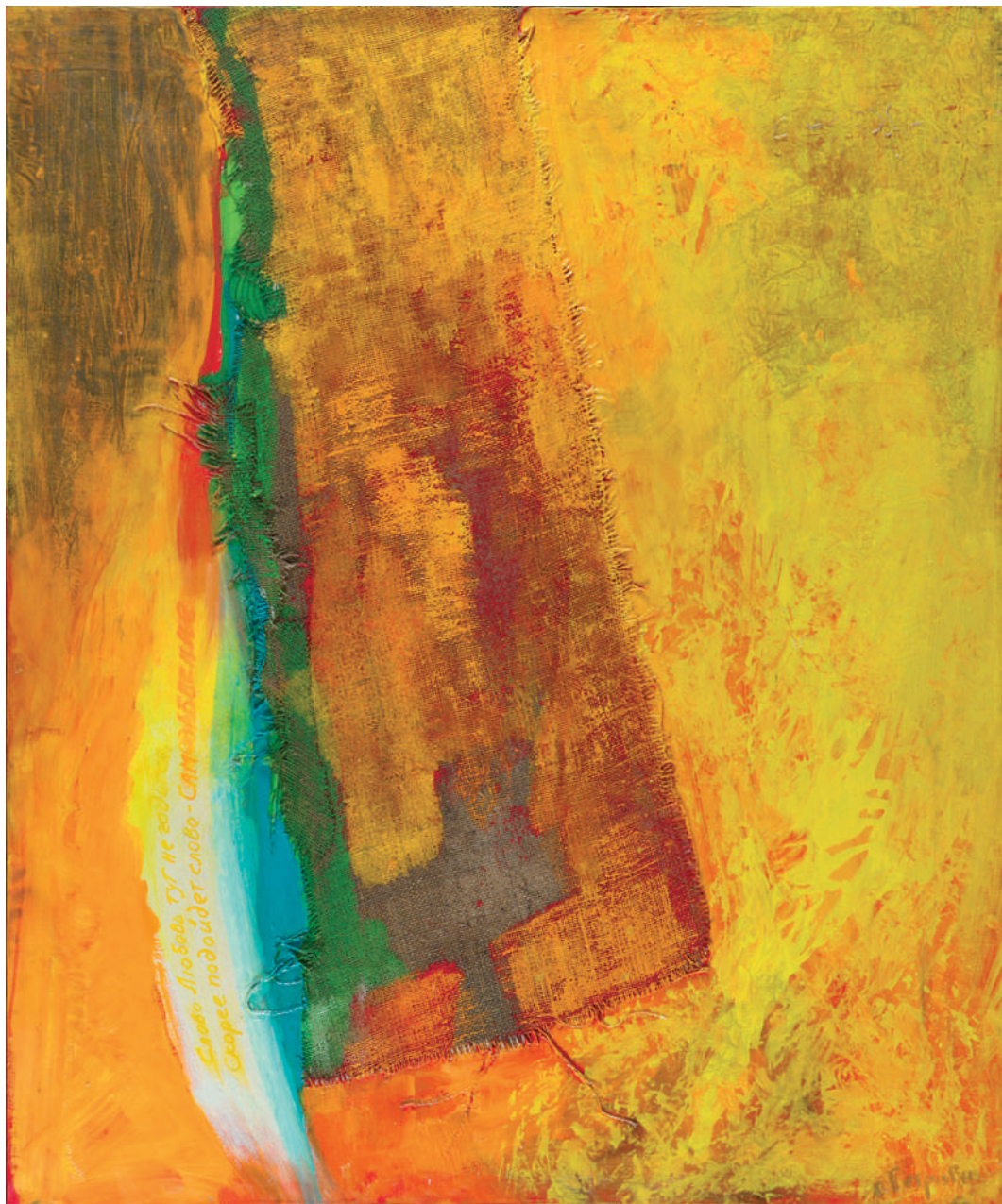
Можливо, в емоційній розкнутості Петрової-художниці й раціональній аналітичності її як мистецтвознавця (книжки, статті, виступи) криється багатом'я пошуків її особистості. У майстерні Ольга Миколаївна крокує за примхами почуттєвості, що не вкладаються у прозаїчно-буттєві виміри, за письмовим столом рухається раціональними рейками, намагаючись побачити прозаїчно-буттєві виміри там, де інший науковець бачить лише оголені художні факти, що їх слід розташувати за хронологією.

Мене завжди цікавив момент переходу Петрової від фахової графіки (малюнок, акварель, офорт) до колористики в активних і масштабних полотнах. Художниця наче прагне дістати з різних шаф різне мистецьке начиння: тут в неї штихель, тут — палітра. Справжній амбідекстер, вправний і витончений, індуктивно-дедуктивний, експериментатор і винахідник.

У візуальне мистецтво Києва вона увійшла як ілюстраторка світової та сучасної літератури. Графічний доробок — європейські письменники, твори яких було проілюстровано на сторінках часопису «Всесвіт» (1970-і).

Про ілюстрації Петрової до Сервантесового «Дон Кіхота» ще 1965 року писав літературознавець Іван Дзюба. Ілюстрації схвально сприйняв перекладач Микола Лукаш. Композиції до «Божественної комедії» Данте вітав Микола Бажан; їх було оприлюднено на шпальтах популярного італійського тижневика *La Domenica del Corriere*. Але ж дивно, що саме через графічну «Дантеану» Ользі Миколаївні було відмовлено у співпраці з видавництвами Києва (1974 — нищівна критика академіка В. Касіяна). На щастя, до того (у 1968–1972 роках) вона проілюструвала твори українських письменників тодішньої «нової хвилі»: Євгена Гуцала, Володимира Дрозда, Ірини Жиленко, Людмили Скирди, інших.

Важливим для історика сучасного мистецтва було дізнатися, коли саме і чому Петрова залишила графіку і присягнула на вірність живопису? «Я завжди писала акварелі. Колір жив в мені, — каже Ольга Миколаївна. — Одного разу Ігор Григор'єв, відомий живописець 70-х, побачив мій непоказний етюд та сказав: "Так ви ж уроджений живописець!" Це надало мені наснаги та впевненості у власних можливостях. У той же час Тетяна Нилівна Яблонська подарувала свій етюдник та написала мені рекомендацію для вступу до Спілки

Ольга Петрова
Самозабуття
полотно, олія, 120 × 100 см
2001–2002

Ольга Петрова
Болеро
полотно, олія, 60 × 70 см
2000

художників... З того все розпочалось. А коли у 1990-і ми звільнилися од диктату соцреалізму, я вибухнула "живописними" роботами на теми Біблії. З того народилося моє ворожіння з кольором. Воно триває досі. Це щаслива любов. Моя мистецтвознавча практика живопису не конкурент».

Такі зізнання варті уваги з точки зору принаймні методології мистецьких мутацій митця посеред різних технічних спокус, особливо в наш час, коли ідея твору перемагає все, що його технічно карбує, коли неважливо, в якій техніці передано художницьку думку.

Долучитися цією реплікою до масштабного «дискусійного клубу» авторів, які писали та продовжують писати про творчість Ольги Петрової (переважно про живопис) щиро та, на щастя, не компліментарно, — спроба побачити на її прикладі методику постійної праці художника поза кон'юктурою, тобто у царині намагання лишатися собою за будь-яких зовнішніх обставин. Це важко, але гідно поваги.

Іда Ворс (Світлана Фесенко)
художниця, журналістка

'01

ЖИТТЯ БЕЗ КРОВІ, АБО «ІСПАНІЯ БЕЗ КОРИДИ»

«Політка і культура» №6(89), 20–26 лютого 2001 р., стор. 45

Гаряче-червоний вируючий простір, піднесені спалахи відкритого ультрамарину, наївно-прозоре мерехтіння весняних напівтонів. Відчуття простору через колір. Своєрідна рефлексія на довколишнє. Бачення іншої країни, іншої гами життя, що перетворилося на узагальнений об'ємний образ, концентрація не озороного, а відчутого. Згусток вражень. Головний засіб розповіді — колір. А конкретика — у назві. Літературна частина полотна, з якою воно (полотно) стає повним візуальним образом. «Лаванда», «Болеро», «Фрески Каталонії»... Назва не пояснює зображеного, вона підкреслює захват художника від побаченого та пережитого. Кольорова чи то колірна алегорія Іспанії.

Ольга Петрова — живописець-філософ. І її філософія метафор і кольору, можливо, складна, багатовимірна. В неї цікаво занурюватися у намагання відповісти на основне питання філософії — що є життя. Яке воно, який сенс у ньому. Безумовно, Петрова, як будь-який справжній художник, прагне відповісти на ці питання, ставлячи їх та відповідаючи своїми роботами. І очевидно, що основною філософемою її творчості є Колір. Стилізований. Який вже набуває знаковості. Життя через Колір. Вічний, як те саме життя.

Виставка Ольги Петрової «Іспанія без кориди» проходить у галереї «Університет». Ця виставка відбулася за сприяння амбасаді Іспанії в Україні. І доречно, що експозицію відкривали саме посол Іспанії п. Фернандо Белоццо та аташе з культури п. Хорхе Солер.

Живі полотна Петрової — жива Іспанія. А чому «без кориди», на це відповіла сама п. Ольга: «Я дуже шаную народні звичаї, але все, що пов'язане з кров'ю і жорстокістю — не моє». Іспанія Петрової — без головного свого антуражного елемента — це країна не туриста, а країна митця.

Ігор Диченко
колекціонер, мистецтвознавець

'02

КУПАЛЬСЬКА СТИХІЯ ОЛЬГИ ПЕТРОВОЇ

Каталог виставки «Збулося літо». Український дім. Київ, 2002

У картинах серії «Збулося літо» нема сюжету. Є насолода переповіданою казкою — плином Буття. Нема болю, є радість. Художниця віддається молодому погірдливому завзяттю. Ольга ніби тезка-княгиня у зливі річки Уж, вишуканою в художніх добірностях сучасницею входить у потоки, хвилі, вихори кольору і світла.

Колорит зачаклував Петрову, запропонував діалоги. Ольга, яка за вітальною силою рівна Шумахеру, а за здібністю фантазувати — Шахразаді, виклик прийняла. Енергетична сила картинного поля її «пофарбованих» полотен останнього часу дорівнює в силі розливу карпатських гірських річок. Стихія художника — простір. Ніби Сирін-птах, мисткиня чи то навіть сон, чи пробуджує дрімливих, а сама, здається, інколи обертається на птаха або рибу.

За життєдайною експресією живописної манери Ольги Петрової відчутний досвід поколінь майстрів та закоханість у колір-екстаз її самої. Крихкий світ дитинства, напівзруйнований для себе, не відає, що мрія та дійсність зустрічається якнайчастіше у казці.

Зірницею православ'я у Візантії іконописці виробили систему колоризму, у котрій колір уособлював Бога як Світло. В «Трійці» Андрія Рубльова небо не блакитне — золоте. Символи відкриваються духовному оку через колір. Досвід Ольги Петрової-живописця, збагаченого мистецтвознавчими та філософськими здобутками, припускає традиційний християнський світогляд, духовний зв'язок з небесним механізмом за принципом розумного творення, себто його побудови: світлоносності, ритмів, динаміки, обертань великих та дрібних світил і зореносних потоків. Ці небесні «покрова»

й надихають живописця, уособлюючись в колористичних пластах на полотні. Сюжет відступає. Радість від самого процесу живопису в природі таланту Ольги Петрової.

Проте витoki її нової сюїти — не секрет. Це Україна і Турція — чорноморські береги з півночі до півдня. І неосяжна купіль Понта Евксинського.

Ось у живописній стихії Петрової бачимо помаранчеві широкі смуги, ніби углядені з висоти пташиних перегонів. Це гурзуфські виноградники, місця, де золота стигла земля народжує виногради — лицарський панцир Бахуса.

Кубізована подоба пальм турецького берега пронизана в композиціях Петрової зеленим вогнем, стократно відбитим листоподібними крилами світла. Пірамідальна арматура пальми наче виринає ракеткою з глибин прилещеного теплим морем берега — таку побачиш хіба що з млої купелі Чорного, аж брунатного, моря...

Літо — животок Петрової не тане в минулому, бо так бажає вона. Осінь зів'ялими пелюстками не ходить довкола — страшиється поспішати... Рано! Час знає своє місце, Художник — теж.

Художниця бере силу з юної жадоби оволодіти таємницею коханського купальського вогню, власного пережитого ціною сили емоцій, знань, волі, характеру.

Невпинний пошук, рухобіг життя і творчості Ольги Петрової дають мені сміливість припустити: після її ЛІТА ще розпочнеться ВЕСНА.

Ольга Петрова
Зелене світло
полотно, олія, 130 × 150 см
2001

Олена Замостян

мистецтвознавець, засновниця
Центру сучасного мистецтва
Національного університету
«Києво-Могилянська академія»

'02

ОЛЬГА ПЕТРОВА. «ДІАЛОГИ». ЖИВОПИС, ГРАФІКА

Виставка «Діалоги» присвячена 40-річчю творчої діяльності художника, мистецтвознавця, професора НАУКМА. До експозиції увійшли роботи як різнопланові за способом виконання (живопис, графіка), так і за роками їх виконання. Ілюстрації до «Дон Кіхота» Сервантеса — 1967 р., живописні твори «Біблійного циклу», виконані в 90-х роках ХХ ст. Між експонованою графікою та живописом відстань більш, як у чверть століття.

Глядачі, які добре знають живопис Ольги Петрової, матимуть змогу познайомитись з творчими першоджерелами художника. Широкому загалу вперше запропонована зустріч із ілюстраціями (дипломною графікою), які було зроблено до Лукашевого перекладу «Дон Кіхота». Ілюстративний цикл ще наприкінці 60-х років гаряче вітали не лише М. Лукаш, але й Іван Дзюба. Він присвятив ілюстраціям власний есей, текст якого з'явився друком... лише через 30 років. Через радянські цензурні умови все, що писалося І. Дзюбою, для тоталітарної свідомості було небажаним.

Серії літографій О. Петрової до «Божественної комедії» Данте пощастило більше. Попри негативне ставлення до ілюстраторики з боку перевіряючих установ 70-х років, ілюстрації потрапили на виставку у Флоренцію і одержали на батьківщині Данте схвальний відгук не лише від критики, публіки, але навіть і від Папи Римського. Пізніше цикл було придбано двома музеями: Національним музеєм книги та друку України (Київ) та Бібліотекою Британського музею (Лондон). В Києві літографії не експонувалися з 1977 р.

У 90-х роках художника захопила живописна стихія. Попередня робота з темами Данте зробила органічним спілкування з Біблією. Так народжувався живописний цикл 90-х років. Полотна О. Петрової далекі від сюжетної

В'ячеслав Брюховецький
і Ольга Петрова на відкритті
персональної виставки
в Києво-Могилянській академії,
2002

конкретики. Це творча співбесіда автора, його діалоги з вічними темами, які в серці людини не змінюються попри еволюцію світовідношень. Сюжети переважно вирішено як метафори, що стимулюють фантазію та інтелект глядача до співтворчості. Композиції виконано в системі експресивного живописного метафоризму.

Світ діалогічний і саме тому в діалозі починається робота думки та художньої інтуїції. Персонажі Сервантеса, його Дон Кіхот та Санчо Панса унаочнюють одвічний діалог ідеаліста та прагматика. Дантівський цикл — суцільний контраст моральних установок, зіткнення саява та темряви. Це піднесення в живописних полотнах «Радість Різдва» та біль безнадії в «Зніманні з хреста». Світ діалогу-контрасту уособлює шлях кожного з нас. Графіка 70-х як і живопис 90-х років, ця ретроспектива об'єднана потребою автора дошукатися наріжних засад одвічного «донкіхотства», довести його привілей. Воно є безсеновим для прагматиків, але конче потрібне людству, щоб бути людьми. Мандрівний лицар лишається знаковою фігурою в творчості Ольги Петрової.

Ольга Петрова
Фрески Каталонії I
полотно, олія, 90 × 130 см
2011

Максим Стріха

доктор фізико-математичних наук,
письменник

'02

ДАНТЕАНА НА ТЛІ ПОРТРЕТА ДОБИ

«Дзеркало тижня. Україна» №4 (379), 2 лютого 2002 р.

Образотворча Дантеана майже така сама давня, як і «Божественна комедія». Її відкривають мініатюри давніх рукописних кодексів — наївно-ретельні у своїй докладності й реальності сприйняття дантового позасвіття. Вона подарувала людству неймовірні злети вишуканих, політних малюнків Сандро Боттічеллі, сповнених експресії композицій Вільяма Блейка, чи важких, покручених, але незломлених у своєму людському єстві постатей Огюста Родена.

Вона народила й чимало якісних витворів вправного ремесла — як от композиційно збалансовані й ретельно опрацьовані, а проте безмірно далекі від вирування дантівських пристрастей гравюри Гюстава Доре.

Братися до ілюстрування Данте сьогодні — велика відповідальність. І великий ризик. Бо ж надто потужними є нашарування штампів.

Понад тридцять років тому редагований Дмитром Павличком «Всесвіт» надрукував серію дантівських композицій молодій київській художниці Ольги Петрової. Ці ілюстрації не розпочинали української мистецької дантеани як такої. Адже до них були ілюстрації Григорія Гавриленка до київського видання «Нового життя» (1965), що вдало продовжували графічну традицію, започатковану, либонь, іще Боттічеллі. Чи ілюстрації Бориса Крюкова до майже одночасного іспаномовного буенос-айреського видання «Комедії», які стилістикою відсилали до фресок Джотто й Орканья.

Але композиції Петрової стали справжнім проривом. З одного боку — ретельна класична викінченість. З іншого — сповнені експресії трагічні, почварні, натхненні, але в кожному випадкові людські в своїй неповторності постаті.

Ось — нікчемні, ті, кого навіть не допущено до пекла, бо вони завжди намагалися стати осторонь від боротьби:

...і мовив я: «Учителю, скажи ти,
хто муку терпить тут таку жорстоку?»
А він мені: «То мучаться синкліти
мізерних душ, що ні ганьби, ні слави
не здобулися на землі зажити.
Укупі з янголами їхні лави,
із тими, що ні з Богом, ані проти
в борні були, а дбали власні справи.
Не прийняло їх небо на висоти,
і пекла глиб ізрікся їх так само,
бо забагато шани для дрібноти».

(Переклад М. Стріхи)

Малюнок Ольги Петрової — це й високе філософське узагальнення, і моральне засудження тих, на чію адресу Вергілій міг кинути свою зверхню коротку фразу «Guarda e passa» — «Поглянь — і далі». Але водночас — це й достеменно те, що побачив Данте (й описав побачене в знаменитих рядках III пісні «Пекла»):

Я декого пізнав у тому вирі,
і серед них того, хто полохливо
змінював величний чин на вчинки хирі.
І зрозумів: то мучаться жахливо
ті, від яких і Божа, й вража сили
обоє відцуралися гидливо.
Юрму нагу людців, що полишили
життя, й не живши, злющі гедзі й оси
там безнастанно раз у раз жалили.
Їм заливали вид криваві роси
і кров стікала вкупі зі сльозами
на харч для хробаків під ноги босі.

Ольга Петрова
Ніч на Івана Купала
полотно, олія
1990

Майже те ж можна сказати й про решту композицій Ольги Петрової до «Божественної комедії». Здавалося б — цим літографіям прямий шлях на сторінки видань дантівської поеми. Але цього моменту довелося чекати ще три десятиліття. Натомість художника робиться на певний час мистецтвознавцем.

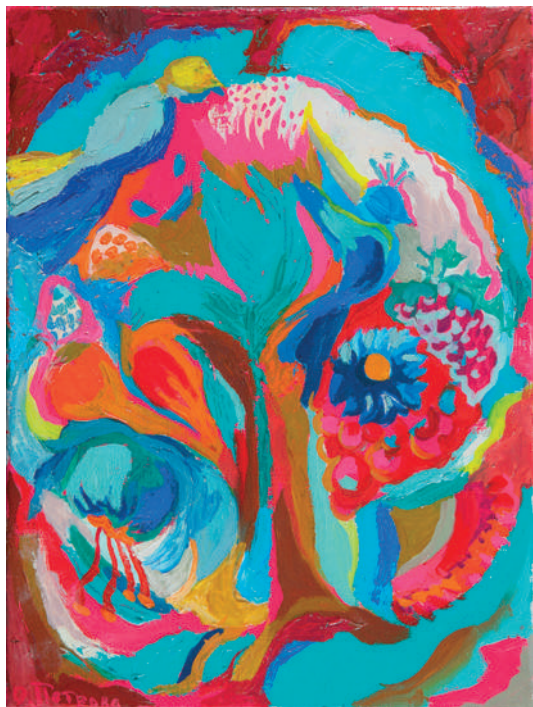
У своїй кандидатській дисертації «Божественна комедія» Данте Аліг'єрі в тлумаченні художників XIV–XX століть» (захищена 1974 року в Москві) Ольга Петрова намагалася теоретично (й, можливо, — насамперед для себе самої) відповісти на запитання: яким шляхом іти при ілюструванні Данте — шляхом сюжетного переказу чи зорової асоціації? Що важливіше — сюжет чи дух твору? І наскільки можливо виразити водночас сюжетну дію та її філософський підтекст?

Відхід «на дослідницьку ниву» був для Ольги Петрової значною мірою політично вмотивованим способом «внутрішньої еміграції». Річ у тім, що в ідеологічному відділі ЦК КПУ дантівські ілюстрації Ольги Петрової було негайно потрактовано як «сюрреалізм». Погромницький як на той час висновок спирався на рецензію маститого класика українського радянського образотворчого мистецтва Василя Касіяна. Отже, перед молодого художницею автоматично закривалися більшість київських дверей, видавництва відмовлялися від уже зроблених замовлень, відповідно коригувалися плани виставок...

У певному сенсі, Ольга Петрова розділила долю всього покоління «шістдесятників», придушеного приморозками початку сімдесятих.

А тоді, в шістдесяті, все заповідалося вельми обнадійливо. Молода випускниця графічного факультету Українського поліграфічного інституту імені І. Федорова (клас композиції та малюнку Михайла Іванова) Ольга Петрова кометою ввірвалася в бурхливе мистецьке життя Києва. Не бракувало й мистецьких контактів поза столицею — насамперед з художниками Львова та Ужгорода, куди Ольга Петрова вперше потрапила ще студенткою.

Втім, на відміну від значної частини колег-митців, Ольга Петрова ніколи не замикалася в суто художницькому колі. На ті ж студентські роки

Ольга Петрова
Весільне дерево
 (із серії «Гуцульський вівтар»)
 полотно, олія, 40 × 30 см
 2011

Ольга Петрова
Наречена
 (із серії «Гуцульський вівтар»)
 полотно, олія, 60 × 50 см
 2011

Ольга Петрова
Сват
 (із серії «Гуцульський вівтар»)
 полотно, олія, 60 × 50 см
 2011

Ольга Петрова
Сваха
 (із серії «Гуцульський вівтар»)
 полотно, олія, 60 × 50 см
 2011

припадає її знайомство з геніальним режисером Сергієм Параджановим, яке справило великий вплив на формування творчої особистості художниці. Під час поїздки до Грузії Ольга Петрова відкриває для себе храми Кахетії й Картлі, давні святині Вірменії — невичерпне джерело мистецького натхнення.

Але аж ніяк не менше важило для молододі художниці спілкування з людьми, з чийми іменами асоціюється сьогодні українське культурне відродження шістдесятих. Центральне місце серед них посідає постать Григорія Кочура — унікального ерудита, перекладача з трьох десятків мов, навколо ірпінської оселі якого гуртувалася талановита молодь і визнані метри слова.

Сьогодні незаангажованому читачеві непросто зрозуміти, яке місце посідав у системі української культури перекладач. Проте слід пам'ятати: від часів Пантелеймона Куліша й Михайла Старицького переклад не так виконував ознайомлювальну функцію, скільки утверджував саму українську літературу. Перекладаючи Біблію, трагедії Шекспіра чи сербські пісні, Старицький і Куліш доводили — українська мова аж ніяк не є «наріччям», придатним лишень для «хатнього вжитку». А література цією мовою цілком повноправна в колі інших світових літератур. Цю небезпеку, яку ніс український переклад, дуже швидко зрозуміла імперська влада. І «оргвисновки» не забарилися. Переклад українською мовою було заборонено цілковито. Бо дозволити переклад Святого писання й світової класики на «малоросійське наріччя» означало б водночас визнати — це «наріччя» є насправді повноцінною мовою, а носії цієї мови великим європейським народом. Провідні перекладачі, що самим своїм існуванням неймовірно підносили планку національної культури, залишалися небезпечними.

А в шістдесяті одним з найяскравіших явищ українського культурного ренесансу став перекладацький тандем Григорій Кочур — Микола Лукаш. Вони були дуже неподібні. Стриманий, зовні навіть трохи сухуватий, незмінно іронічний Г. Кочур і вибуховий, імпульсивний, часто непрогнозований у поведінці М. Лукаш. Навколо Г. Кочура гуртувалося велике коло перекладачів, письменників, просто людей, залюблених в українську культуру.

М. Лукаш мав славу генія моцартіанського стибу. Але вони були рівні талантом — а відтак обоє несли небезпеку тому шаблові «української радянської літератури соціалістичного реалізму», який активно насаджувався згори. Тому обоє були небезпечні.

Розплата за талант і вільнодумство прийшла на початку сімдесятих. А поки що саме в ірпінському гуртку Г. Кочура Ольга Петрова познайомилася з Іваном Світличним, Іваном Дзюбою, Михайлиною Коцюбинською і Миколою Лукашем — який саме розпочав тоді свій переклад Сервантесового «Дон Кіхота» (на жаль, цей геніальний переклад майстрові так і не судилося завершити — він вийшов уже посмертно, й частину розділів у ньому було перекладено Анатолем Перепадею). Саме ілюстрації до «Дон Кіхота» стали дипломною роботою Ольги Петрової, — а публікацію їх у журналі «Ранок» 1967 року супроводжувала вступна стаття І. Дзюби.

Тоді ж Ольга Петрова багато ілюструє прозу й поезію В. Шевчука, В. Дрозда, І. Жиленко, М. Вінграновського, Є. Харчука, інших авторів-«шістдесятників». Нарешті, тоді ж розпочинається робота над Данте. Не випадково як модель для гордого Фарінати з Х пісні «Пекла» — незламного гібеліна, який, терплячи муку у вогненній домовині:

«підніс чоло і вип'яв груди,
немовби з пекла згорда насміхався», —

для художниці слугував один з провідників національного опору — Іван Дзюба.

Розплата за національне відродження 1960-х почалася на початку сімдесятих. Кочура й Лукаша було вигнано зі Спілки письменників й на десятиліття відлучено від друку. Багато хто втратив роботу. Декілька десятків вільнодумців поповнили список в'язнів мордовських, уральських та сибірських таборів. Дехто — покаювся. Серед них і той, хто мусив уособлювати незламного Фарінату. А відтак цей сюжет так і не було закінчено...

Дещо згодом перший повний український переклад «Божественної комедії» пера Євгена Дроб'язка виходить у супроводі ретельних, але по суті своїй

Ольга Петрова
Земля
полотно, олія, 150 × 100 см
2011

ремісницьких гравюр Гюстава Доре. Питання про участь Ольги Петрової в ілюструванні цього видання навіть не поставало.

Саму ж художницю врятувала, напевно, «творча еміграція» до Москви, захист у Всесоюзному інституті теорії мистецтв уже згадуваної дисертації на тему дантеани в світовому образотворчому мистецтві. Ольга Петрова стає водночас відомим мистецтвознавцем. Вона входить до кола провідних тогочасних російських інтелектуалів, взаємини багатьох з яких із Системою так само були вельми напруженими. Але все ж захищена дисертація означала певний суспільний статус, можливість викладацької роботи.

Переломним для дантеани Ольги Петрової стає 1975 рік. Її літографії до «Божественної комедії» потрапляють на виставку, що проводилася в рідному місті Данте, — за щасливим збігом обставин Флоренція була «містом-побратимом» Києва. І тут роботи Ольги Петрової супроводжує справжній тріумф. Про них схвально відгукується не лише папа Павло VI (ця оцінка ледве чи принесла художниці користь у себе на батьківщині), але й «великий друг радянського народу, художник-комуніст» Ренато Гуттузо. А таким визнанням в СРСР знехтувати не могли. Ольгу Петрову нарешті приймають до Співки художників, її літографії закуповує Державний музей книги та книгодрукування.

Напевно, немає потреби переповідати подальшу творчу біографію художниці, яка поступово відходить від графіки й дедалі більше утверджує себе як один з провідних українських майстрів станкового живопису. Список її персональних виставок у 1990-ті роки вражає як географією, так і палітрою захоплених відгуків. 1993 року кандидат мистецтвознавства Ольга Петрова стає доктором філософії. Її охоче запрошують провідні українські й західні університети.

Нарешті, літографії до «Божественної комедії» закуповує Бібліотека Британського музею в Лондоні — й вони опиняються зовсім поруч із галереєю Тейт, де зберігаються геніальні композиції на дантівську тему Вільяма Блейка.

Але тільки минулого року виходить друком книга «Здолавши півшляху життя земного...» — «Божественна комедія» Данте та її українське відлуння»,

де вперше ілюстрації Ольги Петрової виконують своє початкове призначення — супроводжувати український переклад «потрійної поеми» великого флорентійця.

Оновлений погляд на літографії Ольги Петрової, зроблений через три десятиліття після їхньої появи, дає ключ до розв'язання проблеми, яку сама художниця сформулювала в одній із своїх давніх дослідницьких праць. Справжні ілюстрації до Данте цілком можуть сполучати і сюжетний переказ, і зорові асоціації, передавати філософський підтекст поеми.

Якщо, звичайно, цей художник підходить до ілюстрування Данте з тією творчою планкою, з якою це робили колись Сандро Боттічеллі, Вільям Блейк, чи Огюст Роден.

Чи як це зробила в Україні Ольга Петрова.

Ольга Петрова
Пікассо на пляжі. Антіб
полотно, олія, 90×100 см
2008

'02

Юрий Петров

доктор философских наук

ОЛЬГА ПЕТРОВА. ПОЛЕТ ПТИЦЫ

Все противоположности в сердце женщины

Ф. Вольтер

Со времен Эсхила бытует мнение, что женщину покоряют желания. При этом в сфере ее власти могут быть народы и войска, учреждения и финансы. Однако желание для нее всегда выше, чем дела. Сделав шаг через два тысячелетия, говорим о нашей с Вами современнице — Ольге Петровой. Лекция и полотно, научный труд и диалог с полевыми цветами — вот чем значительна поэма ее жизни, в каждую грань которой легко проникают музы гармонии. Человек с идеей, она как воплощенный университетский дух, выстраивает генеалогию прозрений. Женщина кладет мазки на вечное полотно, изумляя нас своим лирическим «Я». Инфинитив цвета — глубинное свойство дара Ольги Петровой. Ее краски несут в себе многослойную выразительность. Ее тона и полутона и сотые доли тонов — суть «убеждения» многоцветного пространства.

Войдите этими днями в Малый экспозиционный зал «Украинского дома», чтобы оказаться в стихии цвета. Излучающие свет и цвет полотна выставки «Збулося літо» предлагают зрителю проникнуть в энергетические волны цветоизлучения, обновить память детства — «сад» собственной

души. Ольга Петрова пишет сады и абстрактные картины и каждый сюжет — знак присутствия Бога, явленного цветом.

Гибкий и точный рисунок, неожиданные ракурсы фигур, захваченная врасплох калейдоскопичность событий — элементы композиционного видения, которыми отличается художественный почерк автора.

Философское кредо Ольги Петровой — доктора философских наук и профессора — принять в свою жизнь Дело искусства и творить. Философ и художник не разобщены в диалогах этой очаровательной спорщицы, иногда очень жесткой в аргументации. Она виртуозно владеет всей палитрой диалогического пассажа. В нем Ольга не бывает монотонной и монополярной. В биографии нашего времени уже вошли ее графика, лица истории, встречи — в красках, в игре мысли. Наш общий мир представляют картины Ольги Петровой. В них — ее открытый взгляд, умение дать слово душам вещей. Говорящая живопись Ольги Петровой, потенциал ее философских исследований и профессорских экскурсов, озаряющая нас, это строго последовательная футурология — истинная «Нить Ариадны».

В жизни Ольги Петровой явлен энергичный диалог. О женщинах античные авторы говорили как об избранницах Желания, а не прагматизма. Правы оказались оба: наша современница О. Н. Петрова и отец трагедии Эсхил. Женщина, отягощенная тысячами сверхзабот, ироничная, но готовая покровительствовать, горожанка, крещеная Алексеем Глаголевым, когда ей было уже 13 лет, она сумела настоять, чтобы семья это исполнила. Тогда она не знала, что перед ней человек, спасавший нуждавшихся в помощи, от фашиствующих «арийцев». Кто знает, возможно именно эта встреча пробудила в юной христианке потребность быть в ответе за всех.

Смотрите на картины художника. Изучайте научные работы О. Петровой, слушайте читаемые ею лекции. Она — любит и ее любят. Она — теряет, без чего нет Любви. И ее — теряют, без чего нет стихии вдохновения. Ее внутренний мир драматичен. Температура ее Восхищения людьми не только обжигает, но порой пугает. Художник ностальгически мечтает о любви, но целомудрие одиночества остается мукой и тайной.

Быть любимым! Обмениваться душами... Любовь — это возможность и счастье жить душой и телом, в иных измерениях, побеждать нехватку «бегущего к своему концу времени», это вечные скитания по бескрайнему морю надежд. В своем письме (1993 года) Ольга Петрова вступает в диалог с «Ним»: «Жизнь Твоя — многомерная. Но именно — Та, что занимает так мало места и времени в твоём календаре и сознании, только она делает реальной жизнь мою.

Наполненная радостью, подаренной тобой, я нахожу силы жить так полно. Твое имперсонально-парадоксальное, но столь осязаемое присутствие в жизни моей материализуется в холстах, в статьях, в том, что страдаешь обидчикам своим. Слово “любовь” тут не годится, скорее подойдет слово “Самозабвение”, понимать которое нужно как ощущение почтительного восторга, столь полное принятие другого, растворения в нем, что для себя уже места не остается... Я храню эту радость в ладонях. Она теплая, как свеча из Красногорского монастыря и такая же красивая. ...Подумать о тебе в будни, в дождь, в непогоду — и делается праздник. Бог сделал Тебя моим праздником. Что-то есть такое в твоём существе,

в твоей улыбке, во всей твоей стати, что возвращает силу, выпрямляя духовно и физически». (Письмо к анониму).

Кто любил и любит — легко примут позицию французского беллетриста Андре Моруа: «Любить значит даровать и принимать». С ним солидарна Ольга Петрова. Она подобна птице с ее собственного холста. Художник всегда устремлен вперед, меняет страны, приносит легенды и превращает в праздник для всех возвращение в родное гнездо. А Птица летит в ее полотнах, в лекциях и во встречах с людьми. Ее ждут — многие.

Ольга Петрова
Сад Гуель
полотно, олія
1999

Ольга Петрова та Віра Винградова,
директорка Національного музею мистецтв
імені Богдана та Варвари Ханенків

'03

Ольга Петрова

«ІСПАНІЯ ТВОЯ ТА МОЯ». ЧОМУ САМЕ ІСПАНІЯ?

«Дзеркало тижня. Україна» №9 (434), 8 березня 2003 р.

Твори, які експонуються на виставці «Іспанія твоя та моя», написано стрімко, на одному подиху, але з урахуванням того, що експозиція розміщуватиметься саме в «Музеї мистецтв ім. Богдана та Варвари Ханенків». Архітектурний образ та емоційна аура інтер'єру багато важать для художника, навіть впливають на образ виставки.

Поезія завжди утаємничена, тому що ніколи не знаєш, що зрештою тобі вдалося написати.

Борхес

Іспанія — тема дитинства, юнацька мрія — каже авторка. Зачарування духовністю іспанської культури прийшло, коли ще в 70-х роках ілюструвала Сервантесового «Дон Кіхота» в перекладі М. Лукаша. Далі тема Іспанії поглиблювалась — фрески Каталонії, екстатичні твори Ель Греко, Гойї, майстерність Веласкеса органічно увійшли у власний культурний контекст... Нарешті мрія здійснилася — розчинилися двері музеїв, палаців, міст Іспанії. Зустрілася з тим, про що мріяла. Це унікальна подія в долі художника.

Коли нарешті дізналася, що поїду до Іспанії, написала полотно «В передчутті Толедо». Скільки разів, розповідаючи студентам про мистецтво Ель Греко, подумки сходила на пагорби Толедо.

Місто виявилося інакшим, ще загадковішим, чарівнішим, складнішим: жовто-лимонного кольору каміння під ногами, білі стіни будинків, закритих від стороннього ока ґратами, глухими ставнями, а в глибині дворів — окремий світ — синя кераміка. Іспанія, яка свого часу вигнала арабів, не знищила їхньої культури, ввела її до власного контексту: фонтани, галереї та потаємні ходи-переходи. Кожен дім — як мала фортеця, сувора зовні, вишукана в інтер'єрах.

Далі ще одна щасливо-наміряна зустріч із Барселоною, з її готичним кварталом, з архітектурою Антоні Гауді, де традиції іберійської архітектури поєдналися із чуттєвістю Сходу. Парк Гуель, що лежить на горбах, з'єднаних серпантинними сходами, балкончиків, терас, — стовідсоткове

Леся Авраменко,
Олексій Роготченко,
Ольга Петрова,
Ігор Диченко,
Ніна Саєнко

Лист посла Іспанії
в Україні
Фернандо Беллоса
до Ольги Петрової

El Embajador de España
UCRANIA

Kiev, 25 April 2001

Ms. Olga Petrova
Mechnikova Str., 16 - 10
Kiev

Dear Ms. Petrova,

I would like to thank you for the pictures taken on the occasion of the opening of the exhibition "España sin corridas" and that you kindly sent me.

I hope this was only the beginning of a widest cooperation between this Embassy and yourself.

Yours sincerely,

Fernando J. Belloso
Ambassador of Spain

втілення дитячих фантазій про казкові палаці й сади. Музей Каталонії — колишній королівський палац у Барселоні. Він короною вивищився над каскадами співучих фонтанів. Палац — найбільше зібрання ранньохристиянського живопису Іспанії. Особливо вражають фрески Каталонії. У них сконцентрована незаперечна сила могутніх предків. Після каталонських фрески Софії Київської здаються надмірно вишуканими та аристократичними. Кольорова гама каталонських примітивів: чорне, червоне — ясне, помаранчеве. Очевидно, що фарби виробляли з натурального каміння, з місцевих глин, із землі. Ці твори приголомшують сконцентрованою в них міццю та вражаючою силою вірою. Відчутно, як перші фрескісти втілили щирі почуття у лінію, форму, колір. Фрески Каталонії були ключем до розуміння сутності Іспанії.

Коли їдеш країною, жовті скелі змінюються на червоні або вохристі, деінде з-під каменю пробивається ручай, і тут одразу створюється оаза прохолоди; коли бачиш під час цих мандрів диктові силуети биків — вони, як гіганти, охороняють дорогу, — починаєш розуміти характер народу: його стриманість, статечність, приховану пристрасність. Палаючий темперамент зачинено в грудній клітині, і коли почуття випурхують, як птах, назовні, вони напрочуд сильні. Звідси напружені ритми танців та замкнені обличчя їх виконавців. Співає й зізнається в почуттях лише тіло та віяло.

Іспанія для кожного власна, але для всіх — країна мужнього, талановитого народу, мрійників, великих ідеалістів. Дон Кіхот одвічно мандруватиме цією кам'янистою країною. Іспанія — це розпечені дахи над безлюддям сієсти, химерна краса Барселони, Толедо, Півдня... Іспанія — чудо зустрічі з красою в собі, натхнення для багатьох і — для мене особисто.

Коли сьогодні проходиш вулицями міст та містечок, піднімаєшся у фортецю Тосса де Мар або потрапляєш у потаємні шпарини суворої Херони, відчуваєш, як над тобою зависає енергетика історії: чиїхось розмов, інтриг, намірів. Це каміння дуже промовисте, воно спонукає до розуміння того, що світ не створено один раз і назавжди, що він твориться багато разів

Ольга Петрова
Саграда Фамілія
полотно, олія, 120 × 100 см
1999

Ольга Петрова
Сонце на банях
полотно, олія, 80×150 см
2007

Ольга Петрова
Ніч в Севільї
полотно, олія, 70 × 80 см
2011

і кожним із нас окремо, особливо художником. Як і для багатьох митців та філософів, для мене багато важить відчуття часового потоку, який струменіє крізь нас. Звідси — особлива цінність хвилини, яка наповнена переживанням відкриття — зустрічі — події.

Прагнучи пережити Іспанію як подію, що сталася саме з тобою, взяла в дорогу етюдник, щоб вийти на пленер і писати до запаморочення розпечені на сонці дахи міст, галасливих ввечері, але завмерлих на час сієсти. Етюд з натури, та ще й писаний у чужій країні, коли навколо гомонить дивне для тебе життя та мова, — такий етюд є втіленою «точкою інтенсивності». Це епіцентр комунікації, пошук спорідненого між чужим та власним, злиття різноспрямованих потоків у єдине поле свідомості. Воно фіксоване в етюді з натури та ще у новому народженні художника в художникові. Якщо перша іспанська сюїта — «Іспанія без кориди» (2000) в метафоричних композиціях, в нефігуративі втілювала узагальнення духу Іспанії, то «Іспанія твоя та моя» — любовний діалог із Тоссою де Мар, з містечками, зі скелями, з сонцем, шал якого відчуваєш на етюдах.

У прагненні повного розчинення в кольоровому повітрі, в намаганні зберегти в собі всі почуття, які огортали автора, писалися ці дахи, пляжі, вулички і янгол над Тоссою де Мар, в якій так полюбляв працювати Марк Шагал. Для мене виставка «Іспанія твоя та моя» — портрет щастя, а ще вдячність долі за можливість говорити з людьми мовою кольору. Йдеться про свідомість автора, яка проявляється завдяки кольору. Світло — кольорова енергетика і є сенсом живопису. Пульсація синіх, бузкових кольорів у поєднанні з червоно-помаранчевими, контрасти холодного та гарячого здавна в естетико-філософських системах багатьох релігій були символом і проявом присутності Бога.

Саме так розумів метафізику кольору Василь Кандинський — звідси походження його абстрактного живопису, «очищення» кольору від сюжетної основи. Щодо полотен «Іспанія твоя та моя» — мною пройдено зворотний шлях: від абстракцій до пейзажної конкретності, але з урахуванням символіки та інтуїтивно-чуттєвої сили кольору.

Виставка «Іспанія твоя та моя» — діалог із чистим, сяючим кольором, життя в його хвилях. Ця живописна сюїта повертає первинність відчуттів, дитинну радість першовідкривачів. Колір обдаровує спогадами снів, у яких сріблястою рибиною або легким птахом пірнаєш у червоногаряче, синє або біло-рожеве розмаїття колоризму. Автору виставки цю радість подарувала Іспанія та сузір'я Водолія як оборонця почасти нерозсудливих людей. Ходити в наш час сонячною дорогою — чи це не парадокс, не зухвальство?

Ольга Петрова
Фрески Каталонії II.
Благовіст
полотно, олія, 90 × 110 см
2011

Олег Смаль
журналіст

'04

МИСТЕЦТВО І ПУСТЕЛЯ

«Дзеркало тижня. Україна» №13 (488), 3 квітня 2004 р.

А ви пробували написати етюд олійними фарбами, коли термометр навіть під парасолею та панамною страждає «гарячкою»? Такі чіткі в помірному кліматі мазки перетворюються в спекотній атмосфері в краплі різнобарвного поту і стікають по полотну в пісок єгипетської пустелі...

Проект Ольги Петрової «Сорок градусів у затінку» поєднав у собі екстремальні умови створення живопису з презентацією її книги «Мистецтвознавчі рефлексії».

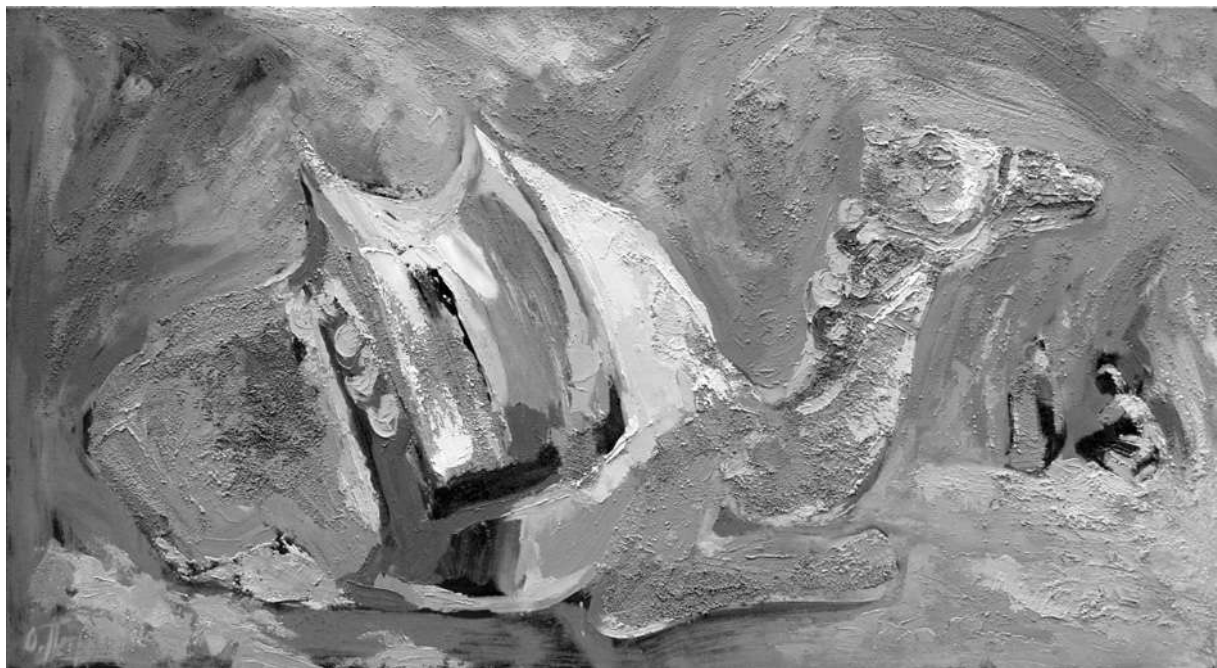
Як говорив якимось музикант Андрій Макаревич: «Зараз модно кидатись на амбразури, бо відомо, що кулемета там немає». На тлі тріумфу самореклами сучасного неординарного мистецтва можна забути той факт, що ще кілька десятиліть тому будь-яка спроба підняти андерграундних творців на світ божий ставала приводом для ostracizmu та цілком реальних оргвисновків. Тому багатолітня праця Ольги Петрової з художниками, які, хто свідомо, а хто примусово варили свою модернову кашу в сутінках підвалів, викликає лише повагу. Хоча, можливо, ці діти богеми й не завжди вдячні. Багато з них й по цей день не побачили б виставкових залів та не з'явилися би на глянцевиx сторінках, якби мистецтвознавець не витягла їх за скуйовджені бороди із сутінок на сонце. Вдалішого оточення для книги, що аналізує здобутки та поразки українського мистецтва за останні три десятиліття, ніж власний живопис Ольги Петрової, не знайти. Орієнтальні мотиви сприймаються досить символічно — бурхливі хвилі життєдайного моря і поряд обпечена гарячим вітром земля. Не дуже тактовно підганяти творчість під якісь аналогії, але в мене вернісаж «Сорок градусів у затінку» викликав асоціації з р-р-еволюційним експресіонізмом початку ХХ ст. Геть

закони гармонії, геть буржуазний академізм, не економте фарби, не бійтесь кольору, хай живе інфрачервоний ультрафіолет! Навіть перерахування назв робіт сприймається, мов довідник із спектрального аналізу: «Рожевий пісок», «Зелений метелик», «Біла стіна саду», «Червоний дах»... Страшенно хотілося поділитися враженнями від виставки з іншими відвідувачами культурно-мистецького центру при НАУКМА, але охоронець, що довго шукав ключі від зали, виправдовуючись сказав, що я єдина людина, котра суботнього дня вирішила поспілкуватись з прекрасним. Я, мабуть, помилився, коли сказав про успіхи реклами...

Мистецтво і пустеля. Що перемагає?

Ольга Петрова
В пустелі
полотно, олія
2005

Осака, Японія.
Район музеїв та ресторанів

'05

Катерина Михальова

журналістка

З ЯПОНІЇ З ЛЮБОВ'Ю

«Дзеркало тижня» № 39 (567), субота, 8 жовтня 2005 р.

**Виставка живопису Ольги Петрової «Сестра самурая»
пройде в Музеї мистецтв імені Богдана і Варвари Ханенків.**

Історія цієї виставки пов'язана з мандрями художниці 2005 року давніми духовними центрами Японії. Ольга Петрова відкрила для себе країну надзвичайних фантазій... Нара, Кіото, Осака, фортеці самураїв, старе каміння в похованнях архаїчної Японії. А ще священні бамбукові гаї, рисові поля... І, звісно ж, храмові комплекси з їхніми символічними садами та водоймами. Здається, наймудріші й найласкавіші боги Японії тут зустрічають мандрівників.

Багатовікова історія Японії лише за один місяць перебування художниці в цій країні перетворилася з книжкової інформації на конкретні художні образи... Так народжувалася експозиція «Сестра самурая», а також текст «Японія. Щоденник туриста в рожевих окулярах». Сама Ольга з цього приводу навіть іронізує: повсякденність нині погано римується з романтичною захопленістю... «Хай я для декого залишуся лише туристом у рожевих окулярах. Та я справді приїхала побачити країну з дитячих снів. І, уявіть, зуміла її знайти». Енергію сучасної Японії та потужність її культурної минувшини Ольга Петрова втілила в колористичній потужності своїх полотен. Виставка

Фуе Катаяма

і сюжетна, і фігуративна. «Рисове поле», «Бамбуковий ліс», «Стара сакура» — це образи-архетипи. Вони так само успадковувані й вічні, як в Україні образи калини, хліба, рушника. Про велику культуру свят народу Японії — полотна «Койнорбі — свято хлопчиків» і «Свято вогню». Особливе місце в експозиції займає образ самурая. Петрову, до речі, приймали в сім'ї спадкоємного самурая, який визнав нашу художницю сестрою.

Автор чудово розуміє, що вона все-таки «інша» в цьому просторі, інша в контексті традицій Японії. Однак при всьому цьому є якісь унесвітні мости між нашими культурами й відчуттями, мости, завдяки яким ми можемо чути, бачити й відчувати одне одного.

Ольга Петрова
Храм закоханих. Нара
полотно, олія, 52,7×45,3 см
2005

Фуе Катаяма

президент Товариства «Муза»,
культурологиня, письменниця,
перекладачка російської літератури,
галеристка

'05

ОЛЬГА В ЯПОНИИ

Знакомство японцев с Ольгой Петровой и с ее творчеством началось в 2004 году, когда она, по моему приглашению, впервые приезжала в Японию. С тех пор ее у нас очень любят. Но уместно объяснить, как сложились наши отношения и о том, как Ольгу принимают в Японии.

Тридцать лет тому назад (во времена чернобыльской трагедии) с Ольгой меня познакомил Олег Михайлович Рябов, дирижер Оперного театра имени Тараса Шевченко. С О. Рябовым я сотрудничала как переводчик, когда театр бывал на гастролях в Японии. Мы были дружны с Олегом Михайловичем с 1970-х годов. К прискорбию, он ушел в иной мир в 1996 году. Наша дружба с Ольгой продолжалась и крепла. В начале XXI века я начала активно работать в г. Осака как координатор выставок и концертов. К тому времени в моем доме уже были работы моей украинской подруги. Мне захотелось показать моим друзьям искусство Ольги в ее полноценной выставке. Я тогда спросила: «Не хотела бы ты к нам приехать? Интересна ли тебе Япония?» Отвечая на мое приглашение, Ольга написала специально для выставки в Осаке двадцать холстов.

Это была бы очень длинная история, если я подробно опишу как мои друзья и более широкая публика восхищались работами Ольги, ее яркой и смелой палитрой, энергией мазка. Все работы были приобретены сразу же на вернисаже. Ольге пришлось выполнить несколько композиций для тех посетителей, которым работы в тот вечер не достались. Она писала холсты каждый день и поразила японцев своей работоспособностью и выдержкой. Ольга выполнила все, что обещала.

Это был бы очень длинный рассказ, если бы я подробно описала, как наши люди восхищались Ольгиными картинами, но я японка,

Чай біля фундаменту
«Кавахара-дяра» у Токіо
з Фуе Катаяма

а для японской эстетики «лаконизм» имеет большое значение. Постараюсь лаконично описать знакомство японцев с работами украинского художника. Первый визит Ольги (2004) произвел настоящую сенсацию. Состоялись две выставки: индивидуальная экспозиция в моем салоне и другая — совместная выставка с известным каллиграфом Рюсеки Моримото в «Галерее Кейхан» (Осака. Универмаг). В Японии почти все крупные универмаги имеют собственную галерею на верхнем этаже, для привлечения культурных клиентов. Все, увидевшие картины Ольги, в один голос говорили, что ее работы радуют душу и дают новую энергию. Потому не было удивительно то, что большинство экспонатов было продано. И, как я ожидала, уникальная

Рецензія на спільну виставку
Рюсекі Морімото та Ольги
Петрової в «Галереї Кейхан»,
Осака

японская культура, монастырские сады, храмы, музеи и современная архитектура вдохновили Ольгу. Еще во время пребывания в Осаке она сделала эскизы для будущих картин и начала писать текст эссе «Дневник туриста в розовых очках».

В 2008 году Ольга пригласила меня в поездку по Западной Украине. Это путешествие оказалось весьма плодотворным для меня. Впечатление от Карпат, от Ужгорода и Львова незабываемы. Я имела счастье познакомиться с Борисом Возницким. Он для меня открыл чудесный мир гениального скульптора Иогана Пинзеля.

После этой поездки я написала книгу «Ольга и мастера», в которой я для японцев дала информацию об истории Украины, о ее трагедиях и о культуре народа. Также я сделала литературные портреты некоторых художников, к примеру, Сергея Параджанова. Кульминацией этой книги была встреча с работами Пинзеля и с великим искусствоведом-подвижником Борисом Возницким. Все, что я узнала об Украине, мне подарила Ольга. Книга «Ольга и мастера» вызвала большой интерес среди любителей искусства и наше Государственное телевидение сделало интересную передачу о творчестве Пинзеля. Возницкий-сэнсей тоже там запечатлен. Японские операторы TV проводили съемки во Львове. Также в Японии была издана большая монография (со статьей Возницкого) о творческой судьбе Иогана Пинзеля. Все, кто успел полюбить профессора Бориса Возницкого по книге и благодаря фильму, с большой грустью узнали о его внезапном и трагическом уходе от нас. Позже я узнала, что в его последние дни жизни он часто смотрел этот фильм и альбом.

Япония о Пинзеле узнала раньше, чем Франция (выставка в Лувре) и все это благодаря Ольге Петровой.

В 2010 году Ольга прилетала в Японию вторично и с новыми картинами. Выставка состоялась в моем салоне, но зато ее пригласили два Университета — в Токио и в Осаке (самые крупные университеты в Японии). В Токио Ольга читала лекцию о Пинзеле и выступила на презентации книги «Ольга и мастера». В Осаке она провела лекцию о современном украинском искусстве и семинар о русском авангарде начала XX века.

Ольга Петрова
Осінь. Рис зібрано
полотно, олія, 90 × 100 см
2005

Ольга Петрова
Сестра самурая
полотно, олія, 100 × 90 см
2005

Майстерня Ольги Петрової
в будинку Фуе Катаяма
в Осаці

В 2018 году мы вновь хотели принять Ольгу с выставкой. Но, к моему большому сожалению, состояние ее здоровья не позволило совершить перелет. Прилетела только выставка из двадцати картин. Когда я открыла ящик и увидела работы, то с радостным удивлением убедилась, что даже нездоровье не лишило ее творческой энергии. Выставка, открытая в моей галерее, очень радовала всех друзей.

Должна заметить, что многие зрители уже в таком возрасте, что принципиально не покупают картины. Напротив, они дарят свои коллекции музеям или родственникам. Но когда они увидели новые полотна Ольги, то, после недолгого

колебания, все-таки раскупили почти всю выставку. Сегодня в личных коллекциях японцев находится 74 работы Ольга Петровой.

Для меня лично Ольга остается «учителем жизни». Я множество раз видела (при встречах и в нашей многолетней переписке), как она преодолевает трудности. Даже в самые драматические моменты жизни она не жалуется и ее не покидает чувство юмора. Она снимает напряжение шуткой. Я обожаю ее смелость и оптимизм!

Япония находится далеко от Киева и нам трудно встретиться за чашкой чая. Но я всегда чувствую ее рядом. Она живет в моем сердце и учит меня, как нужно жить. Это большое счастье иметь такого друга, как Ольга Петрова!

Ольга Петрова
**Великий чорний
самурай**
полотно, олія, 150 × 100 см
2011

Олена Живкова

кураторка виставки, заступниця
директора Національного музею
мистецтв імені Богдана та Варвари
Ханенків з наукової роботи

'05

ЯПОНСЬКА ТЕМА В МУЗЕЇ ХАНЕНКІВ

Виставку живопису «Сестра самурая» було створено в 2005 р. після щасливої подорожі художника старовинними духовними центрами Японії. Ользі Петровій відкрилася країна її фантазій — прадавні столиці VI–XVII століть — Нара, Кіото, Осака, фортеці самураїв, старе каміння у похованнях архаїчної Японії, священні бамбукові гаї, рисові поля і найдорогоцінніше — храмові комплекси з їх символічними садами та водоймищами, з гірськими стежинами, що спрямовують прочан до утаємничених водоспадів, біля яких туристів зустрічають мудрі та лагідні боги Японії.

«Тиша яка!
Тільки скреготіння цикад
Чутно серед скель!»

Бакусай (Хорі)

Багатолітня історія Японії, що за один місяць перебування митця у країні з книжкової інформації перетворилася на конкретні художні враження, спонукала до роботи. Так писалася виставка «Сестра самурая» та текст «Японія. Щоденник туриста в рожевих окулярах». О. Петрова іронізує із власної екзальтованості, усвідомлюючи, що «...сьогодення погано кореспондується з романтичною захопленістю. Мабуть, текст щоденника багатьма буде сприйнято з іронією. Хай так! Нехай я лишуся туристом в “рожевих окулярах”. Я приїхала побачити країну власної дитячої мрії та зуміла її тут віднайти. Таким дарунком долі бажано поділитися. Що віддав — ТО ТВОЄ».

Живописні полотна «Сестри самурая» — лише дешифрація художніх вражень від побаченого та емоційно пережитого. Від експресії вражень у полотні прийшов фовістський колорит, зовсім не властивий японській образотворчості. Але енергію сучасної Японії та потужність її культурної спадщини Ольга Петрова втілила саме у колористичній напруженості полотен. Виставка сюжетна, фігуративна, автор зосередився на сюжетах, які є одвічними у свідомості японців. «Ліс бамбука», «Поле рису», «Стара сакура» — образи-архетипи. Вони є такими ж усталеними, як в Україні образ калини, рушника, хліба. Полотно «Мандала принца Сьотоку» — данина пам'яті видатній постаті — засновнику японського буддизму. Композиції з червоними воротами, що ведуть до «храму-лісу» — рефлексія живописця на знайомство із суттю язичницької релігійної гілки Японії — синтоїзмом, який існує в країні з часів архаїки. Полотно «Койнорбі — свято хлопчиків» та «Свято вогню» лише перше слово, сказане живописцем про велику святкову культуру народу Японії.

Чільне місце в експозиції зайняв образ самурая, що втілено у назві живописного циклу. Поряд із враженнями від аристократичної культури

Фуе Катаяма,
сенсей Русеко Морімото
та Ольга Петрова
на відкритті виставки
«Сестра самурая»
в Музеї Ханенків

буддистських та імператорських храмових комплексів, традиції «Бусідо» — кодекс гідності самурая — справили глибоке враження на митця. До того ж, Ольгу Петрову було прийнято саме в родині спадкоємного самурая, який визнав її за сестру.

Крім сюжетних полотен до експозиції включено кілька нефігуративних полотен, як втілення просторово-культурної дистанції між художником та тією традицією, яка так надихала її. Автор розуміє, що вона є «іншою», не рідною тій країні, її відчуттям та традиціям. Але при всій відмінності на якомусь космічному мосту ми співпадаємо, в якомусь вимірі співіснуємо. Тому ці мости варто будувати. Виставка «Сестра самурая» навіює нам можливості злуки, пізнання чужих чар та екзотики як своїх. Полотна Ольги Петрової знаджують до перевтілення, до вживання у світ традиційної Японії, до розчинення у хвилях її інформаційних потоків.

Ольга Петрова
Вигнання з Раю
(фрагмент)
полотно, олія, 80×60 см
1990

'07

КОНЦЕПЦІЯ ЕКСПОЗИЦІЇ ОЛЬГИ ПЕТРОВОЇ «РАЙСЬКИЙ ВЕРТЕП»

Галерея «Триптих», Київ

Нескінченною і невідомо коли розпочатою є розмова художника з Небом, з тими сутностями, що над нами. Бог, космос, совість, доля, краса — вони керують нами, втручаються в метушливе, мурашникове повсякдення та час від часу виривають нас з мізерії, щоб розкрити над нами сяючий шлях до Першорушія. Так буває, коли приходиш до Софії Київської, до печерних храмів Грузії або до римських катакомб, де перші християни з відчайдушною надією на спасіння душі нашкрябали пронизливо-виразні граффіті. Це первісне нелукаве мистецтво, яке щирим його творцям було потрібне не менш, ніж хліб, не може не хвилювати. Прадавні знаки збуджують до діалогу із тим, що є вічним, що не стерлося, не поблякло в свідомості людей за дві тисячі років християнства.

Мій «Райський вертеп» тематично й стилістично є спробою відчувати біблійну далечінь, її відлуння та перекласти музику часу на полотно. Це мислення не сюжетом, але — архетипом та ще бажання відчувати пульс культурної традиції, дихання нескінченного. Сподіваюся, цей творчий намір у фарбі, фактурі, манері письма постав на полотні.

Повернення, або навершення до Біблії — щастя, як кожний дотик до Таємниці. В темряві біблійного багатомислення митець намагається розкодувати натяки-одкровення. Вони існують на межі розуміння–нерозуміння. Чим глибше в них занурюєшся, тим далі вони відступають, втягуючи митця в безмежжя сенсів. Втім, саме провокація Таємниці дає нам наснагу, аби струсити порох буденності — наблизитись до розуміння сенсу власного існування.

Володимир Личковах,
Тетяна Кара-Васильєва, Ольга Петрова
та Олександр Биструшкін на вернісажі
«Схід-горизонталь» в Музеї Ханенків

'07

Ольга Петрова

«СХІД-ГОРИЗОНТАЛЬ». ЖИВОПИС

Національний музей мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків
Прес-реліз

Оаза в пустелі — щастя перепочинку в дорозі. Та не оаза, а саме шлях у пісках дає досягнути пустелю як приповідку, де небом і землею володарює час. Він тчеться золотом сонячних променів та піску, що вислизає крізь пальці. Час та пустеля — синоніми. Пустеля унаочнює час, його мінливість, космічну його нескінченність. У пустелі ясно усвідомлюєш миттєвість власного перебування на землі. У потоках часу та піску тебе ув'язнено камінням та тишею. В якусь мить здається, що час завмер і лише далекі гори підносяться кожної хвилини, ніби-то підростають, змінюючись у кольорах... та ось налітає вітер. Він заповнює собою весь пейзаж. З'явившись з-за небокряю, він бешкетує між камінням та небом.

«Я був вишмаганий вітром та проштрикнутий ним до кісток... Вітер шліфував мене як море шліфує камінці. Я все більше долучався до стихії, яка володарювала наді мною, та нарешті злився з нею, змішуючи власний пульс з могутнім та пронизливим буттям всюдисущого буття природи. Вітер виліпив мене за образом палаючої оголеності, яка оточувала мене... Ніколи до тепер я не відчував такої відокремленості від самого себе та водночас незаперечної власної присутності у світі» — писав Альбер Камю.

Отже, рятуймося в ясновидінні, у баченні не оком, і навіть не душею, а екстазом проникнення у таїну незбагненого. Тоді вже не йтиметься про географію пісків та астрономію чорного неба із рогатим місяцем. Сенсація пустелі відкриється як перебування на межі: між покорою та бунтом. Тоді

пустеля стає оазою, а не гірким попелом від каміння, спаленого сонцем. Такою вона є для тих, хто здатен там жити, ніколи не позбуваючися спраги. Тільки для таких піски сповнюються живою водою щастя.

Пустеля, її міражі — оази народжують у тобі якогось іншого, такого, якого ти в собі ще не знав. На гарячих пісках зустрічаються Я та Ти, а між ними Бог, чи Дух, тобто те повітря, без якого нам не жити. Той, ще не Я, занурюється в незнаний образ світу та відчуває як час проростає густою плутаниною шляхів, новими можливостями буття. Бачимо давнину, перехрестя доль культур або прикрі їхні незустрічі.

Твій «інший» в малюнках піщаних хвиль прочитає поетичні «кінайди» та «джавабади» — натяки та відповіді сходу. Пустеля надиктує йому одкровення Балхі, Нізамі, Хафіза та Сааді і залишить присмак смерті, який в цьому краю присутній повсюдно.

Ані я, ані мій «інший» не рідня більшості з цих часів, відчуттів та традицій. Десь існую Я, десь Ви, в якомусь вимірі ми співіснуємо. Та пустеля навіює нам можливість злуки, пізнання чужих чар, як своїх. Вона знаджує до перевтілення та розчинення у хвилях її інформаційних потоків. В пісках минування та прийдешнє міняються місцями і здається, що майбутнього можна торкнутись рукою.

В жовтогарячому «саду» пісків тобою грає хтось вищий за тебе. Безмежжя пустелі — лаштунки сцени, де за режисера — Бог.

Але треба рухатись далі. Я відкриваю очі і образи міражу розречевлюються. Переді мною стоїть жінка, вбрана в чорне. Лице її напівприкрите. Біля неї діти та козенятко. Жінка хоче хліба та миру.

Ольга Петрова
Пейзаж з кіпарисами
полотно, олія, 80 × 70 см
2007

Мирослава Сапко
культурологиня

'08

ДАЛЕКЕ-БЛИЗЬКЕ ОЛЬГИ ПЕТРОВОЇ

«FAINE ART» №5, 2008, с. 16–19

Жовто-лимонного кольору каміння під ногами, білі стіни будинків, закритих від стороннього ока ґратами, глухими ставнями, а в глибині дворів окремий світ — синя кераміка. Фонтани, галереї та потаємні ходи-переходи. Кожен дім — як мала фортеця, сувора зовні, вишукана в інтер'єрах... Через бажання пережити Іспанію як подію, яка трапилась саме з тобою, в дорогу взяла етюдник, щоб вийти на пленер і до запаморочення писати розпечені на сонці дахи міст, галасливих увечері, але завмерлих у час сієсти. Етюд із натури та ще й написаний в чужій країні, коли навколо гомонить дивне для тебе життя і мова, такий етюд є втіленою «точкою інтенсивності».

Колись подорожі до інших країн були непересічним досвідом, доступним небагатьом. Зараз світ відкритий настільки, що він ніби зменшується до інформаційного табло в аеропорті, на якому спалахують все нові й нові списки напрямків руху літаків — у всі кінці світу. Хоч у Париж, хоч на Амазонку, хоч у Антарктиду. Тому саме поняття подорожей потроху девальвується, світ невблаганно розчакловується, підпорядковуючись логіці споживання... Але й інтенсивність вражень, напевне, відрізняється так само, як і тогочасні *veduto* від сучасних цифрових фотографій. Промальовка деталей схожа, а глибини катастрофічно не вистачає. Зберегти щире здивування та захоплення від світу вдається не кожному. Але якщо вдається — то треба чекати чогось насправді несподіваного. Особливо якщо це все ж таки не туризм, а, скоріше, подорож або навіть мандри. І людина ця — художник.

Живописець Ольга Петрова протягом останніх двох десятиліть подорожує багато. Як зізнається сама, у цьому є щось трохи невротичне — ніби подолання «комплексу географічної меншовартості покоління», до якого

належить і яке протягом тривалого часу фактично було зачинене в межах такої великої, але такої герметичної країни. Тоді, а було це не так уже й давно, знайома кожному митцеві гора Сент-Віктуар, парк Гауді, собор святого Павла — були лише сторінками тексту та картинками на сторінках мистецтвознавчих монографій та альбомів.

Але часи змінюються. Зараз «внутрішня географія» художниці нараховує чималу кількість таких «точок інтенсивності», побачених, відчувтих, пережитих. Індія, Іспанія, Англія, Єгипет, Франція, Японія — цей перелік не будемо продовжувати далі, залишимо його відкритим — таким, до якого можна легко вписати кожную наступну подорож. І ще один живописний цикл, адже художниця завжди бере із собою етюдник, безпосередньо фіксуючи отримані враження. Звичайно, потім вони будуть доповнені, переосмислені та доведені до логічного емоційного та композиційного завершення вже в студії, але відчуття, що ці пейзажі були побачені та пережиті «тут-і-зараз» стануть їх невід'ємною складовою. І згодом зі стін поважної галереї або музею буде дихати жаром єгипетської пустелі, прохолодним бризом Середземномор'я; буде чути вечірній галас маленьких іспанських містечок та легкий дзенькіт японської «музики вітру».

Культуролог Василь Качуровський, відомий діаспорний діяч та засновник Українського інституту модерного мистецтва в Чикаго, у листі до Ольги Петрової від 1998 року писав: «Пані Ольго, Ви вже маєте подарунок для спадщини — проілюстровану “Божественну комедію” Данте. Поверніться трохи до графічних праць для змін, для душевного відпочинку, для втіхи з життя». Але цього поки що не сталося.

Живопис для Ольги Петрової завжди був сферою реалізації внутрішньої свободи, а власна майстерня — своєрідною лабораторією, в якій світ ніби твориться наново і постає як чистий кольоропис. Останній вона визначає у власному творчому кредо як такий, що виявляє ідеальні сутності буття людства. Так розуміли колір художники-абстракціоністи початку та середини минулого століття. Але, як колись ренесансний художник, зображаючи ідеалізовану природу, намагався примирити протилежне, — ідею абсолютної краси та ідею мімесису, так і сучасний художник поєднує колір

Ольга Петрова
Над пустелею Регістан
полотно, олія, 80 × 150 см
2004–2007

Ольга Петрова
Над пустелею Регістан
полотно, олія, 80 × 150 см
2004–2007

як втілення духовної сутності буття із фіксацією чуттєвої реальності побаченого та відчутного — краєвиду, місця, міста, будинку, вікна. Рухаючись від загального до конкретного, від величного до буденного. Від фігуративу до абстракції і навпаки. Від яскравої кольорової плями до складної гри відтінків. «Я дуже пізно прийшла до цього [живопису], але ж щасливі зустрічі бувають в різному віці!» — каже мисткиня. І, роздивляючись її нестримну кольорову географію, з цим неважко погодитись.

Художниця пише червоні скелі, блакитні будинки, бузкові пагорби. Немов виліплені з кольору, нереальні, напівабстрактні й майже фантастичні на перший погляд, вони виявляються конкретними ландшафтами та топосами. Остання серія, яка створювалась протягом двох років (2007–2008), — це південне узбережжя Франції. Екс-ан-Прованс із горою Сент-Віктуар — тією самою, сезаннівською. Антібі з лазурним морем та незліченними яхтами, пальмами, із вкритими черепицею дахами маленьких будинків та міськими кав'ярнями. Південь із його лавандовими пагорбами, які й у житті, і в живописному виконанні бувають усіма відтінками бузкового, рожевого та синього. Вже згадані червоні скелі художниця знайшла в Альпах — і такими їх побачила в променях сонця. Нагорі притулилось маленьке, але величне французьке містечко, з невеликими вуличками, прорізними у скелі, та собором, який завмер у просторі між нашим та вищим світом, просякнутий промінням вечірнього світла. Але це вже — враження з царини невимовного та не зображуваного.

Слід зауважити, що пейзажні переживання у Ольги Петрової завжди доповнюються переживаннями культурними, і це поєднання визначає концепцію багатьох її серій. Цього разу, щоб виразити сам дух півдня Франції, мисткиня завершила пейзажну серію варіаціями на тему середньовічного живопису, на які її надихнув Notre-Dame des Fontaines — «Собор Богородиці біля Джерела» — унікальна та відома небагатьом пам'ятка архітектури та мистецтва, яку у XV столітті вкрили розписами майстри з П'ємонту Жан Балейзон та Канавезіо. Переосмислені сучасними художниками, ці розписи перетворились ніби на живописні вітражі. Вони зберегли середньовічну вертикаль та відповідну ритмічну організацію, здобули внутрішню експресію та драматизм, підсилений кольорописом. Останній виконує тут подвійну функцію,

втілюючи колір і світло водночас, і при цьому обидва організовують невидимий, але відчутний четвертий вимір цих творів, які у середньовіччі називали б рівнем духовним.

Той самий принцип — поєднання пейзажних та культурних переживань задля реалізації власного художнього завдання — можна прослідкувати, звернувшись до більш ранніх живописних серій художниці. «Сестра самурая» (2005) виконана як спроба зупинити невловиме — колір емоції й ауру культури традиційної та сучасної Японії. Тому природа — «Ліс бамбука» або «Синя гілка» — ідуть поряд із «Карнавалом в Осаці» та «Храмом Березня у Нарі». Балансуючи на межі з абстракцією, образний ряд занурює нас у вир ландшафтів, садів, храмів, церемоній, самураїв — і чистих експресивних кольорів, насправді побачених у далекій «Країні Висхідного Сонця».

Серія «Оаза» (2004), створена під впливом єгипетських вражень, — живописні рефлексії на тему пустелі, її міражів та оаз. На полотнах художниці пісок, небо, вітер ведуть між собою драматичні діалоги, втілені у контрастах кольоропису.

До іспанської теми Ольга Петрова зверталася двічі — у серіях «Іспанія твоя і моя» (2003) та «Іспанія без кориди» (2001). У цьому випадку абстракція та фігуратив цілком полярні. Іспанія, зі згадки про яку і почалася ця розповідь, — це юнацька мрія і вона, нарешті, збулася. Країна Ель Греко, Гойї, Гауді. Країна сонця та жагучого темпераменту. Католицьких соборів та двориків із синьою керамікою. Концентрований зріз іспанських емоцій, яких вистачає і без кориди, реалізований у стихії кольорів, можна побачити в «Композиціях у червоному–1, 2, 3», «Композиції у синьому», «Бузковій композиції». «Іспанія твоя і моя» — інша, помірна, середземноморська. Це зізнання у любові до узбережжя Тосса дель Мар, це море та скелі, чисті та сяючі кольори, які втілюють радість від споглядання такого звичайного дива.

Але іноді для того, щоб відчутти це звичайне диво, далеко їздити й не потрібно. Варто лише озирнутись навколо, роздивитися і констатувати, що краса — скрізь. Що літо — збулося! Тому на завершення розповіді про «географію» художниці Ольги Петрової, хотілося б згадати одноіменну серію 2002 року — «Збулося літо». Тут, сповнені вітальною енергією

Ольга Петрова
Арена
полотно, олія, 150 × 90 см
2011

Ольга Петрова
Бесалу II
полотно, олія, 70 × 90 см
2011

дачні та кримські мотиви — «Біла стіна саду», «Сонячно», «Виноградники. Гурзуф» — втілюють чисті емоції та яскраві, радісні кольори і надію на те, що це прекрасне літо ще неодноразово повернеться.

Анрі Матісс колись писав: «Розрізняють художників, які працюють з натури й таких, що працюють згідно із власною уявою». На мою думку, не потрібно надавати перевагу якомусь одному з цих методів творчості. Іноді художник використовує їх почергово; іноді безпосередні відчуття від побаченого активізують його творчі здібності, а іноді його відчуття вже визначені і в обох випадках він може досягти їх єдності, цілісності, які і утворюють картину. Але я вважаю, що можна судити про життєву силу і талант художника за його здатністю організовувати власні відчуття споглядання природи таким чином, щоб неодноразово, в різні дні, повертатись до того самого стану духу, зберігаючи ці відчуття». І якщо при цьому художнику вдається втілити це у власних творах і передати ці відчуття іншим — то це велика майстерність. Особливо, якщо це — радість від споглядання світу, якої нам усім так бракує.

Ольга Петрова
Екс-прованс. Дахи
полотно, олія, 90×100 см
2008

'08

СИНЕ-КРАСНО-ЖЕЛТОЕ ОЛЬГИ ПЕТРОВОЙ

Bottega gallery вул. Михайлівська, 22-б (Київ) 11.07.08–24.07.08

Тех, кто заглянул в галерею из муравейника уличной повседневности, кто оторвался от бесконечных деловых забот, живопись Ольги Петровой вырывает из мелочной банальности, предлагает перейти в то измерение, где двигателем есть космос колористических возможностей.

В целостных, крепко скомпонованных полотнах есть и сознательно заложенная незаконченность как провокативный элемент. Он привлекает зрителя к содействию. Эта живопись как колористический колодец, имеет в глубинах ярко-сияющую почву. На нее автор наслаивает массу фактур, заботясь о культуре мазка и о поверхности полотна в целом.

Искусство приближает к Красоте в себе, к пониманию сути собственного существования. Экспозиция Ольги Петровой является на этом пути хорошим путеводителем.

Дорогой Уотамед Философ, —
Литимый Некрусовед, —
замечаемый Неугомым.
Хорошик, —

Милая Ольга Петровна!

Еще раз поздравляю тебя с
очень хорошим — «крепкой» выставкой,
собранием, тематическими Палатками.
И хороших экспозиций в хорошей галерее.
Меня все здорово и здорово —
и такое же неслучайное, потому
мощным фундаментом работы-творческой
энергии.

Благодарю за внимание
и участие

Алла Рубин

Поздравлен и желан счастливо — твой
президентский виставлен 4 июля, 2008
Киев

Владимир Мельников

Тиберій Сільваші, Ада Рибачук
та Володимир Мельниченко
на виставці робіт Ольги Петрової

Світлана Агрест-Короткова
журналістка

'08

ГРА КОЛЬОРУ ТА СВІТЛА ХУДОЖНИКА ОЛЬГИ ПЕТРОВОЇ

«День» №124, четвер, 17 липня 2008 р.

Як і коли встигає все ця дивна жінка Ольга Петрова — загадка. Живопис, графіка, інсталяції, безліч персональних виставок та художніх проєктів, куратором яких вона була, лише один бік насиченого творчого життя кандидата мистецтвознавства, доктора філософії, професора, академіка Ольги Петрової. Вже не одне покоління культурологів викохане нею в стінах Києво-Могилянської Академії. Але загадка вміння керувати часом, про яку говорилося вище, не є загадкою для неї самої, вона просто працює. Багато. Постійно. Щодня. І дарує світу свято життя й кольору.

В її майстерні — наповнені життям та емоціями роботи-враження, роботи-спостереження. Від квітки, що розпустилася перед вікном дачного будиночка. Від кримських виноградників, що збігають по схилу гори. Від роздумів біля японського храму. Від буйства морської стихії біля турецьких берегів. Від суворої британської стриманості. Від французької гостинності. Від старовинних баскських монастирів. Від уміння жити й радіти кожній миті життя.

Роботи Ольги Петрової прикрашають колекції музеїв від України до Австрії, Індії та Великобританії, Франції та Ізраїлю, Грузії та Японії. Ще більше її робіт — у приватних колекціях по всьому світу.

«Колорит зачарував Петрову» — говорить про неї відомий мистецтвознавець Ігор Диченко.

У молодій київській галереї «Боттега», що на Михайлівській, відкрилася виставка робіт Ольги Петрової під назвою «Червоно-синьо-жовте». З уявою художниці, її почуттям кольору, красою емоційного світу, її колірно-філософськими роздумами можна познайомитися в трьох невеликих,

але затишних залах. Треба віддати належне смаку організаторів, які відчули філософію колориту художниці та дуже органічно структурували в невеликому за площею приміщенні дуже різні, але безперечно яскраві роботи Ольги Петрової.

На відкритті не звучало загальноприйнятих промов, хоча серед публіки було немало відомих колег та мистецтвознавців, які із задоволенням знайшли б слова і для офіціозу. Але кредо впорядників — картини та спілкування з ними. Отже, у кожного шанувальника живопису ще є можливість самому познайомитися з дивним, повним кольору та світла світом Ольги Петрової. Не тільки під власною точкою зору, але й під впливом її творчого кредо, який свідчить: «фізичний спектр кольорів визначає ідеальне за принципами, близькими до Візантійської системи колористики — колір втілює Бога у відображенні світла. Нефігуратів — шлях до такого бачення “духовним зором”».

Ольга Петрова
Антиби. Вітер
полотно, олія, 90×100 см
2008

Нікола Франко Баллоні
директор Італійського
інституту культури в Україні

'09

Istituto Italiano di Cultura

Kiev

№ 0274

Київ, 18 вересня 2009 р.

Комітет з Національної премії України
імені Т. Г. Шевченка

Серед представників української інтелігенції, які активно співпрацюють з Італійським інститутом культури в Україні, помітною є постать знаного художника й мистецтвознавця Ольги Петрової, авторитетного дослідника та ілюстратора "Божественної комедії" – твору генія італійської літератури Данте Аліґ'єрі.

Текст поеми, сповнений середньовічної символіки, складний для розуміння на час. Втім українська дослідниця повною мірою опанувала Дантів континуум. Заслужують також на особливу увагу ілюстрації до "Божественної комедії", створені Ольгою Петровою. Разом з українськими перекладами творів Данте, щойно видана «"Комедія" Данте Аліґ'єрі. Мистецький коментар XVI–XX століть», долучає Україну до світової культурної традиції вшанування автора безсмертної поеми.

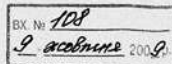
Дослідження образотворчої Дантеани в мистецтві Європи XIII–XXI ст., здійснене Ольгою Петровою, по суті є науковим подвигом. Крім відомих артефактів доби Ренесансу та Романтизму, у контекст світової Дантеани мистецтвознавець ввела і фахово проаналізувала розлогі "Слов'янський блок", зокрема ілюстрації художників України, Польщі, Чехії й Росії, що є суто інноваційним матеріалом. Науковець подає також аналіз творів художників Грузії та Вірменії, загублених в інформаційному полі XX століття. Великим привілеєм є двомовність видання (українська та англійська мови), що дозволяє міжнародному колу фахівців-дантологів одразу долучитися до інноваційної інформації. Таким чином, видання інтегрується у світовий інтелектуальний простір.

На наше глибоке переконання, наукові та творчі здобутки Ольги Петрової заслуговують на ті звання, якими держава поцінує подібні внески в національну культуру. З огляду на вагомість видання, підтримуємо подання книги «"Комедія" Данте Аліґ'єрі. Мистецький коментар XVI–XX століть» на здобуття Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка.

Директор Італійського
інституту культури в Україні

Проф. Нікола Франко Баллоні

*Con grande stima, considerazione ed affetto
alla carissima Olga Petrova di cui mi giova
essere un amico "vero".*

Franco Balloni

Kiev, 18.09.2009

Мирослав Попович
директор Інституту філософії
НАН України

'09

ВІДГУК
на книгу Ольги Петрової
«Комедія» Данте Аліґ'єрі.
Мистецький коментар XIV–XX століть»
висунуту на здобуття Національної
премії України ім.Т.Г.Шевченка

Ольга Петрова – відомий український художник і відомий мистецтвознавець і філософ, доктор філософії. А ще можна нагадати, що вона – колишній дисидент та опозиціонер, тобто є і завжди була у неї громадянська позиція, що визначала її гуманістичний світогляд. Написана нею книга про Данте є солідною працею з історії мистецтва і водночас видатним твором аналітика, який вивчає анатомію людської суб'єктивності. Ольга Петрова показала одвічну, позачасову природу творчості великого італійця, ту природу його ставлення до світу людини, яка робить Данте водночас нашим сучасником. Аналіз віддзеркалення Данте в образотворчому мистецтві Європи XIV–XX століть, включаючи Україну, є водночас аналізом глибоких тенденцій європейської культури.

Переказувати зміст праці Ольги Петрової немає сенсу, викласти хоча б найголовніші ідейні і мистецтвознавчі досягнення її вкрай важко – цю книгу треба читати і вивчати. Ми маємо образ Європи, європейської людини, розкритий з болем і великим співчуттям.

Фундаментальна праця Ольги Петрової прекрасно видана і проілюстрована, в тому числі і малюнками автора.

Глибоко переконаний, що книга Ольги Петрової «Комедія» Данте Аліґ'єрі” варта того, щоб її автору було присуджено Національну премію ім. Т.Г.Шевченка.

М.В.Попович

Світлана Агрест-Короткова
журналістка

'09

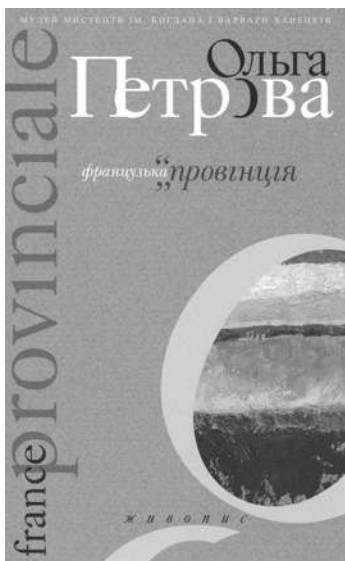
«ФРАНЦУЗЬКА ПРОВІНЦІЯ» В КИЄВІ

«День» № 22, середа, 11 лютого 2009 р.
спеціально для «Дня», інтерв'ю з Оленою Живковою

**У Музеї мистецтв ім. Богдана та Варвари Ханенків відкри-
лася виставка робіт Ольги Петрової.**

Буяння світла й кольору, невгамовна енергія, інтелект і всепереможний позитив — це світ картин Ольги Петрової. Інтерес до навколишнього світу, бажання його зрозуміти та поділитися своїм баченням у іспанській, японській, єгипетській, французькій тематиці, в квітах, які ростуть на дачі в передмісті Києва. Роботи Ольги Петрової, художника, історика і критика мистецтва, автора численних статей і п'яти монографій, прикрашають сьогодні музейні та приватні колекції не лише в Україні, але й у Лондоні та Калькутті, Єрусалимі, Амстердамі, Осаці і багатьох інших містах світу. 10 лютого виставка Ольги Петрової «Французька провінція» відкрилася в Будинку Ханенків. Про неї «Дню» розповідає її кураторка, завідувачка відділом західноєвропейського мистецтва Музею мистецтв ім. Богдана та Варвари Ханенків Олена Живкова.

— Творці колекції, яка лягла в основу музею, відрізнялися добрим смаком. Колектив музею старається підтримувати цей рівень і не дуже й допускає в ці стіни «прийшлих», а ось виставка Ольги Петрової проходить у Будинку Ханенків не вперше.

— У музею є певна концепція виставкової роботи, яка, безумовно, пов'язана з основною експозицією. Справа в тому, що тільки ті художники, в роботах яких є зв'язок з класичним мистецтвом Європи, країн Сходу, тільки ці художники відчують себе органічно в цих стінах. А ми, в свою чергу, хочемо показати, що традиції цього мистецтва продовжуються. Своєю живописною творчістю — тематично і формально, — Ольга Петрова пов'язана з європейським мистецтвом і, як недавно ми пересвідчилися, з мистецтвом Сходу також. Відвідувачі нашого музею пам'ятають виставку, присвячену Японії, яка в чомусь перекликала, в чомусь затверджувала, суперечила, відкривала український погляд, наші відчуття цієї країни

— Музеї ніколи не існували для всіх, я маю на увазі, що музейна публіка особлива, підготовлена. Багато що змінилося в сьогоденному світі, але усталеним є рівень відвідувачів музею і, зокрема, подібних виставок?

— Я завжди вважала, що мистецтво не належить народові, воно відкривається

лише тим, хто дає собі труд зрозуміти й досягнути його обшир від джерел до сучасності. Саме тому в стінах музею влаштовують виставки сучасних митців. Адже в усьому світі ця практика є актуальною. Нещодавно я була в такому оплоті консерватизму, як Британський музей, який має чудову грецьку колекцію, єгипетську і водночас весь музей наповнено працями сучасних скульпторів. У залі поруч із панорамою Парфенона виставляється абсолютно дивовижна скульптура сучасного митця, яка зображає Кейт Мосс у єгипетській позі, — дуже несподіваними виявляються такі поєднання. Ми цією виставкою продовжуємо не лише світову, але й нашу музейну традицію, зіштовхуючи різні стилі, різні епохи, різні часи. Впевнена, глядач приходить до нас за свіжими відчуттями — він хоче відчувати себе в часі. Людям потрібні емоції, інтелектуальна інформація, яка, відповідно до сучасного візуального сприймання, засвоюється найкраще.

— В Ольги Петрової, окрім інших чеснот її живописного світу, є одна дуже важлива риса — художниця дарує позитив. Як ви схарактеризуєте її творчу манеру взагалі, зокрема, говорячи про виставку «Французька провінція»?

— Людина — це стиль, чи стиль — це людина. Те, що пише Оля Петрова, — це вона. Митець, який не лише працює пензлем, але й інтелектом. Ольга не лише практикуючий художник, але також культуролог, професор Києво-Могилянської академії — поєднання могутньої емоційності та інтелекту дають такий творчий підсумок. Окрім усього іншого, її «українськість», також яскраво забарвлює усі її роботи. Колоризм, сила кольору завжди була одним із основних складових українського мистецтва — від народної творчості до кращих зразків радянського періоду. Ольга Петрова підносить колір на більш високий ступінь, говорячи, що колір — це та очищена емоція, на якій людина спілкується з Богом. І, повертаючись до позитиву, Ольга дуже позитивна людина, для неї немає тупикових ситуацій, творчої кризи. Вона все робить на межі своїх можливостей. Відкрию таємницю — вона писала картини цієї виставки, коли в неї була зламана рука. А ви відчуваєте біль, ущербність, подолання в цих радісних, дуже щасливих полотнах?

– Протистояння болю, біді, негативізму — її спосіб життя?

– Гадаю, що так. Одного разу мені пощастило зустрічати Новий рік, і не який-небудь, а Мілленіум, з Ольгою Петровою в Качанівці. Ми здивувалися красі, природному ландшафту, архітектурі, але коли опинилися в розкішній залі качанівського особняка, побачили — він був у жахливому стані, там навіть підлогу забули помити. Всі були приголомшені, бо готувалися до свята. Нас була ціла велика компанія, передбачався костюмований бал. Увійшовши до зали, ми побачили Олю Петрову в розкішному вбранні... зі шваброю в руках. Вона мила підлогу, так як не могла зустрічати Новий рік у несвятковому, нечистому приміщенні. Всі там були естети, але взяла швабру до рук одна Оля. До речі, в цей момент у неї була зламана рука, але її це не зупинило. Вона так само рішуче чинить в кожній ситуації свого життя й у творчості.

Це наш четвертий проект з Ольгою Петровою. Перший — «Іспанія — твоя і моя». Другий — «Схід — горизонталь». Далі — «Сестра самурая», і, нарешті, «Французька провінція». Наш музей називався раніше Музеєм західного та східного мистецтва. У Ольги було два Сходи, а тепер уже два Заходи. І якщо була виставка «Схід — горизонталь», то нинішню я б назвала «Захід — вертикаль». Тут, нарівні з традиційними для Ольги пейзажами, вона використовує як домінанту цієї виставки чотири роботи, присвячені французьким вітражам, які вона побачила там, у Провансі. Цей готичний сюжет визначив композицію всієї експозиції.

Ольга Петрова
Антиби. Вітрильники
полотно, олія, 90×100 см
2008

Наталія Сухоліт

мистецтвознавець,
кураторка проектів

'09

«ФРАНЦУЗЬКА РИВ'ЄРА» ОЛЬГИ ПЕТРОВОЇ

«Дзеркало тижня. Україна» № 42, 30 жовтня 2009 р.

Лазурний берег, Ніцца, Монте-Карло, Антіби, а далі — Прованс з його суворим камінням та гарячим кольором виноградників. Розкішні пальми, сади, вітражі готичних соборів, синє море зі сріблястими полисками на поверхні, рухливі вітрила яхт, будинок друзів, перебудований із руїн XII ст. в готичне житло для художників, — усе це прикмети щастя, до якого ще недавно український художник не був причетний. Але, як писав Борис Пастернак про Венецію, і його «коснулось счастье ходитъ на свиданія с городом, как с живым человеком». Ользі Петровій також випала нагода пережити й відтворити в полотнах *L'amour* не тільки з Лазурним берегом із зачаруванням Ніцци, а й з Антібами, де закоханий у Жаклін Пабло Пікассо, як паж, носив за нею парасольку, де жив і загинув великий авангардист першої половини XX ст. Ніколас де Стайол, де сумні вулички середньовічного міста, як струмочки, вибігають до пляжів і до причалів із розкішними яхтами. Серія живописних полотен «Французька Рив'єра» Ольги Петрової — це синтез пейзажних та культурологічних вражень автора і радісного переживання вільного, чарівного світу на ймення «Франція. *L'amour*». Український глядач може ознайомитися з цією серією 31 жовтня — 20 листопада 2009 року в київській замиській галереї «Коло-Заспи».

Свідомості Ольги Петрової, яка в одній особі поєднує художника, історика мистецтва і професійного філософа, властива потужна культурологічна складова. Чи можна уявити Францію без величних соборів та скромних капличок, що зачаїлися в долинах серед гір? Не може бути Франції без знаменитої «лімоської емалі», без темних від часу фресок і осяйних вітражів. Саме культурна рефлексія спричинилася до появи полотна «Світло» і чотирьох вертикальних композицій на біблійні теми. Ця частина експозиції

не відбулася б без художнього потрясіння, пережитого в гірському соборі під назвою «Богородиця біля джерел» (XII ст.). З любов'ю до блакитно-ультрамаринової емалі з міста Лімож скомпоновано хрест із синіх абстрактних полотен. Географічні враження і культурне захоплення від Франції під пензлем Ольги Петрової перевтілюється в кольоропис — у живописну матерію. Художниця зізнається: «Мій спосіб трансформації вражень і вивільненої творчої енергії у візуальні образи базується насамперед на використанні властивостей кольору». Петрова спирається на систему фовізму. Метод живописця дає зрозуміти, чому експресивні колірні потоки пролилися червоним, бузковим чи рясним ультрамарином у полотнах «Лаванда-I», «Лаванда-II», «Гора Сент-Віктуар», «Поле, вечір». Гірські скелі, альпійські карнизи, селища із засекреченими стежками написані в сріблястій гамі, яка до душі більш романтичним глядачам. Пейзажні композиції «Французької Рив'єри» — «Антиби. Вітер», «Ніцца. Набережна», «Яхт-клуб», «Вітрильники» — написані в синьо-жовто-вохристій гамі. Навпаки, «Прованс», «Дахи. Екс-Прованс», «Гора Сент-Віктуар» палають інтенсивними відтінками червоного кольору, підсиленого ясным зеленим. Інформований глядач відчуває духовний діалог Ольги Петрової з несамовитим Ван-Гогом. Зрозуміло також, що в Екс-Провансі та біля підніжжя гори Сент-Віктуар автору згадувався «співець» цієї місцевості Поль Сезанн.

У піднесеному колірному звучанні всіх картин «Французької Рив'єри» є ще одна емоційна складова. Йдеться про ауру свободи, про щастя подорожувати з пензлем у руках, потрясіння від зустрічей із тим, що, здавалося б, назавжди залишиться репродукціями монографій та підручників. Ці переживання вільного світу особливо гостро відчувають художники покоління 70–80-х років XX століття, котрі жили за залізною завісою. 90-ті роки XX століття принесли свободу, якою кожен скористався на власний розсуд. Живописні серії Ольги Петрової останнього десятиліття — реакція на просторову спрагу попередніх років, ностальгія за свободою.

Ольга Петрова
Бретань.
Димарі міста Семельо
полотно, олія, 50 × 60 см
1992

Мирослава Макаревич
письменниця, журналістка,
культурологиня

'10

МАСТЕР КОЛОРИСТИКИ

«Luxury life» №1 (05), зима 2010, с. 56–57

Папа Римский был восхищен литографиями Ольги Петровой к «Божественной комедии», британские аристократы и настоящие самураи приобретают ее полотна — как для музеев, так и для собственных коллекций.

В художественном пространстве Украины, в котором невероятное количество ярких индивидуальностей, есть лишь несколько имен, которые обладают силой гипнотического влияния и на коллег по творческому цеху, и на широкую публику. Среди этих избранных — художник, искусствовед, доктор философии, участник многочисленных выставок, куратор международных культурных проектов, автор десятка книг, большого количества статей и монографий, профессор Киево-Могилянской академии — Ольга Петрова.

В 60-е годы прошлого столетия молодая выпускница графического факультета Украинского полиграфического института яркой кометой ворвалась в бурную художественную жизнь Киева. В отличие от значительной части коллег, Ольга Петрова никогда не замыкалась в узком художественном кругу. Еще будучи студенткой, она познакомилась и подружилась с гениальным Сергеем Параджановым. Огромное влияние оказала не нее и встреча с выдающимся Григорием Кочуром, уникальным эрудитом, переводчиком с трех десятков языков. В определенном смысле Ольга Петрова разделила судьбу всего поколения «шестидесятников». Однако ей посчастливилось не попасть в «лабиринты компромиссов».

Ольга смогла раскрыться как сильный график, а в 90-е годы прошлого века превратилась в одного из ведущих украинских мастеров станковой живописи. Список ее персональных выставок поражает своей географией. Ее — и как ученого, и как художника — активно приглашают западные университеты, музеи, галереи.

Как-то Ольга призналась: «Я благодарна каждому дню своей жизни! Живопись, цвет, фактура — воплощение того, что не отходит от меня, пока не оживет на полотне. При этом самое существенное для меня — универсальность простых ценностей...»

В «Цветописи» Петровой есть еще одна эмоциональная составляющая. Речь идет о счастье путешествовать с кистью в руках. Ощущения свободного полета особенно остро чувствуют художники поколения 70–80-х годов XX века, которые жили за железным занавесом. Живописные серии Ольги Петровой последнего десятилетия — «Испания без корриды», «Французская провинция», «Сестра самурая» — реакция на информационную, эмоциональную жажду предыдущих лет.

Ольга Петрова
Велика вода
полотно, олія, 100 × 120 см
2011

Мирослава Макаревич
письменница, журналістка,
культурологиня

'12

ЯРКИЙ ПРАЗДНИК

«Luxury life» №1 (14), весна 2012, с. 54–59

Энергетическая сила картин Ольги Петровой равна силе разлива карпатских рек. Это подтвердят все без исключения, кто непосредственно знаком с живописью известной художницы или счастливо обладает этими удивительными полотнами.

С упоением и талантом колориста художница Ольга Петрова путешествует странами и через собственный «внутренний ландшафт» отражает огромный и разнообразный мир культуры.

Творчество преподносится как радостно пережитое чувственное событие. Отсюда пронзительная искренность и убедительность всего, что создано.

В анфиладе залов Национального музея русского искусства (Киев) только что отшумела масштабная выставка Ольги Петровой. Понимая, что искусство — это коммуникация, связь людей в атмосфере прекрасного, можно утверждать, что Ольга Петрова — одна из самых успешных коммуникаторов в истории новейшего украинского искусства. Праздник художника посетили выдающиеся деятели искусства, литераторы, актеры и деловая элита Украины. Вернисаж почтили вниманием заместитель министра культуры Украины, послы иностранных государств и отечественные дипломаты. Атмосфера радостных встреч друзей и коллег, собравшихся в морозный вечер в залах музея, была тропической. Под картинами в первый же вечер запестрели вожаделенные красные точки. К распятой на кресте вышиванке

выстроилась целая очередь фрондирующих. А сладкие Антибы, страстная Испания, самурайская Япония, гаремные обольщения Востока — от великолепного разнообразия разбегались глаза. Художник подарила киевлянам экстравагантное путешествие по множеству континентов.

Живописную коммуникацию автор построила на чувственных импульсах, как о том писал в каталоге к выставке патриарх украинской философии Мирослав Попович: «Живопись для Ольги Петровой — поле свободы, ее счастливая Аркадия... это тот фундамент, на котором поднимаются все озарения активно работающего художника и эстетика». Еще ранее о Петровой сказал Игорь Дыченко: «Цвет заколдовал Петрову. Энергетическая сила ее картин равна силе разлива карпатских рек». «Ее фишка — цвет», — так в книге отзывов 9-летняя Александра определила суть живописи художника. Цвет действительно затопил, залил всю анфиладу залов.

«У меня l'amour с югом Франции», — призналась когда-то Ольга. Теперь l'amour распространился на Испанию, Ближний и Дальний Восток, не говоря уже об Украине. В ее «Гуцульском алтаре» ожили юношеские карпатские этюды того времени, когда Параджанов снимал там свои «Тени забытых предков». В то же время молодая Оля, дружившая с Параджановым, рисовала и писала гуцулов. Сегодня сохраненные воспоминания юности раскрылись в ярких холстах. Карпатские молодожены на них — праздничные в разливе ее цвета.

Немецкий авангардист Ганс Гофман, учивший когда-то в Нью-Йорке молодого Поллока, говаривал: «Холст должен звенеть, как туго натянутый барабан». Звенит. Любовью написано — не хладным мастерством. Мастерство, впрочем, уже такое, что позволяет писать открытым, чистым цветом — потому и звенит. Утверждая, что искусство — это энергия, видим живопись Петровой как целебную воду источника, снимающего усталость. В морозный вечер в залы заходили хмурые, озабоченные люди, которым на выставке надо было присутствовать то ли по статусу, то ли по светской привычке, но через пару минут они начинали улыбаться как дети. Пожалуй, Ольге в пору цветолечебницу открывать.

Ольга Петрова
Койнорбі — свято хлопчиків
полотно, олія, 95 × 135 см
2005–2011

Ольга Петрова
Містечко Пеїллон
полотно, олія, 90×100 см
2008

Вспомним Матисса, в чей дом, расцвеченный его живописью, можно и сегодня войти в Ницце, он мечтал о живописи как о релаксе. «Живопись — это кресло для отдыха», — писал Матисс, конечно, подразумевая отдых духовный. Живопись Ольги Петровой — именно такова; она умиротворяет и одновременно внушает радость. В ее работах подражание природе, *mimesis*, как говаривали греки, не доведен до упора — автор смотрит на мир как бы прищуренными глазами. Петрова пишет не поверхность, а тайную жизнь под поверхностью, движение соков, витальных сил мира. Вы скажете, уже это было: Ван Гог, Вламинк, постимпрессионизм, фовизм. А чего же еще не было в подлунном мире? Живопись Петровой — не концепт, не манифест, а счастливая релаксация человека, умеющего видеть. Сколько же было тех манифестов, особенно в минувшем беспокойном XX веке! Сейчас дожили до более спокойных времен — вон даже главный возмутитель спокойствия Чарльз Саатчи провозгласил возвращение живописи. Вероятно, поэтому на мировых аукционах Анатолий Криволап, близкий Ольге Петровой по способу видеть цвет, состоялся как самый дорогой украинский художник начала XXI века. У Криволапа витальная энергетичность цвета доведена до максимума, у Ольги Петровой — мягкий, «женский» вариант колоризма.

И эти странствия! Вслед за Набоковым Ольга Петрова назвала выставку «Иные берега». Когда целый день вертишься как белка в колесе, так и тянет к подобным берегам. Не радостно ль в родном и близком музее найти тропинки дальних стран, «и мир опять предстанет странным, закутанным в цветной туман».

Світлана Агрест-Короткова
журналістка

'12

«ІНШІ БЕРЕГИ...» ОЛЬГИ ПЕТРОВОЇ

«День» №18–19, п'ятниця–субота, 3–4 лютого 2012 р.

Протягом місяця п'ять залів Російського музею в Києві нададуть персональній виставці відомої художниці.

Відкриття виставки — 10 лютого. Це подарунок самій собі в ювілейний день народження.

Запропонована глядачам виставка складається з п'яти розділів — «Провінція», «Іспанія без кориди», «Сестри самурая», «Україна — сад» і «Схід — горизонталь». Кожен із розділів — плід подорожей, роздумів і вражень Петрової, дуже чутливої до чужого устрою життя, традицій, системи взаємин. Вона вміє з'єднати в просторі полотна власну національну культуру з новим для неї світом. Кожна із цих виставок уже була в різний час і в різних кінцях світу представлена шанувальникам живопису. Сьогодні ж, об'єднані і серйозно доповнені, вони складають єдине ціле, немов автор шле нам меседж про неповторність і цілісність нашої невеликої планети.

— Колір кожної зали виставки, — говорить куратор музею сучасного мистецтва «Пласт-Арт», що в Чернігові, Володимир Личковах, — пов'язаний не так з візуальними хронотопами, як з культурними рефлексіями художниці, «вібраціями» її душі, які зумовили її подорожі духовними ландшафтами.

Французька провінція надихнула Ольгу Петрову, як і її великих французьких попередників, синявою антібського неба, зеленню і сонцем безкрайніх ланів Провансу, готичними мереживами чудових пам'яток середньовічної архітектури.

Директор Національного музею «Київська картинна галерея» Юрій Вакуленко на вернісажі «Інші береги»

Тема Іспанії — завжди унікальна для художниці, початкові враження якої в живописі ґрунтувалися на замилюванні полотнами Веласкеса та Гойї.

— Для мене, — коментує цю залу Ольга Петрова, — роботи, на які надихнула Іспанія, — портрет щастя, а ще — вдячність долі за можливість діалогу з глядачем за допомогою кольору.

Зустрічі з Японією, країною зовсім іншою, але прекрасної і в той же час незбагненної культури, розтягнуті для художниці Петрової в часі, сягають 60-х років ХХ століття. Вони кожного разу доповнюються позитивними відкриттями, а також і драматичними подіями в цій країні. (Йдеться про трагедію на атомній станції Фукусіма.) Тому експозиція японської зали ґрунтується на романтичному і водночас сумному сприйнятті.

Ольга Петрова
Горизонталь I-IV
полотно, олія, 74 × 50 см
2007

Ольга Петрова
Горизонталь I-IV
полотно, олія, 74 × 50 см
2007

Головне управління культури
Київської міської державної адміністрації
Київський національний музей російського мистецтва
мають честь запросити Вас на

відкриття виставки Ольги Петрової

інші берем (живопис)

10 лютого 2012 року о 18.00
за адресою: вул. Терещенківська, 9

www.knrm.com.ua
режим роботи музею:
пн, чт – вихідні
вт, пт – 11.00 – 19.00
ср, сб, нд – 10.00 – 18.00
(каса зачиняється годинаю раніше)

Буяння барв нашої країни надихнули на створення колекції «Україна — сад». Враженнями від неї ділиться Іван Дзюба:

– Розіпнута на хресті «Вишиванка», а поруч осяйна краса «Гуцульського вітваря» — драматичний контрапункт образу України в експозиції Ольги Петрової.

«Схід — горизонталь» — звернення до витоків духовної колиски.

– Тут, на гарячих пісках, — говорить Ольга Петрова, — зустрічаються Я і ТИ, а між ними — Бог або Дух Святий, або відчуття, як час плете густу павутину своїх шляхів, даруючи Буттю нові можливості.

Ювілейна виставка Ольги Петрової настільки художньо й емоційно насичена, що намагатися передати враження від неї — справа невдячна. Краще відвідати музей.

Тетяна Ельфська
культурологиня

'12

УКРАЇНСЬКА ПАЛІТРА У ВІДНІ

«День» № 223, четвер, 6 грудня 2012 р.

З успіхом відбувся вернісаж робіт Ольги Петрової та Олени Онуфрів.

Не вперше прекрасне місто Відень — місто музики, всесвітньо відомих музейних колекцій і шедеврів архітектури: готики, бароко, сецесіону і модернізму — надає експозиційний простір українським митцям. Нещодавно численні гості відвідали презентацію живописців України — Ольги Петрової (Київ) та Олени Онуфрів (Львів). Якщо з творами О. Петрової мешканці Відня знайомі за експозиціями (1998 р. — персональна виставка, 2002 р. — групова), то для молодшої експресивної О. Онуфрів — це був дебют. Приміщення для експозиції люб'язно надав Російський центр науки і культури. У старовинному особняку одного з престижних кварталів Відня облаштовано сучасну виставкову залу зі спеціальним освітленням і простором, який трансформується.

Організаторами виставки «Українська палітра у Відні» виступили Австрійсько-українське товариство (АУТ) і Посольство України в Республіці Австрія (куратор — генеральний секретар АУТ Тетяна Данник).

Австрійські любителі мистецтва згадують про високе естетичне задоволення від вернісажу модерністської експозиції України «Перехрестя», що відбувся 2002 року. Тоді роботи понад 20 найталановитіших митців України — представників сучасного творчого пошуку експонувалися в палаці Гаррах. Міністерство культури Австрії, підтримуючи ідею молодшої Незалежності в Україні, безкоштовно надало музейні зали для колекції. Посли України

в Австрії під час їхніх каденцій — Микола Макаревич, Володимир Огризко, а нині — Андрій Березний послідовно підтримують традицію культурного діалогу. Як знакова виставка «Перехрестя», так і більш камерна «Українська палітра у Відні» — промовисте свідчення цього.

Чільною темою виступу посла України А. Березного, який відкрив виставку, стала ідея переплетення політичних і культурних реалій в історії міжнародних контактів України та Австрії. «Ми живемо на історичному і тимчасовому перетині європейських шляхів», — резюмував посол. Президент Австрійсько-українського товариства Рудольф Едлінгер виступив із глибоким мистецтвознавчим аналізом експозиції. Він наголосив на експресивній силі — «колористичній агресії» в полотнах Ольги Петрової. Дуже точно оцінив пластику напрочуд мальовничої техніки автора. Потім дав вичерпну, дуже доброзичливу оцінку молодій енергії Олени Онуфрів, її модифікованому імпресіонізму.

Завідувач відділу культури Міністерства закордонних справ Австрії Рудольф Агстнер відзначив високий рівень експозиції та окремих творів, у яких дотримано європейських канонів мистецької майстерності.

Загальновідома музична неперевершеність Відня, шедеври малярства в його колекціях: від Середньовіччя, Ренесансу — до Клімта й епатуюче-привабливого Шіле. Тут на зорі XX століття народився вишуканий «Сецесіон», а наприкінці того ж XX століття — химерна архітектура Гундертвассера. Естетична столиця Європи чекає й від сучасного митця польоту таланту й досконалості техніки. Культурний клімат австрійської столиці, художній смак її публіки зустрічає іноземців без поблажливості. Ентузіазм, з яким обізнані з шедеврами глядачі прийняли «Українську палітру», засвідчує те, що Ольга Петрова (укотре!) підтвердила репутацію Митця з великої літери, а Олену Онуфрів можна привітати з добрим дебютом у Відні.

Ольга Петрова
Оранта
полотно, олія, 40×40 см
2010

Лідія Лозова
журналістка

'13

«РАДІСТЬ САДІВ» ІЗ МОЛЬБЕРТА ОЛЬГИ ПЕТРОВОЇ

«День» № 54, вівторок, 26 березня 2013 р.

Київська галерея «Мистецька збірка» кличе весну, експонуючи виставку відомого майстра колоризму та культуролога.

Едемом ще дихає наш знесилений світ...

Єфрем Сирін, «Про Рай»

Весна люба, ах, прийшла!

Зима люта, ах, пройшла!

Уже сади розцвіли й солов'їв навели.

Душа моя процвіла, радості мені дала.

Григорій Сковорода,
«Сад божественних пісень»

У культурі кожного народу та віросповідання Сад є синонімом Раю. Чи уявляємо ми собі українську оселю, біля якої не квітне сад? «Рай розвився», — радісно проголошує наша традиційна різдвяна колядка. «Відчутний вітерець, що вдихає життя в земні сади — це образ духовного дихання, що освіжає Райський сад», — пише сучасний богослов Віген Гуроян. Виставка мисткині О. Петрової «Радість садів» — провісниця весни, райський подарунок всім нам після довгої, виснажливої зими.

Зима пресувала нас короткими днями без сонця, морозами, кригою під ногами та бурулями над головою, сніговими та вщент зруйнованими дорогами. Втомилися всі — людність, птахи, тварини, двірники та навіть

міськрада. Але «Мистецька збірка» запрошує: «Йдіть та долучайтесь до радості квітучої сливи, до озер із лотосами, до квітів сонця — до садів Ольги Петрової. Її живопис не лише розкіш потужного колоризму, але й майже дитяче, щире здивування та захват митця перед невичерпною красою природи». Про це ж ідеться у Ліни Костенко:

Нектар дощу в бетонному флаконі –
Це гарне місто у цвітінні лип.
Лишає хмара цвіт на підвіконні,
І ніч несе медовий смолоскип

Ольга Петрова
Рожева пальма
полотно, олія, 80 × 150 см
2019

Живопис як весна кольорів живе всупереч сумним пророцтвам його смерті на початку XX століття. Ольга Петрова свідомо протиставляє себе провідникові новітнього концептуалізму Марселеві Дюшану, який ще у 1915 році намагався поховати мистецтво кольору навіть не в труні, а в пісуарі («Фонтан»), та його сучасним послідовником. Її полотна прагнуть засвідчити, що смерть справжнього живопису не відбулася, що світ із вибуховістю кольору залишається вагомим контраргументом естетики сучасного негативізму. Колористична напруга експозиції додасть глядачеві оптимізму в очікуванні весни, поцілунків сонця, передчуття відродження природи у мереживі білого цвітіння на гілках старої сливи та в безоглядному набуханні бруньок.

Музика «Весни священної» Стравінського дає змогу відчутти силу гроз, тепло травневого дощу, колір, що захоплює поля, небо, сади та міські парки. Звідти колір веселки вривається до творчих працьовень, лягає на полотна лицарів живопису.

Додайте легкості у власну свідомість — «Радість садів» Ольги Петрової пропонує Вам «Нитку Аріадни» для щасливого переживання кожнодення.

Але у соковитих «Садах» Ольги Петрової є не лише колористична, а й філософська свіжість. Тема саду — не випадкова в українському мистецтві XXI ст. (згадаймо хоча б проект «Сади» Павла Макова 2012 р.). Як слушно зауважує харківський філософ Олександр Філоненко, садівництво — єдине у світі мистецтво, що є більшим за людину: митець-садівник свідомий того, що не зможе побачити свого твору в завершеному вигляді, адже дерева ростуть повільно. Тому насаджання саду потребує надії на Бога та співпраці з Ним в буквальному сенсі слова. Якщо сучасне «актуальне мистецтво», як правило, звертається до швидкоплинних та імманентних речей, вибір О. Петровою теми саду означає звернення до чогось більшого, а саме до теми надії. Лише культура, просякнута досвідом надії, може дозволити собі розвивати сади. І лише така культура здатна радісно продовжити себе у життях нащадків.

Печерний монастирський
комплекс XII–XIII століть
Вардзіа

'13

Светлана Агрест-Короткова

«Я ТЕБЯ РИСОВАЛА, НО НЕ УТОЛИЛА ЖАЖДЫ»

«День» №174–175, пятница–суббота, 27–28 сентября 2013 г.

**В столичной галерее «Триптих АРТ» открылась выставка
Ольги Петровой «Тбилиси — любовь моя».**

Гостей и случайно зашедших «на огонек» прохожих на открывшейся в галерее «Триптих АРТ» выставке Ольги Петровой «Тбилиси — любовь моя» встречал, завораживая взор, живой натюрморт, «встроенный» в угол зала. Горящие в роскошных спелых гранатах, эти свечи — мост, переброшенный Ольгой из 1972 года, когда, после премьеры «Щелкунчика» в ее декорациях, на пороге ее квартиры появился сам Маэстро Параджанов, признав в ней художника. Это он оставил как приветствие гранаты со свечами. А над трепетным огнем свечей теперь на выставке «Тбилиси — любовь моя» парил портрет свободного гения — Сергея Параджанова. Этот образ был главным персонажем экспозиции.

Человеческая и творческая многоликость Ольги Петровой известна давно. Количества выставок во всех концах света — не сосчитать, ее работы представлены во многих музеях и частных коллекциях.

На выставке, посвященной Грузии, очень цельной по эмоциональной наполненности и разнообразной по манере художественной подачи, представлены работы, вдохновленные не только впечатлениями, но и личными воспоминаниями о людях, в свое время приоткрывших ей волшебство этой страны.

Именно поэтому концепция выставки кроме картин включала в себя и книгу Ольги Петровой о Грузии и художниках. Это очень личные, написанные легким пером и чистым сердцем воспоминания о великом Маге кино и жизни — Сергее Параджанове и истинном Мастере кисти — Николае Игнатове.

Вспоминая яркие эпизоды встреч с Сергеем Параджановым, бесконечно восхищаясь его талантом, умением видеть жизнь и людей, страдать и радоваться, автор очень тактичен. Несмотря на многолетнее общение и неоднократные встречи, Ольга умело «держит дистанцию»: «Я бы не посмела, когда Параджанова не стало, вписать его в круг своих друзей. Это было бы очевидным преувеличением. Меня вполне устраивало амплуа “идеальной поклонницы”».

Ольга Петрова
Вардзіа (диптих)
полотно, олія, 150 × 200 см
2013

Світлана Параджанова на тлі
роботи Ольги Петрової «Тбілісі —
любов моя. Сергій Параджанов»

Сергей Параджанов, равно как и Николай Игнатов, щедро дарили Ольге тайны грузинских храмов и музеев, встречи с людьми, не только хранящими духовное наследие предков, но и открывающих свой талант миру. Поэтому так и называется портрет Игнатова: «Мне все твоя мерещится работа». Щедрыми солнечными мазками написан храм Джвари как «корона Грузии». Пиросманиевские нотки «звучат» в полотнах о людях улицы — «Сапожнике» и «Виноградаре». Душераздирающий крик «О Гмерто! (О Боже!)» — в размытой колористике одноименной картины, навеянной размышлениями у надгробного камня, последнего пристанища любимого Коки Игнатова.

Ольга Петрова много и легко живописует и светло вспоминает. Но все это, право, лучше увидеть и почувствовать самому.

Остается лишь добавить, что прекрасно изданная книга «Тбилиси — любовь моя» явилась миру благодаря серьезной поддержке STEDLEY ART Foundation, за что отдельное спасибо и от читателей.

Марина Шинкарук

мистецтвознавець
галереї «Триптих-Арт»

'13

«ТБІЛІСІ — ЛЮБОВ МОЯ»

«Література та Життя» № 9–10 (73–74), вересень–жовтень 2013 р.
за матеріалами Ольги Петрової

«Тбілісі — любов моя» — проект художника, історика мистецтва та арт-критика, доктора філософії, заслуженого діяча мистецтв України, професора та й просто неймовірно цікавої людини Ольги Петрової, представлений з 25 вересня по 9 жовтня 2013 року в експозиції київської галереї сучасного мистецтва «Триптих АРТ» (директор — Тетяна Савченко).

Проект — об'єднує в єдине емоційно-інтелектуальне ціле свіжі живописні полотна, створені у 2013 р., унікальні офорти 1988–1989 років і вражаючий своєю інформативністю та стилістичною яскравістю текст, написаний автором паралельно з роботою над полотнами. Текст і репродукції робіт побачили світ завдяки підтримці STEDLEY ART Foundation (засновник — Стелла Беньямінова), видавець — Віктор Хоменко (ВХ (студію)).

Виставка з настільки декларативною назвою, здавалося б, відкриває карти автора, який відверто артикулює свої почуття. Проте інтрига зберігається як для глядача полотен і офортів (триптих «Тбілісі — любов моя»), так і для читачів есе «Чарівне свято життя».

Живописні полотна «Вардзіа», «Джварі», «Тиха молитва», портрети двох художників — Сергія Параджанова і Кокі Ігнатова — та інші композиції, створені автором чуттєво, натхненно — під враженням від візиту до Грузії після 20-річної відсутності — доповнюються, вичерпно розкриваються в белетризованому опусі.

В дуалізмі й взаємопроникненні зображального ряду і текстового матеріалу цілком втілений задум Ольги Петрової. Згадуючи, розмірковуючи, рефлексуючи, автор сплітає в коштовний візерунок образи Тбілісі, Сергія Параджанова, що летить над містом, метафізичний образ відомого

Представники
посольства Грузії в Україні
на вернісажі Ольги Петрової
«Тбілісі — любов моя»
у галереї «Триптих-Арт»

монументаліста, театрального художника і графіка Кокі Ігнатова і ауру храмів Джварі, Дзвелі, Шаумта, Вардзіа.

Дух Східного світу, настільки відчутного в Тбілісі, наповнив композиції «Сірчані лазні», «Княжна Маріам», «Виноградар».

Медитативна інтонація проекту змінила типову для живопису Ольги Петрової яскраву, фовістичну палітру. У нових роботах кольорова гама сріблясто-холодна, більш стримана і тому більш заглиблена в себе.

Головні герої полотен — художники Сергій Параджанов і Кока Ігнатов — дивляться на нас здалеку та дарують нам свій геній і свій час.

Ользі Петровій даний дар. Глядачеві — її живописний, графічний і вербальний тексти.

Невипадково проект привернув увагу культурної громадськості: запрошені галереєю «Триптих АРТ» і художником вернісаж відвідали представники посольств Грузії, Угорщини, Швеції, Франції, співробітники Італійського інституту культури в Україні та Інституту проблем сучасного мистецтва, художники, мистецтвознавці, арт-критики та поціновувачі мистецтва.

Ольга Петрова
Княжна Маріам
полотно, олія, 120 × 100 см
2009–2011

Ольга Петрова
Дзварі
полотно, олія, 150 × 100 см
2013

Стела Беньямінова, Віктор Хоменко, Тетяна Савченко та Ольга Петрова на відкритті виставки «Тбілісі — любов моя» у галереї «Триптих-Арт»

Простір галереї, що розташована у самому серці міста, на тихій, затишній вулиці Десятинній у старовинному будинку №13, наповнився справжнім святом життя: параджанівські гранати і свічі, грузинське вино і квіти, радісно збуджені обличчя гостей, натхненність художника — автора проекту і гостинність пані Тетяни, директора галереї та організатора виставки, зацікавлені запитання журналістів телеканалу «Культура», теплі слова і щирі побажання.

Два тижні виставки стали одкровенням для багатьох відвідувачів галереї — навіть для тих, хто добре знає живопис художника. «Я не пропускаю жодної виставки Ольги Петрової. Кожного разу вона є новою, залишаючись при цьому самою собою», — зауважив один із шанувальників мистецтва автора.

Аташе з питань культури Посольства Грузії в Україні пан Зураб Тапурія, що брав участь у відкритті вернісажу, гаряче підтримав бажання художника і галереї експонувати проект у Тбілісі.

Міністерство культури України схвально ставиться до цієї ідеї, тож тбіліські художники і знавці мистецтва з радістю зустрінуть образи Параджанова, Кокі Ігнатова і своєї країни, витворені українським майстром.

Ірина Гордійчук
журналістка

'15

РЕЙС «КИЇВ — ТБІЛІСІ» — З ПОСАДКОЮ В ПОРТУ «КОХАННЯ»

«День» №159–160, п'ятниця–субота, 4–5 вересня 2015 р.
Інтерв'ю з Ольгою Петровою спеціально для «Дня»

**Відома українська художниця Ольга ПЕТРОВА — про роль
Сергія Параджанова в її житті, київську інтелігенцію 70-х,
нову книжку і самотність, яка не лякає.**

Ольгу Петрову особливо представляти не треба. Живописець, графік, кандидат мистецтвознавства, доктор філософських наук, автор кількох монографій і сотень статей (зокрема надрукованих і в «Дні») з історії і теорії образотворчого мистецтва, вона завжди — в зоні уваги тих, хто займається або цікавиться творчістю. І сьогодні багато хто пам'ятає її виставку «Тбілісі — любов моя», що експонувалася майже два роки тому, у вересні 2013-го, в столичній галереї «Триптих АРТ». Було багато гостей, свічки, море квітів. І колорит давнього Сакартвело, що обдурих фізичні закони і вирвався з полотен художника в галасливий, багатоголосий, майже по-грузинськи, зал галереї. І слова натхненної успіхом Ольги про те, що ця експозиція найближчим часом буде передана в дар одному із тбіліських музеїв.

Але завтра була революція, війна, і, правду кажучи, мало хто замислювався, як склалася доля картин. Тільки нещодавно, із здриганням читаючи новини про страшну повінь у Тбілісі, я випадково дізналася, що в ті дні там перебувала Ольга Петрова і директор галереї «Триптих АРТ» Таня Савченко,

Національні прапори
Грузії та України на відкритті
виставки Ольги Петрової
«Тбілісі — любов моя»
в Національному музеї
мистецтв Грузії.
Тбілісі, 2015

які полетіли до Грузії здійснити задуману два роки тому акцію. Цей факт і став приводом для нашої розмови.

«Я заручена з Грузією навіки»

— Ольго, ваша виставка називалася «Тбілісі — любов моя», ви випустили книгу з такою ж назвою, на обкладинці якої — картина з ширяючим над містом Сергієм Параджановим. І завжди підкреслюєте, що він зіграв головну роль у вашому становленні як художника, як особистості. Як ви познайомилися?

— Із Сергієм Параджановим мене познайомив на початку 60-х років Мишко Сенін — трагічна особа. Син заступника голови Ради Міністрів при Хрущові. Трагедія його (при такому батькові!) полягала в тому, що Мишко був у близьких стосунках із Параджановим, який ненавидів радянську владу. Сенін

обожнював Сергія як культурного феномена, а той третирував його. Навіть того дня, коли Мишко вперше привів мене до Параджанова, той добре нас прийняв, але завів будильник і сказав йому: «Ти повинен піти, коли почуєш дзвінок, а друзі залишаться».

Сергій інколи бував жорстоким. Сьогодні з нього роблять ангела, але це неправда. Я Параджанова обожнюю, але геній не може бути небожителем. Він був різним. Після першої ж зустрічі я, природно, опинилася під владою чарівності Сергія. До нього в дім можна було вільно приходити, і мене постійно тягнуло туди. У той час ішла підготовка до зйомок фільму «Тіні забутих предків», в домі постійно перебувала приголомшлива Лариса Кадочникова, від якої просто дух захоплювало, Юрко Іллєнко, Георгій Якутович, Іван Драч — вся тодішня інтелектуальна еліта Києва. Я приходила, сідала на лавку для гостей і з захопленням спостерігала те, що відбувається в цій незвичайній квартирі. А Параджанов, коли бачив захоплені очі, приймав людину. Так він прийняв і мене.

Пізніше, коли Сергій вже жив у Грузії, ми приїхали з першим чоловіком у Тбілісі і прийшли до нього в гості. У Параджанова було гуляння, але він зрадив нашому візиту, познайомив із друзями, з мамою Сіран Давидівною. Якоїсь миті прийшов художник Микола Ігнатов, і Сергій з порога сказав йому: «Кока, покажи моїм київським друзям Грузію!» Слово Параджанова було законом, і цей Кока, якого ми знали п'ять хвилин, посадив нас у машину, заїхав за своїм приятелем, і ми вирушили до Кахетії. Дорогою я закохалася в Коку, а він — у мене. Загалом, до Києва я повернулася вже без чоловіка, якому одразу ж у всьому зізналася... У книжці «Тбілісі — любов моя» я описую цю поїздку.

З книги «Тбілісі — любов моя»

«Коли після нічної трапези дім занурився у глибокий, передсвітанковий сон, ми з Кокою танцювали якийсь вакхічний танок під кетягами винограду в саду, про який могли мріяти хіба що цар Соломон з Суламіфь. Юрко Євреїнов (чоловік Ольги. — *Авт.*), скуштувавши без міри вина "Ахмета", спав за сценарієм Боккаччо».

Тому виставка фактично була присвячена щедрому генієві, який уміє дарувати щастя, Сергію Параджанову і найбільшому коханню мого життя — художникові Миколі Ігнатову.

Але і книжка, і виставка сталися більше ніж через 50 років після моєї першої поїздки до Грузії. Тоді ж, того чарівного вечора, я нічого не знала про Ігнатова. Крім того, що він — художник. У нашому житті була одна ніч у Кахетії, яка перевернула мою долю. Коли чоловік ішов від мене, він сказав: «Відмовся від пам'яті про Ігнатова, і я залишуся». Я не зробила цього. Не могла ж я викреслити з життя божевільний танок у чужому винограднику, храм Дзвелі Шуамта (він був першим, який Кока показав мені), величні (хоча й покинуті у той час) монастирі Грузії. Пам'ятаю, як здивувалася, побачивши, що від деяких церков у нього були ключі. Виявилось, Кока проходив там практику як монументаліст. І в храмах все ще лежали його палітри. Можете собі уявити: VI століття і пензлі сучасного художника, і красень-грузин, який стоїть поряд із тобою!.. Так почалося моє знайомство з Грузією.

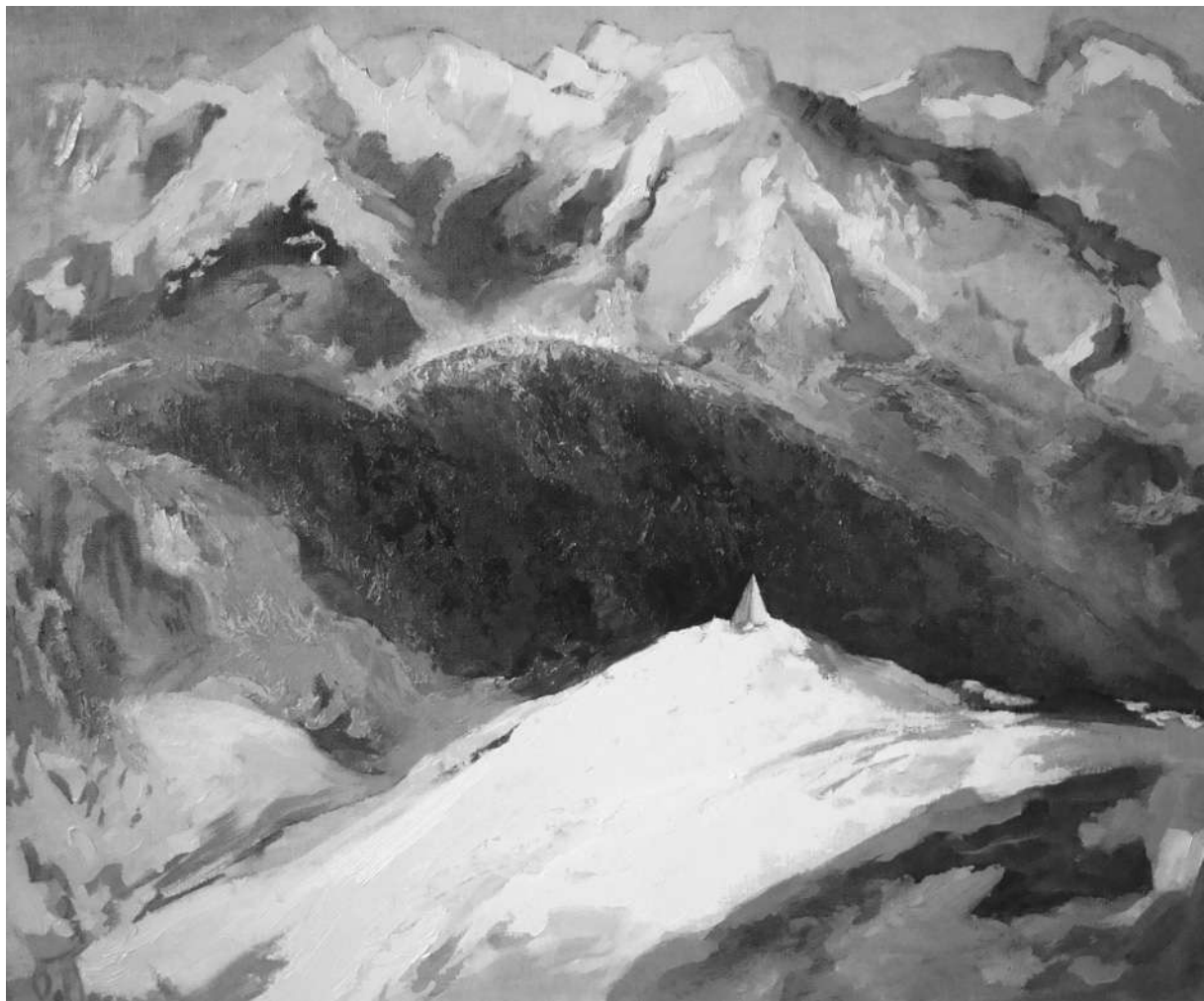
З книги «Тбілісі — любов моя»

«Тбілісі. Пантеон Дідубе. Тут покоїться Елічка Ахвледіані, Софіко Чіаурелі і ще багато тих, хто був і залишився цвітом нації, її творчої досконалості в XX столітті. Біля церкви, на квадраті землі, обгородженому низьким бордюром, плита. "Кока Ігнатов. 1937–2002". Почуття розгубленості, змішане з протестом і безсиллям відмінити очевидне, охопило мене, коли я побачила шматок граніту. Довкола нього — тиша, а що з нею робити — невідомо!»

А потім Ігнатов зник. Не писав, не телефонував. Пізніше з'ясувалося, що він потрапив в автокатастрофу, його друг загинув, у самого Кики було декілька переломів хребта, і свою фреску він дописував, загіпсований у корсет і прив'язаний ремнями до будівельної люльки. Такий у нього був характер. Крім того, він був одружений і в нього піростала донька. Наші життя пішли різними шляхами. Зустрілися ми тільки за 12 років.

Ольга Петрова
Сванські вежі
полотно, олія
2014

Ольга Петрова
Бакуріані
полотно, олія
2013

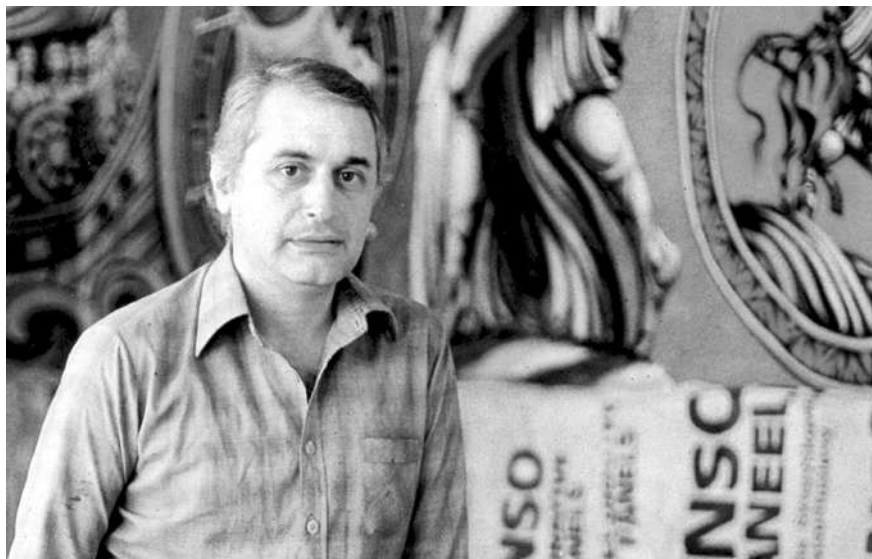
Міністр культури Грузії
Михаїл Георгадзе,
директор Національного
музею мистецтв
Давид Лордкіпанідзе,
перекладачка, Ольга Петрова
та посол України в Грузії
Василь Цибенко
на відкритті виставки
«Тбілісі — любов моя».
Тбілісі, 12 червня 2015

Кока розлучився з дружиною, був укотре закоханий, і ми просто спілкувалися як друзі. Потім — ще декілька зустрічей, кожную з яких пам'ятаю, ніби вона сталася вчора. Одного дня у Києві він навіть зробив мені пропозицію, але мені щось не сподобалося в його тоні, і я відмовила. Справа була напередодні 8 Березня, ще лежали замети. Ми йшли біля Бессарабки, Кока купив корзину фіалок і уставив букетиками дорогу до мого будинку (жила я на Госпітальній, в районі вулиці Басейної)...

Кока Ігнатов 2002 року помер від раку мозку. На його могилу я прийшла тільки два роки тому, коли знову приїхала до Тбілісі. І ще під час подорожі вирішила написати «грузинський зошит» — нахлинули спогади. Параджанов, художники, з якими він мене познайомив, — Олена Ахвледіані, Ладо Гудіашвілі, вдова Давида Кабакадзе. Тбіліська богема, до якої належали і представники старої традиційної школи, і молоді художники того часу.

Тоді ж виникла ідея зробити виставку, присвячену Грузії. Одразу задумала її як подарунок одному із тбіліських музеїв. Як мою вдячність Грузії за те, що вона є в моєму житті. Я написала портрети Сергія Параджанова

Кока Ігнатов

(«Тбілісі — любов моя. Сергій Параджанов») і Коки Ігнатова («Мені все твоя ввижається робота...»), картини «Джварі. Автопортрет», «Сірчані лазні», «Тиха молитва», «Виноградар», «Чоботар», диптих «Вардзіа» — усього 15 робіт. Презентація виставки відбулася у вересні 2013 року, після чого я мала летіти в Тбілісі. Однак ніхто не міг передбачити, що ця дорога виявиться такою довгою — революція, війна в Україні, смерть чоловіка.

У Тбілісі я потрапила тільки в червні цього року. У Державному музеї мистецтв Грузії відбулося відкриття вернісажу. Був присутній міністр культури Грузії Міхеїл Гіоргадзе, экс-посол України в Грузії Василь Цибенко, відомі художники Теймураз Мурванідзе, Зураб Ніжарадзе, Лоретта Абашидзе-Шенгелія. Але найважливішою і найбільш хвилюючою для мене миттю було те, що виставку відвідала дочка Коки Ігнатова — Кетован, якій мої роботи і, зокрема, портрет її батька сподобалися. Атмосфера на відкритті була урочистою і щирою, і мені хочеться сказати добрі слова послові Грузії в Україні Міхеїлу Уклебі і його радникові Зурабу Топурія, без допомоги яких цей захід не відбувся б взагалі — ми елементарно не змогли б перевезти таку кількість

картин із Києва в Тбілісі. І, звичайно, кураторові виставки Лелі Цицуашвілі, яка звалила на себе всі організаційні проблеми.

Моє бажання здійснилося. Частина мого ремесла, таланту, якщо хочете, душі залишилися в Грузії назавжди. А ще я заповіла розвіяти мій прах із вікна монастиря Джварі і навіть показала місце, звідки належить це зробити. Нехай, звичайно, це станеться так, як визначено долею, але до такого рішення я прийшла давно. Тому тепер я обручена з Грузією навіки.

Книга «Точки інтенсивності» — про час і про себе

– Ви познайомилися з Сергієм Параджановим зовсім юною дівчиною й одразу увійшли до вузького кола наближених до Майстра людей, що вдавалося далеко не всім. Чому так сталося — ви з дитинства були цілеспрямованою, звиклими домагатися свого?

– Зовсім ні. Я зростала звичайною радянською школяркою, трієчницею, зірок з неба не хапала. Більше того, була майстром спорту з фехтування. Тому життя моє могло скластися зовсім інакше. Але в юності доля звела мене з Григорієм Порфіровичем Кочуром — літературознавцем і перекладачем, який нещодавно повернувся із заслання (це були хрущовські часи). Він оселився в Ірпені (смуга осілості — за межами Києва). Це був надзвичайний інтелектуал! Перед арештом Григорія Порфіровича його родичі заховали частину унікальної бібліотеки, яку він зібрав, — закопали на городі. Коли Кочур повернувся, розкопав її. На цих книгах вчилися і Віталій Коротич, і Іван Драч, і Микола Вінграновський, і Ліна Костенко — всі їздили до нього в Ірпінь. Там утворився негласний університет.

Проте радянська влада, КДБ не залишали Григорія Порфіровича у спокої. Був період, коли його попередили — якщо хочете, аби онук був живий-здоровий, припиняйте будь-яке листування з іноземцями. І багато хто став боятися відвідувати його. Я їздила завжди. Тому у мене з юності, буквально з 18 років, були складнощі з владою.

Потім — спілкування з Параджановим. З перекладачем і літературознавцем Миколою Лукашем. Дивовижною людиною, яка, коли заарештували Івана Дзюбу, написала листа в ЦК КПРС з проханням дозволити йому відсидіти термін за Дзюбу, оскільки той, хворий на сухоти, не витримає такого випробування. Лист йому повернули, він відіслав його знову. Тоді Лукаша вигнали зі Спілки письменників — він голодував, заробляв гроші як міг. Людина, яка знала 23 мови, переклала «Декамерон» Боккаччо, «Дон Кіхота» Сервантеса, «Фауста» Гете, Гарсія Лорку, Бодлера.

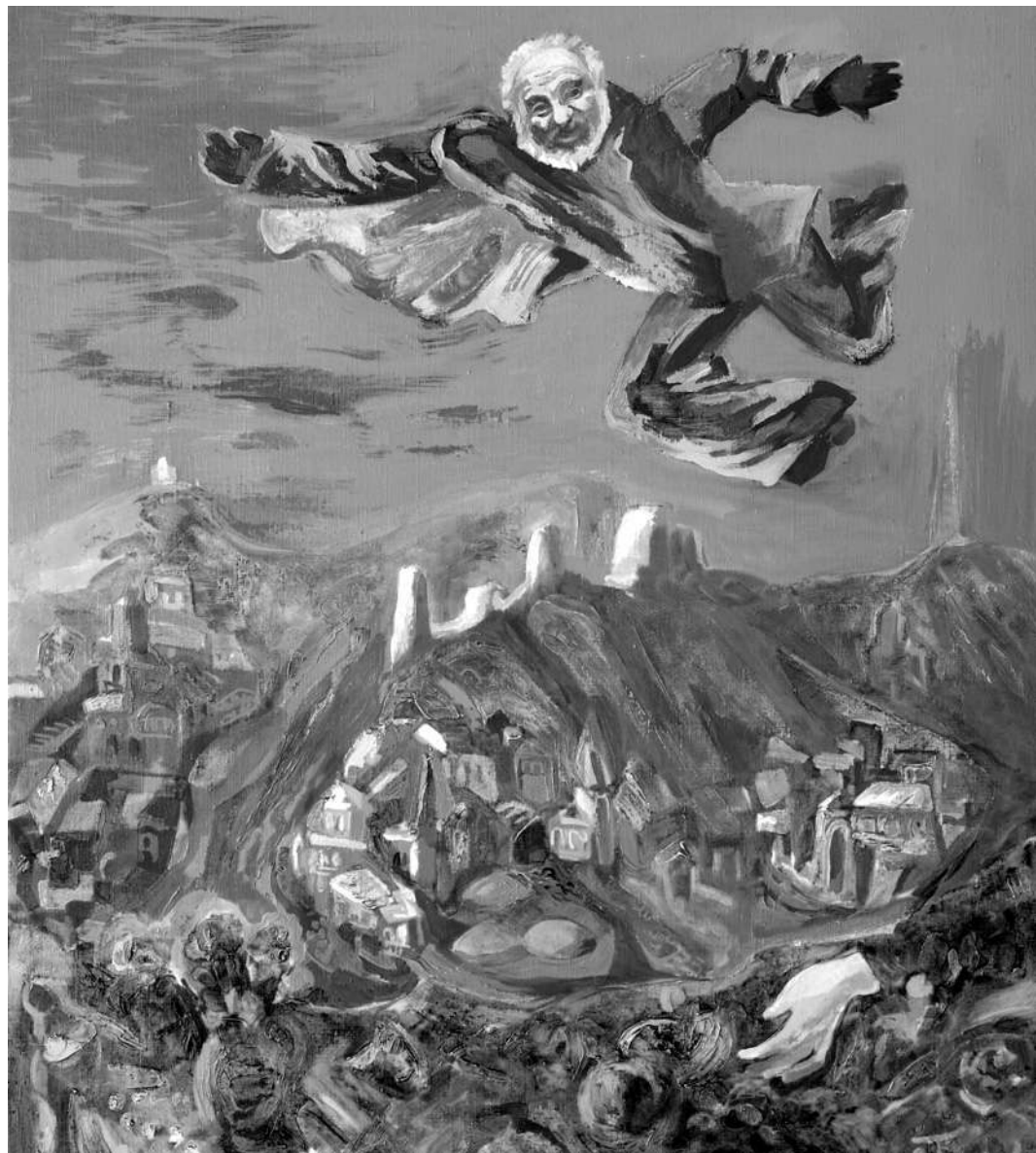
Таким чином моє виховання, становлення особистості проходило в колі людей, які повернулись із заслань. Я зараз пишу книжку «Точки інтенсивності» (називаю її «мемуарами») про своє життя, про час, у якому жила. Вже закінчила розділи «Діти війни», «Тбілісі», «Пристрасті за Данте» — там розповідається про 70-ті роки. Не можу назвати себе дисиденткою, мабуть, через молодість просто не була готова до цього — ні інтелектуально, ні психологічно. Проте перебувала під підозрою у влади. В 1974 році Д. Павличко опублікував мою ілюстрацію до «Божественної комедії» в журналі «Всесвіт», де він тоді був головним редактором. Журнал потрапив у відділ ідеології ЦК КПРС, ілюстрації кваліфікували як сюрреалізм, переді мною закрилися двері всіх видавництв. Я була змушена виїхати до Москви, де вступила до аспірантури, стала працювати над дисертацією «Божественна комедія» Данте Аліг'єрі в тлумаченні художників XIV–XX століть».

З книги «Тбілісі — любов моя»

«1970 роки в Україні були часом, сповненим драматичними подіями. Відносний лібералізм хрущовської відлиги, в атмосфері якої піднялася талановита генерація «шістдесятників», був позаду. Ідеологічна влада Києва — прислужник Кремля — тепер намагалася знищити паростки свободи 60-х років. Загинули в засланні О. Тихий, В. Марченко, Ю. Литвин, В. Стус. В ув'язненні перебували І. Світличний, Є. Сверстюк та інші патріоти України. Арештований С. Параджанов».

Ольга Петрова
Джварі. Автопортрет
полотно, олія, 150 × 100 см
2013

Ольга Петрова
Тбілісі — любов моя. Сергій Параджанов
полотно, олія
2012

– Невже в Москві 70-х легше дихалося, ніж у Києві?

– Ні, звичайно. Просто там було ширше коло справжньої інтелігенції. Це зараз у Москві нікого не залишилося. А тоді — «Таганка», «Современник»... Я дружила з геніальним диригентом Геннадієм Рождественським, зі скульптором Максом Ісайковичем Гельманом, з княгинею Марією Крузенштерн, правнучкою Івана Федоровича Крузенштерна, родичкою шведського короля й англійської королеви. Дуже любила спілкуватися з людьми старшого віку — у мене був талант слухати їх. Літні люди цінують це. Мене навіть дражнили: «Сусанна і старці!» (Сміється) Ніколи не затримувалася — «прочитувала» інформацію і йшла.

Московсько-ленінградський період — окрема сторінка мого життя, скоро розпочну її опис.

– Наскільки я зрозуміла, «Точки інтенсивності» — ті віхи, люди, події, які «зробили» Ольгу Петрову такою, якою сьогодні її знає Україна. Окрім названих імен, які особистості ще зіграли свою роль у вашій долі?

– На мені є відбиток драматичної закоханості в Івана Драча. У молодості він був неначе кульова блискавка. На вечори поезії, де Драч читав свої вірші, в Києві ходили як на Маяковського колись, як у Політехнічний музей у Москві. У Великій залі Червоного університету яблуку ніде було впасти, коли він читав: «Я — цинкова форма. А зміст в мені — вишні...» або «Ти — ворожа мені./Ти — вельможна./Ти — орлиця, гаряча й вертка...». Драч був неймовірним, привабливим і божевільно популярним! Йому потрібне було поклоніння, захоплені очі. Важливо було, що я — художник, більше нічого. Ми блукали по снігу, заходили в Кирилівську церкву, грілися там біля ікон, біля батарей, Іван читав мені свої вірші. Це була справжня драма — його і моя. Але я жила з нею і, якщо так можна сказати, надихалася негативом, драматичним коханням. Тривала ця історія лише три місяці. Коли ми розлучилися, мені було років 25. І десь до 37–38, тобто більше 10 років, я малювала Данте. До речі, «Пристрасті за Данте» — це розділ про Драча.

Потім, звичайно, мій третій чоловік Євген. Він — син поетеси Тетяни Волгіної і Вадима Охріменка, журналіста, який працював у «Правді». У певний період на нього почалося цькування, безконечні нічні телефонні дзвінки — він не витримав терору і застрелився. Вадим Охріменко був дуже дружний з Максимом Рильським, хрещеним батьком мого чоловіка, той і опікувався Євгеном після загибелі друга.

Євген був геніальним, від Бога, дитячим лікарем, ортопедом-травматологом. Захоплювався фотографією — його світлини незвичайно цікаві. Ми прожили разом 33 роки. Багато подорожували. Крім того, чоловік був освіченим, з широкими філологічними знаннями, бездоганно грамотною людиною, редагував усі мої книги. У липні минув рік, як його не стало, і я дуже важко переживаю цю втрату.

«Я вмію кохати і вважаю, що кохання має бути жертвним»

— Звідки у вас стільки внутрішньої сили, Ольго?

— Я вмію кохати. Вважаю, що кохання — основа всього. Недарма в Біблії сказано: «Бог є кохання». А, якщо любиш по-справжньому, кохання завжди жертвове. Якщо це не так — це вже не кохання.

— Пробачте, якщо видасться нетактовним. Як вам живеться сьогодні, коли ви втратили чоловіка — друга, однодумця, з яким прожили багато років; давно немає людини, про короткі зустрічі і довгі розставання з якою можна складати поеми, — Коки Ігнатова? Звичайно, залишаються друзі, студенти, живопис, книги, подорожі, але ж, повертаючись додому, ви залишаєтеся наодинці? Не боїтеся самотності?

— Я звикла. Моє життя змусило мене часто бути самотньою. І тепер я вже люблю цей стан, бо знаю, що з ним робити.

Ольга Петрова
Сванетія. Церква Ламарія
полотно, олія, 100 × 120 см
2014

Ольга Петрова
Жінки вікінгів
(фрагмент)
полотно, олія, 120 × 100 см
2014

'15

Олександр Москалець

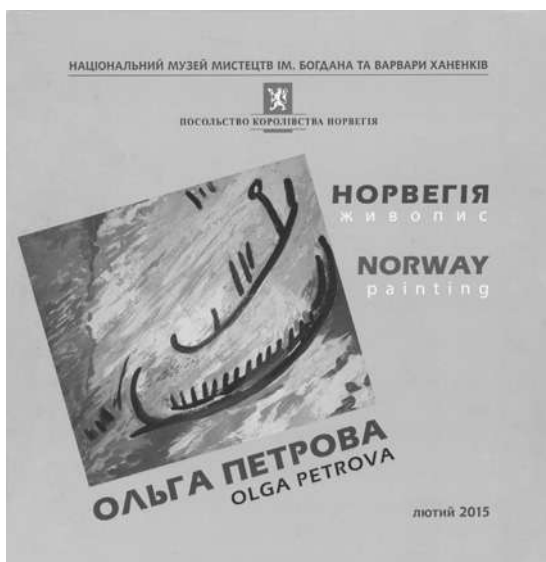
В ОДНОМУ ПОЛОТНІ — ПРО ПЕРЕЖИТЕ В НОРВЕГІЇ Й УКРАЇНІ

«Урядовий кур'єр» № 28(5402), субота, 14 лютого 2015 р., стор. 16

**У столичному Музеї мистецтв Богдана та Варвари Ханенків
відкрито виставку відомої художниці Ольги Петрової.**

Музей, колекцію якого становлять твори класичного мистецтва, вітає експозиції сучасних художників, які за змістом пов'язані з тематикою музейного зібрання. У різні роки в цьому музеї експонували виставки Ольги Петрової, зокрема японську сюїту полотен авторки виставляли водночас із каліграфією великого майстра з міста Осака Рюсекі Морімото. Нині художниця знайомить глядачів з власною інтерпретацією норвезької теми.

Шістнадцять полотен побудовано у дворівневому вимірі: це реальні враження від країни поряд з вільними алюзіями, своєрідними лірико-сюрреалістичними рефлексіями художника на побачене та пережите як у Норвегії, так і вдома. Образи Норвегії очевидні в полотнах «Фіорд», «Місто Берген», «Озеро. Ніч у Ставангері». На реальні пейзажі мисткиня зробила проєкцію власних тривог й емоційного напруження, які ми всі несли в собі під час Майдану Гідності. Під впливом тих подій з'явилися полотна «Над водою», «Сон у Ставангері», «Жінки вікінгів». У композиції

«Легенда» з холодної води Північного моря над вузькою смугою землі підноситься містична постать, закутана у простирadlo. Що означає ця сповнена таємниці фігура? У композиції втілено стан тривоги, в якій жила Україна на Майдані в оточенні ворожої сили, в тяжкому очікуванні розв'язки драми. Кожен глядач перед цим полотном відтворить у душі власні реакції на наші суспільні події, на особистий неспокій.

У тині виставки, що, здавалося б, не стосується громадянської конкретики, у підтексті сюжетів пульсує нерв актуальних подій. Бо авторка писала не тільки скелі й водоспади, не лише озера й каміння, а передовсім — образ тривоги нашої.

Експозиція також пропонує історичну ремінісценцію в образі королеви Норвегії Єлизавети (одна із дочок Ярослава Мудрого). Її постать ніби розчиняється в структурі скель, на яких з прадавніх часів збереглися магічні знаки вікінгів. Це полотно й пейзажі живописної сюїти, здається, розмикаються кудись у Всесвіт. Ландшафти, з їхньою топографічною достовірністю, можуть здатися надреальними, інопланетними.

Спостережливі відвідувачі експозицій Ольги Петрової звикли до її нестримної кольорової та пластичної експресії. Ці якості полотен авторки акцентував мистецтвознавець Ігор Диченко у статті «Купальська стихія кольору»: «Колорит зачаклував художницю... За життєдайною експресією живописної манери Ольги Петрової відчутна закоханість у колір-екстаз».

У циклі «Норвегія» авторка повністю зламала властиву їй колористичну модель. У стриманій сріблясто-зеленуватій та приглушеній блакитно-бузковій гамах глядач побачить нову Ольгу Петрову. Цей колористичний аскетизм народився як відповідник ландшафту країни снігів, скель, фіордів та й духу норвезької культури: Едварда Гріга, Кнута Гамсуна, Генріха Ібсена, Едварда Мунка. Ольга Петрова запропонувала глядачеві увійти до суворої зосередженості світу, декларативно написаного позаефектною палітрою. До того ж автор фактично відкриває тему Норвегії в українському мистецтві.

Олена Сом-Сердюкова
мистецтвознавець

'15

КОД ЗЕМЛІ З ДОМІНАНТОЮ ВОДИ

«День» № 22, середа, 11 лютого 2015 р.

**11 лютого в Музеї Ханенків відкриється виставка живопису
Ольги Петрової.**

Норвегія зустріла художницю свинцевим небом, шквальним вітром, густим дощем, який варіювався у активності акордів. Вода небесна з'єднувалася з водою землею. Це був шок для мисткині, налаштованої на золото осені... 2011 рік.

Ольга Петрова давно пише живописні серії, якими яскраво та переконливо звітує про розширення образотворчої біографії. В цьому є радість пізнання широкого світу, який для покоління 1970–1980-х був за залізною завісою. Гостре око художника та водночас дослідника здатне зрізати пласти культур за досить обмежений відрізок часу.

У образі країни Норвегія є відчуття кінцевості того, що ми називаємо землею обітованою. Тут панує атмосфера першотворіння природи, до якої і досі не дісталася цивілізація. Вічна Трійця Норвегії — це різкий та безкінечний стик води, суші та неба.

До споглядання цього феномену і його відтворення засобами мистецтва долучилися генії Норвегії: Генрік Ібсен, Едвард Гріг та Едвард Мунк. Їхня творчість, з точки зору європейців, розцінювалось як дикунство, поганські

Берген, Норвегія

танці біля вогнища. Їх не розуміли, бо більшість європейців не бачили Норвегії. Але геніальність та унікальність митців проявились саме в тому, що вони змогли доторкнутися до неповторного коду власної землі, яка у багатьох вимірах завжди була і є на узбіччі Європи. Беззаперечна заслуга Ольги Петрової в тому, що вона зуміла відрефлектувати ці складні парадигми.

Норвегія незвичністю ландшафту, безмежного у варіюваннях форм та кольорів, через мінливе освітлення у негоду, коли земля й небо зливаються в одне ціле, спочатку відвернула, а потім вразила О. Петрову. Але шлях від первісних емоцій до живописних полотен виявився досить довгим — три роки художниця виношувала тему Норвегії, доки була готова представити її глядачам.

Петрова-вчений розкрила свої філософсько-антропологічні знання, Петрова-мрійниця з'єднала ілюзії про історію вікінгів із прагматичним кодом нації, Петрова-митець надала конкретну форму рухливим емоціям.

Спробуйте вчитатися у п'єсу Ібсена «Пер Гюнт» чи вслухатися в музику Гріга до цього твору: і з безодні просторів гір та фіордів впливе самотня людська душа. Тут кожен може відчути себе королем округи, кожен може розмовляти на своєму діалекті. Лишається питання: з ким? Бо людина розчинена, якщо не казати розчавлена, у безкінечному просторі всесвіту. Ще в зовсім недавньому минулому тут людині частіше доводилось чути гомін вітру чи хвиль, ніж живе людське слово. Самотність норвежця не порівнюється з ідеєю постмодерністського егоцентризму. І це так тонко й обережно вдалось показати О. Петровій у роботах «Сон у Ставангері» та «Протистояння». У суворій манері живопису, в його переважаючій холодній палітрі сконцентрувалося послання від Ольги до самотності, що є історичною сутністю цієї землі.

У роботах художниці головним мотивом, а в контексті Норвегії головними героями є вода та гори. Це архетипи цієї Землі. Драматизм природи знайшов своє епічно-монументальне втілення у полотнах «Фіорд», «Віддзеркалення», «Над морем». У творі «Легенда» відчуття кінця Землі доведено до реєстру трагічного. Світ людини позначений маленькими домітками на контрасті до величного марева, неначе скелі, що вигинається божевільним стовпом, стоїть так, як може стояти лише бог моря.

Море завжди годувало норвежців, примушуючи їх до існування, як людей моря. Тож риба тут є не сакральним чи гастрономічним об'єктом, а символом виживання як такого. Виразні, персоніфіковані риби закривають собою горизонт у творі «Пляж 8 липня» та мліють на сонці у «Великій рибі». Птахи, барани, човни теж за ступеню виразності готові претендувати на риси особистостей.

Вікінги, рибалки і навіть сучасні нафтовики (їм присвята — полотно «Ланцюг») лише відпочивають на суші, а живуть справжнім життям у морі. Так воно є, як би не парадоксально це сприймалося нами. Тоді як їхні жінки здавна є володарками суші, домашнього вогнища. І за таким способом

Ольга Петрова
з Оленою Сом-Сердюковою
біля водоспаду
в норвезькому фіорді

життя — розставання є об'єктивною реальністю їхніх стосунків. «Елісів — королева Норвегії», «Жінки вікінгів» позбавлені чоловіків; рибалкам не ви-стачає жінок. Всіх роз'єднує вода, з'єднують човни, годує риба. Жорсткість стилю, яким записано норвезький епос «Стара Едда», ще й досі є живою поезією вікінгів. Поезія виправдовує жорстокість.

Тиша пронизує світ та чутно її відлуння, чутно вітер, де-не-де крик пта-ха, другом стає ліс, каміння і велика самотність. Все охопила вода та її від-дзеркалення. І цей кришталевий образ Норвегії вдалось так тонко відчуту та переказати мовою фарб Ользі Петровій.

Ольга Петрова
Сон у Ставангері
полотно, олія, 120 × 100 см
2014

Тетяна Кара-Васильсва
докторка мистецтвознавства

'15

НОРВЕГІЯ, КІНЕЦЬ ЗЕМНОЇ ТВЕРДІ...

«Дзеркало тижня. Україна» № 8 (204), 7 березня 2015 р.

У Національному музеї мистецтв ім. Богдана та Варвари Ханенків триває виставка відомої української художниці Ольги Петрової «Норвегія», влаштована за сприяння посольства Королівства Норвегії в Україні.

Ця експозиція — продовження широкомасштабного арт-проекту художниці, який передає її враження від країн, відвіданих нею останніми роками: Іспанії (2003), Франції (2009), Японії (2005), Туреччини та Єгипту (2007), Грузії (2011).

Кожна її виставка — не фіксація краєвидів, побуту, історичних пам'яток, а емоційний образ країни, який розкривається через історію, культуру, особливості побуту.

Ольга Петрова відтворює не те, що об'єктивно існує й доступне поглядові пересічного мандрівного глядача. Вона передає те, що бачить її гостре, неординарне око художниці; свої відчуття, враження, спостереження. Це її образ країни, стан природи, особисті емоційні враження. Кожна виставка — це і типова колористична гама краєвидів тієї чи іншої країни, що передає навіть відчуття характерного, особливого місцевого аромату — чи то

пряного, духмяного Провансу, чи терпкого винного Грузії, чи контрастного яскраво-червоного темпераментного Іспанії.

Цього разу в колі уваги художниці — Норвегія — країна незвичайного ландшафту, кінець земної тверді, де панує сувора природа, яка народжує мужні характери людей, формує їхні сміливі вчинки, їхню боротьбу зі стихіями природи.

На полотнах Ольги Петрової — темне низьке небо, шквальний вітер, штормове море, що майже зливається із землею. Вони переходять одне в одне, стають єдиним холодним мороком. Ця виставка — насамперед стихія холодного, свинцевого кольору. Він створює свій особливий духовний простір, через який художниця передає особисте, суб'єктивне відчуття країни. Норвезькі пейзажі — це пульсація кольору, кольорів чистих і відкритих. Треба мати певну сміливість, мужність, щоб працювати на такій напрузі емоційного сплеску, як це робить у своїй творчості Ольга Петрова. Спокійно проходити повз її полотна неможливо. Колір гіпнотизує, вабить і викликає відповідні почуття в глядача. На контрасті синього і білого побудовані роботи «Фіорд», «Легенда». Вони позначені трагічністю, самотністю існування людини, її постійною боротьбою зі стихією суворого моря, яке дає засоби до існування і яке несе рибалкам та морякам страшну, смертельну небезпеку. Мужні білі птахи, їхній динамічний злет у роботах «Над морем», «Ставангер. Ніч. Озеро».

Норвегія — країна, яка з дитинства в уяві кожного асоціюється з мужніми вікінгами, донькою Ярослава Мудрого Єлизаветою, що стала королевою Норвегії, із сагами цієї країни. Мистецьке духовне життя пов'язане з творчістю Едварда Мунка, Генріха Ібсена і пронизливо трагічною музикою Едварда Гріга.

Ольга Петрова
Знаки вікінгів
полотно, олія, 70 × 80 см
2014

Ісаак Трахтенберг
академік Національної академії
медичних наук України

'15

НЕРАВНОДУШНЫЙ МИР ЖИВОПИСНЫХ ПОЛОТЕН ОЛЬГИ ПЕТРОВОЙ

«Литература и Жизнь» №2 (90), апрель—июнь 2015 г.

Эмоционально-интеллектуальные стиль и содержание живописных и творческих работ Ольги Петровой известны и высоко оцениваются не только ее собратьями по изобразительному искусству, но и широкой общественностью. Ее полотна как живописца и графика, так и выступления на форумах художников и искусствоведов, а также в печати, как яркого публициста, давно привлекают приверженцев современного искусства.

В большой степени это относится к работам О. Петровой, связанным с творчеством великого Данте. Ее литографии, посвященные Мастеру, были еще в середине семидесятых годов минувшего столетия успешно экспонированы во Флоренции, а спустя более трех десятилетий графические работы этой серии были представлены в Киеве на ее персональной выставке, названной «Разговор о Данте».

Примечательно, что Ольга Петрова — участник более тридцати пяти выставок, на которых она представляла в разные годы свои красочные полотна и образную графику. В Википедии приводится кредо художника, которое трактуется как приверженность к художественному идеализму. В это определение вкладывается положение о том, что цвет воплощает Бога как свет. А физический аспект цветов трактуется как идеально определяющий сущность человеческого бытия. В своем кредо Петрова характеризует светописание как путь для видения духовного зрения.

Особенности ее творчества — это не только светлое повествование о мире глазами флорентийского сочинителя «Божественной комедии»,

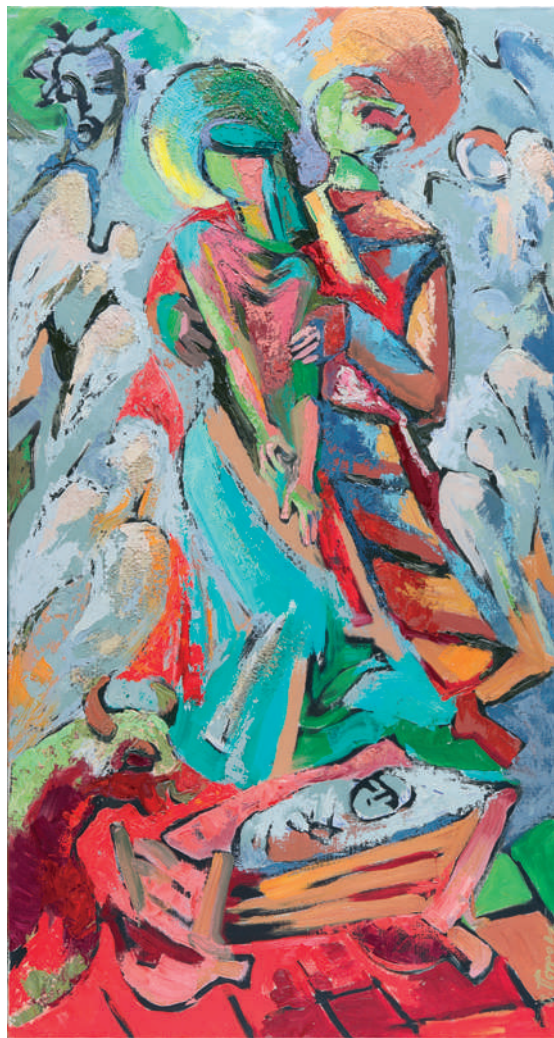
но и мир с позиций собственных философских восприятий. И еще в форме воплощения неординарных представлений о духовности и материальных приметах этого мира в своих колористических полотнах, в которых доминирует разнообразие и ярких, и холодных красок. В этом я еще раз убедился, когда осенью 2013 года посетил ее выставку, посвященную двум художникам — Сергею Параджанову и Николаю Игнатову. Эта выставка, состоявшаяся в Киеве в Галерее современного искусства, функционирующей под названием «Триптих АРТ». В газете «Литература и жизнь» об этой выставке под лирическим наименованием «Тбилиси — любовь моя» было написано, что данный проект объединяет живописные полотна, созданные Петровой в 2013 году, и офорты восьмидесятых годов. Особенность проекта — это то, что наряду с художественными полотнами и офортами были представлены эссе «Волшебный праздник жизни». В этом дуализме работ изобразительного ряда и текстового материала успешно воплощен замысел Ольги Петровой.

Особый грузинский дух пронизывает ее композиции «Серные ванны», «Княжна Мариам», «Винодел». А живописные полотна «Тихая молитва», «Джавари», «Вардзиа» особенно выразительны. Впечатляет цветовая гамма многих работ, в частности, сдержанная и серебристо-холодная, тонко переданные образы Параджанова и Игнатова. Они как бы смотрят издалека на нас — зрителей этих полотен, пришедших в старинный домик Киевской улицы Десятинной и взирающих на образ парящего над Тбилиси Сергея Параджанова. Невольно вспоминаются причудливые шагаловские полотна. Работы Петровой воспринимаются весьма эмоционально, рождают раздумья, дарят духовную радость.

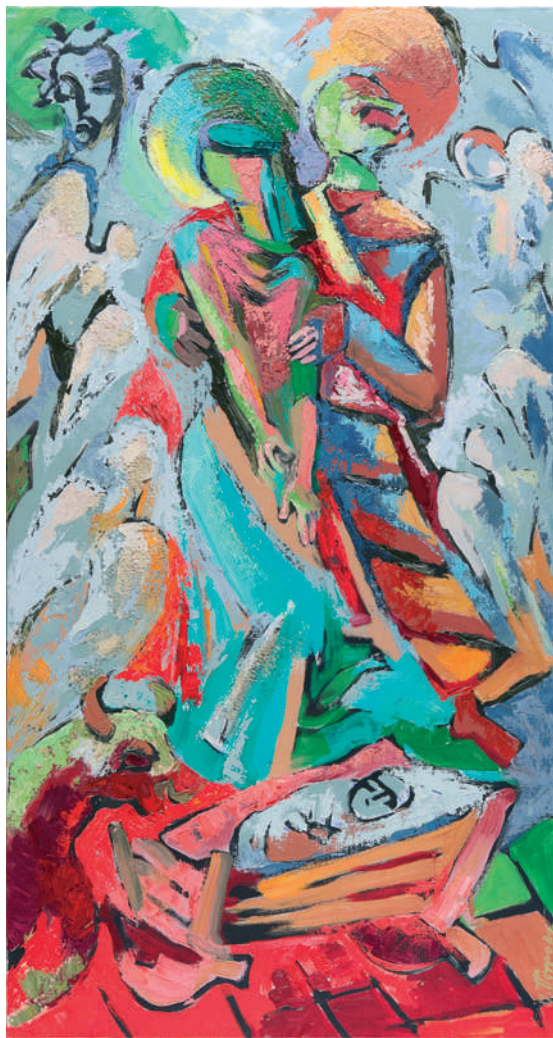
Скажу также о выставке «Норвегия». Эта экспозиция Ольги Петровой посвящена суровой стране фьордов и легенд, символом которой по Кнуту Гамсуну является северная рыба. Точнее, рыба как символ выживания людей этой страны. Не случайно в центре внимания автора образ Рыбы — синей как море, ярко оранжевой как лучи норвежского солнца, крупной, с внимательным застывшим взглядом. Поразительно точно названы эти полотна — «Большая рыба», «Ночь рыболова». А еще «Фиорд», «Противостояние», «Легенда».

Ольга Петрова
Самсон з левом
 полотно, олія, 150 × 80 см
 2008

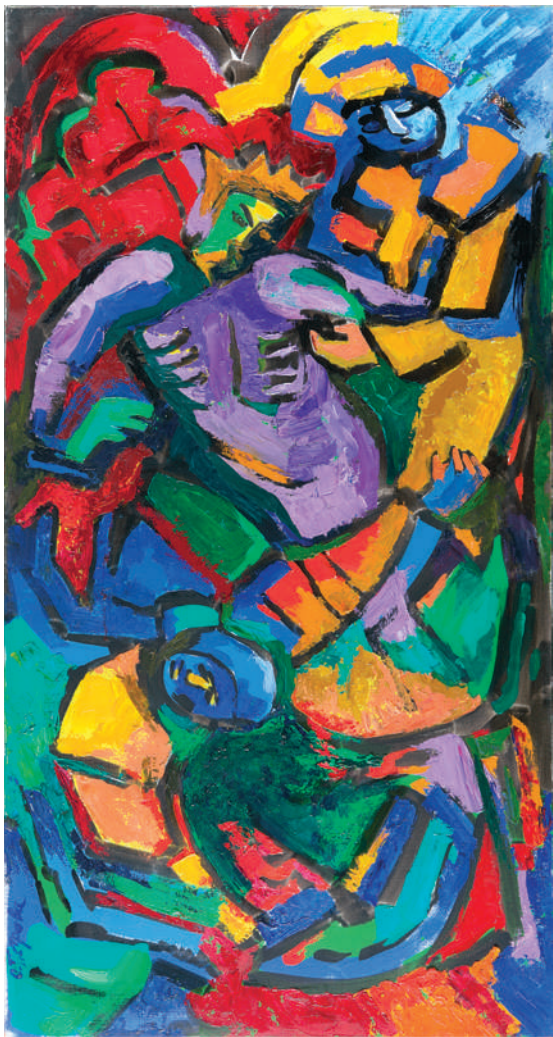

Марія та Йосип
 полотно, олія, 150 × 80 см
 2008

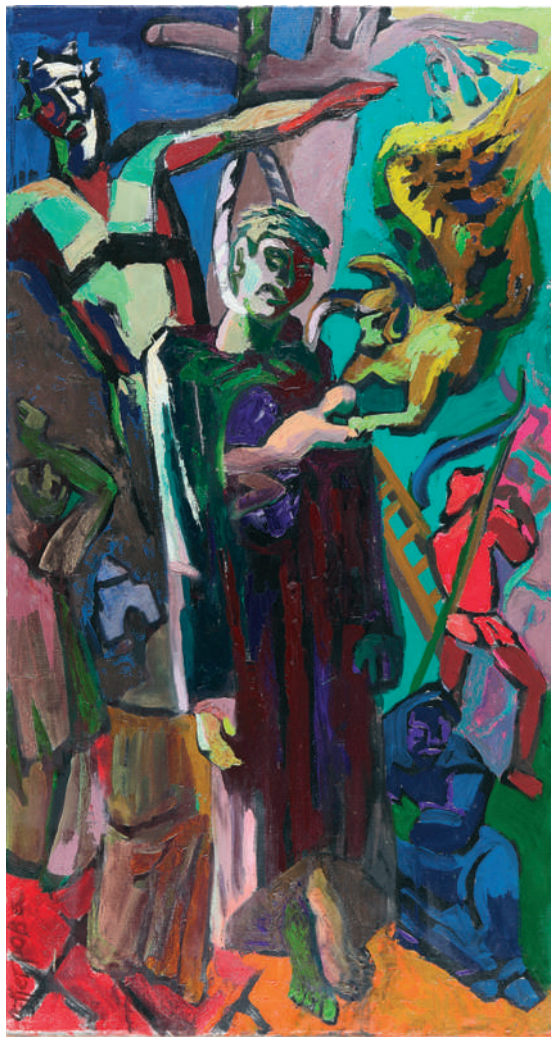
Ольга Петрова
Самсон з левом
 полотно, олія, 150 × 80 см
 2008

Марія та Йосип
 полотно, олія, 150 × 80 см
 2008

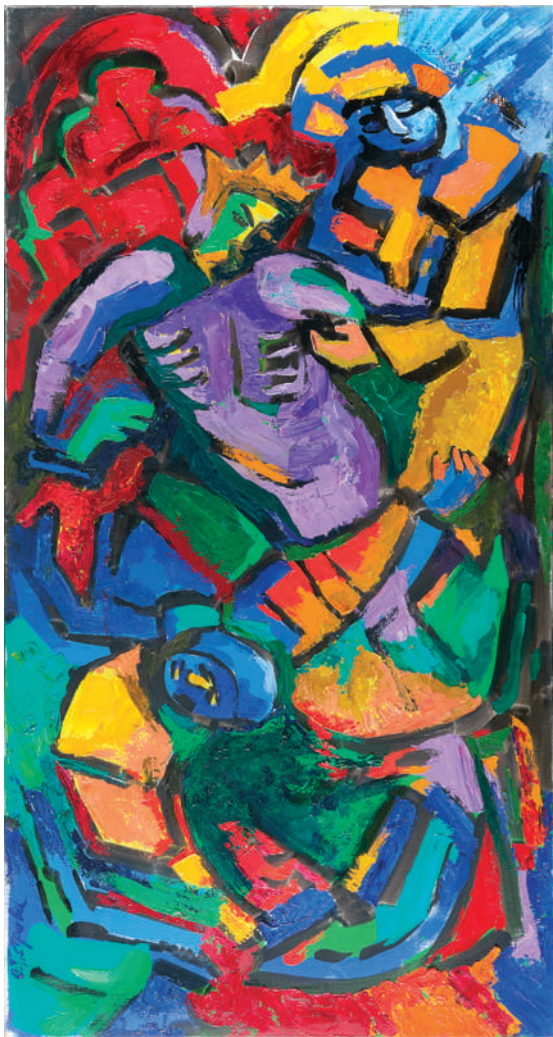
Знімання з хреста

полотно, олія, 150 × 80 см
2008

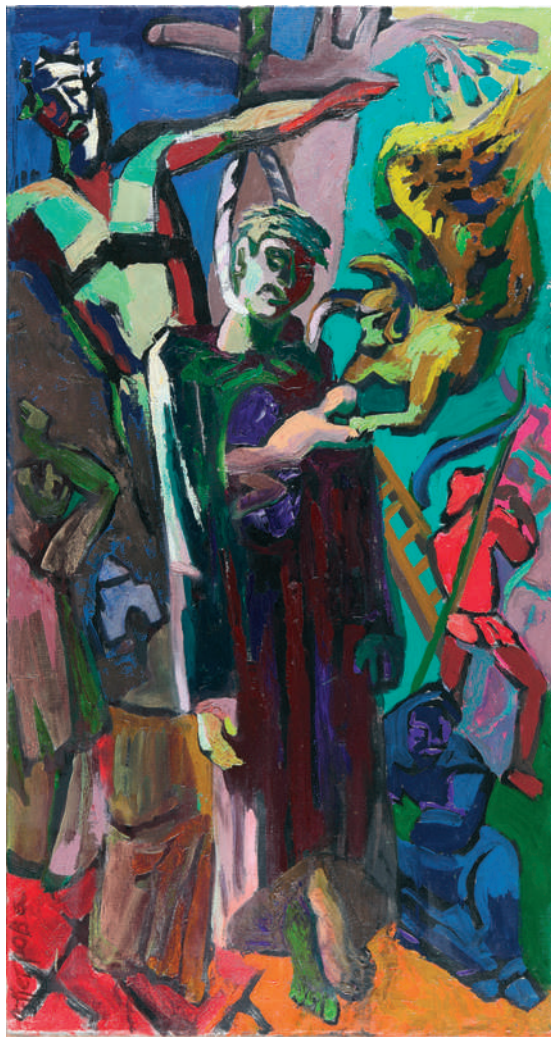
Юда з церкви Notre Damme des Fontaines

полотно, олія, 150 × 80 см
2008

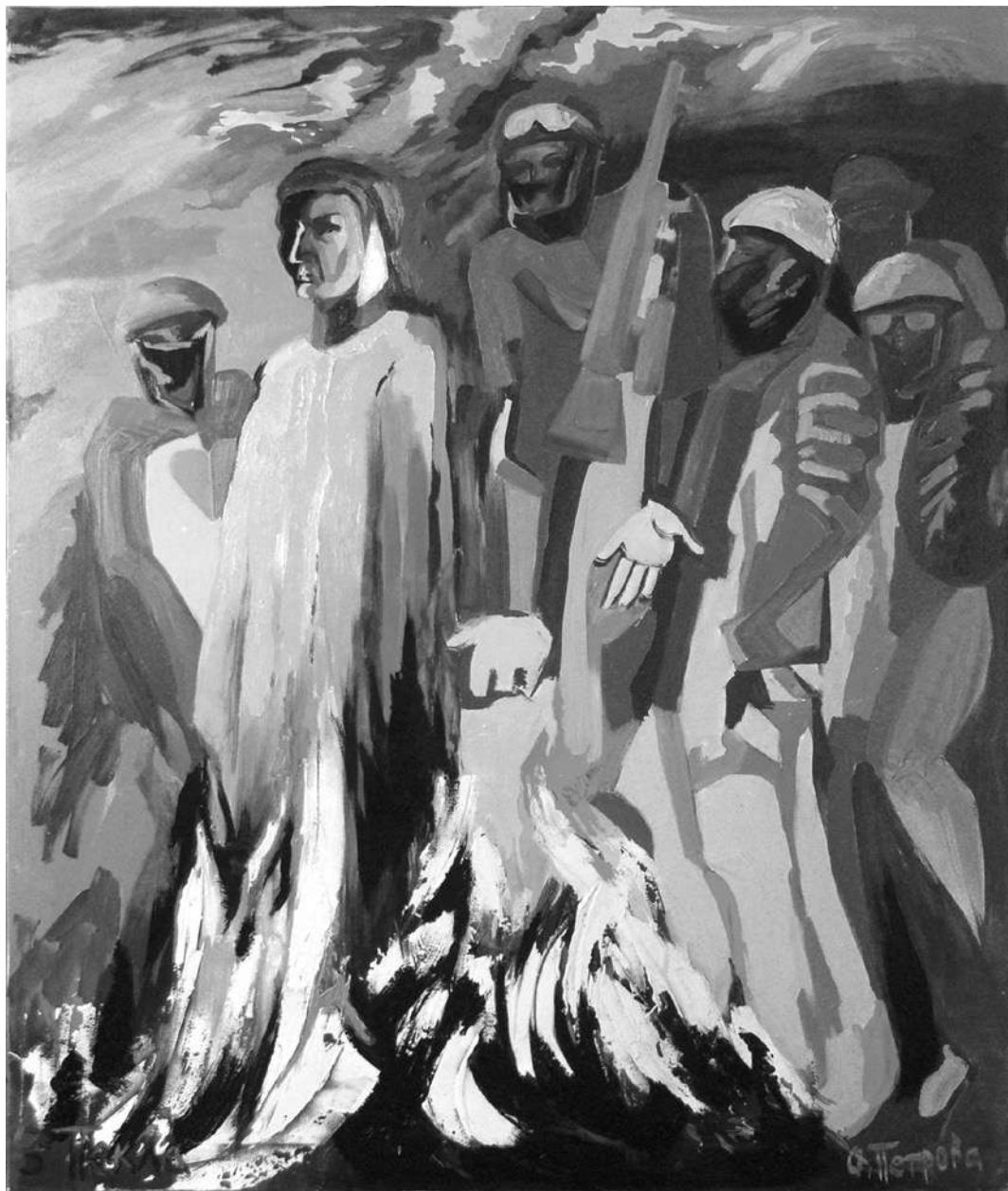
Знімання з хреста

полотно, олія, 150 × 80 см
2008

Юда з церкви Notre Damme des Fontaines

полотно, олія, 150 × 80 см
2008

Ольга Петрова
3 пекла. Данте Алігері в АТО
полотно, олія, 130 × 110 см
2015

Ольга Петрова
Над морем
полотно, олія, 100 × 150 см
2014

Мои впечатления о новой выставке одаренного украинского Мастера, сочетающего в своей творческой деятельности живописное мастерство с преподавательской и публицистической увлеченностью, совпадают с мнением ее собратьев по кисти и перу.

Символичны и два обстоятельства — то, что выставку поддержало посольство Королевства Норвегии в Украине, и то, что состоялась она в традиционном и дорогом любителям живописи Музее имени замечательных киевских меценатов Богдана и Варвары Ханенко.

И в завершение. Нельзя не высказать слова признательности Андрею Белоусову за обстоятельные публикации о творчестве Петровой на страницах журнала «Світогляд», редактируемого академиком Ярославом Яцкивым. Открою секрет: публикации были подготовлены по инициативе нашего Клуба творческой интеллигенции имени Владимира Фролькиса, в котором состоит Ольга. Для нас — членов Клуба отрадно, что эти публикации оказались серьезнейшим повествованием о светлом творчестве признанного украинского Мастера, живописца, графика, эстета и философа. Пожелаем же Ольге Петровой дальнейших свершений.

Олена Мітякіна
кураторка виставки

'17

ВИКРАДЕННЯ ЄВРОПИ, АБО ІГРИ З БИКОМ

Національний музей мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків

«Міфологія є необхідною умовою і первинним матеріалом для мистецтва»

Ф. В. Й. фон Шеллінг,
«Філософія мистецтва»

«Для мене бик — найбільш піднесений символ з усіх...»

Ф. Жіло, «Моє життя з Пікассо»

Із часів античності улюбленим сюжетом у мистецтві був міф про любовну пригоду Зевса і Європи, вродливої доньки фінікійського царя.

Відчувши нестримну жагу до царівни, наймогутніший з грецьких богів виявив неабияку винахідливість і, щоб не злякати обраницю, обернувся на красивого й лагідного бика. Коли ж Європа, пустуючи, осідлала його — стрімко пірнув з нею в море. Мінос, син Європи, став батьком Мінотавра з головою бика і тілом чоловіка.

Критський бик був «символом сили й могутності» і у давніх цивілізаціях ототожнювався з чоловічою сексуальною агресією. Культ бика поширився і на територію країн Піренейського півострова, зокрема, Іспанії.

Міфологічна історія століттями віддзеркалювалася у грецькій пластиці й вазописі, римських мозаїках, фресках Помпеї, у середньовічній книжковій мініатюрі, полотнах доби Відродження і Нового часу.

Новий виставковий проект відомої художниці Ольги Петрової засвідчує актуальність міфологеми про стосунки між чоловіком і жінкою.

ОЛЬГА ПЕТРОВА

Викрадення Європи або ігри з Биком

ЖИВОПИС / PAINTING

OLGA PETROVA

Abduction of Europe or games with Bull

3 10 ЛЮТОГО 2017

Це артистично потрактована автором тема живописної серії. Авторка створила власну версію давнього міфу.

Взаємини бика-Зевса і жінки-Європи художниця трансформує у виразні живописні притчі про силу і слабкість, любов і ненависть, вічне протистояння та неможливість існувати одне без одного. Уникаючи відвертої літературної оповідності, вона творить образи виразним силуетом та активними кольоровими масами. Бик залишається символом непохитної моці, дівчина позбавляється усталених рис покірної жертви і в полотні «Торро» домінує у стосунках з чоловіком-биком. Вона може бути замріяною або відстороненою, як у роботі «Європа», але здебільшого вбачається непогамовною і звабливою тріумфаторкою, впевненою у своїх жіночих чарах — «Викрадення Європи», «Кармен», «Золотий дощ», «Торро». У кориді любовних пристрасей художниця нерідко відводить жінці роль матадора, а бик виступає достойним, небезпечним, але й найбільш жаданим для неї супротивником.

У цьому образному сегменті циклу художниця запрошує глядача на арену вже іншого класичного сюжету — тавромахії, ритуальних ігор з биками,

Ольга Петрова
Європа
полотно, олія, 70 × 80 см
2017

Ольга Петрова
Мінотавр
полотно, олія, 100 × 120 см
2016

які увійшли в історію мистецтва завдяки фрескам Кноського палацу, офор-там Гойї і роботам геніального Пікассо, творчістю якого Ольга надихається протягом усього життя.

На батьківщині Пікассо, Іспанії, двобій людини з биком є яскравим і незабутнім видовищем, яке символізує перемогу над брутальною силою і сліпою люттю дикої тварини. У роботі «Супротивники» постаті головних персонажів зображені за мить до початку вирішальної битви. Урочистий драматизм моменту передають насичені відтінки червоного, жовтого, зеленого кольорів.

Помітно, що презентована Ольгою серія полотен є результатом великої і щирої любові до країн і культур Середземномор'я. Ця художня пристрасть народилася під час мандрівок містами й містечками Іспанії, Франції, Греції, Італії. Полотна виставки написані у теплій кольоровій гамі, фактично а la prima. Вони увібрали у себе блакитні і зеленкуваті відблиски моря і неба, ніжні кольори південних плодів і квітів, радість і безтурботність європейського Едему — «Севілья. Палац», «Екс-ан-Прованс. Дахи», «Тосса де Мар», «Бесалу. Каталонія». У художній фантазії часом і небезпечний бик перестає бути грізним, натомість постає екзотичною твариною, як у роботі «На скелях Андалусії». Зображаючи плаский чорний силует бійцівського бика на випеченому безжальним сонцем пагорбі, Ольга зводить образ небезпечного звіра до ролі ефектного рекламного щита хересного бренді Veterano. А в роботі «Паризький півник» вона з великою долею добросердного гумору поєднує традиційні символи двох найбільших країн Європейського Союзу.

Насамкінець хочеться відзначити ще одне, не менш важливе, достоїнство представленої у залах Музею Ханенків виставки. Уже традиційно для Ольги Петрової нові роботи свідомо замислюються нею оригінальними «відкритими системами», покликаними активно взаємодіяти з глядачами. Ці полотна несуть нам послання і водночас апелюють до почуттів і свідомості, запрошують до роздумів, спонукають до живого осмислення запропонованої теми. Загальновідомо, що мистецтво є одним із найефективніших засобів пізнання життя і світу. Цій високій меті слугує і даний проект, який є ще одним безцінним провідником у світ осягнення істин, які хвилюють людство.

Світлана Агрест-Короткова
журналістка

'18

«ПЕРШОЕЛЕМЕНТИ» — НАТХНЕННЯ Й ЕМОЦІЇ

«День» № 31, середа, 21 лютого 2018 р.

**У галереї «Триптих Арт» відкрилася виставка робіт
Ольги Петрової.**

Відкриття виставки, що знайомить з етапом нових напрацювань, у лютому, на власний день народження (або близько до цієї дати), стало для Ольги Петрової хорошою традицією. Мене в цій, сповненій молодого завзяття та творчого ентузіазму, жінці приголомшує надзвичайна працездатність, любов до життя, бажання відкриттів, здобування нових знань і нових вражень. Усе це втілюється в нових книгах і наукових дослідженнях, картинах і статтях, талановитих учнях і виставках. Усе це нескінченно радує її шанувальників як в Україні, так і далеко за її межами.

Кожен бачить довколишній світ, але художник, абстрагуючись від нього, створює власну реальність.

Нефігуративний живопис в експозиції Ольги Петрової «Wordless. Першоелементи» свідчить про непереможне бажання відходу від світу матеріального до духовних шукань, створення власного світу, в якому кожен, хто вдивляється в картину, відкриває власне «третє око» і знаходить нову емоційну гармонію.

Ця виставка — зібрання робіт різних років, від 1996 до 2018, і цікава трансформацією відчуття часу як самим художником, так і його

глядачами. Так, «Відродження», написане 1996 року, пронизане світлом надії. А в «Синем-Ш» нестикування різновеликих, незграбних фігур «пригнічене» важким, темним кадмієм.

«Для адекватного сприйняття мистецтва нефігуративу (композицій "без слів"), — каже Ольга Петрова, — особливої ваги набуває культура вчужання глядача, його інтуїтивне осягнення твору як наслання. Цей діалог глядача із твором є дорогоцінною можливістю у порозумінні двох індивідуальностей — автора та реципієнта. Василь Кандинський вважав, що діалог важливий за умови, коли "бажання сказати" твором зустрічає просвітлене любов'ю бажання "почути" твір», бо "пояснення саме по собі не здатне наблизити людину до нефігуративу"».

Ольга Петрова
Шлях краба
полотно, олія, 90 × 100 см
2005

Ольга Петрова
Ніч в Севільї II
полотно, олія, 70 × 70 см
2018

Надія Павліченко
культурологиня

'18

ЖИВОПИС ОЛЬГИ ПЕТРОВОЇ У ЛЬВОВІ

«Образотворче мистецтво» № 4, 2018, стор. 68–78

Львівська школа малярства — це особливе, яскраве явище в сучасному українському мистецтві. Вона не лише тісно пов'язана з модерними мистецькими течіями початку ХХ ст., але, у першу чергу, із фольклорними традиціями, безпосереднім і щирим сприйняттям світу. Творчі пошуки визначних художників старшого покоління — І. Труша, О. Новаківського, Й. Бокшая та Р. Сельського визначили вектор розвитку львівської школи як, у першу чергу, колористичної. Гостювати у потужних колористів річ ризикована. Ольга Петрова зробила сміливий жест — привезла до міста Лева понад п'ятдесят живописних полотен, які можна назвати не інакше, як фовістичними. Тим самим вона вступила у діалог з місцевою традицією і успішно довела, що колір є універсальним засобом мистецької комунікації та її особливого перевтілення світу в художні образи.

Виставка «Інші береги» Ольги Петрової — це не тільки живописна ода красі та різноманіттю світу, але, перш за все, — маніфест Свободи. Подорожі Європою, Азією, Близьким Сходом мисткиня втілила в потужних та ліричних образах, що сміливо можна вважати художнім одкровенням. П'ять залів — п'ять живописних циклів — менш за все нотатки мандрівника. Авторка вживається в ауру, в духовну домінанту кожної країни та активним кольором подає її на полотні.

Україна — ^{країна} ~~земля~~ контрастів.
Як зрештою, і всяка країна.
Один із її ~~не~~ найкращих рисів
її образ — «Вітуза України»!
Він набуває із щедрого коло-
ристичного різноміття землі
з бучинне дубів та кедрових
ракітязії, парадної «мелодії».
Цей живий образ мушкетерів,
зиглів, як і невідомі «паровар-
мії», різноманітний образ «паровар-
мії», презентувати «мелодії»
справжній та драматичній істерії
наряду, його джерело, його жертви
і трагічні шоки на ці ~~землі~~
«наші», «наші», «свої» землі
спростовує що ніколи.

Розділяти на хресті «Ви-
шванка» — а через ~~країна~~
«Гуцульського Віктора» —
це драматичний експеримент —
образу України в експерименті
Ольги Петрови.
і. Дзюба.

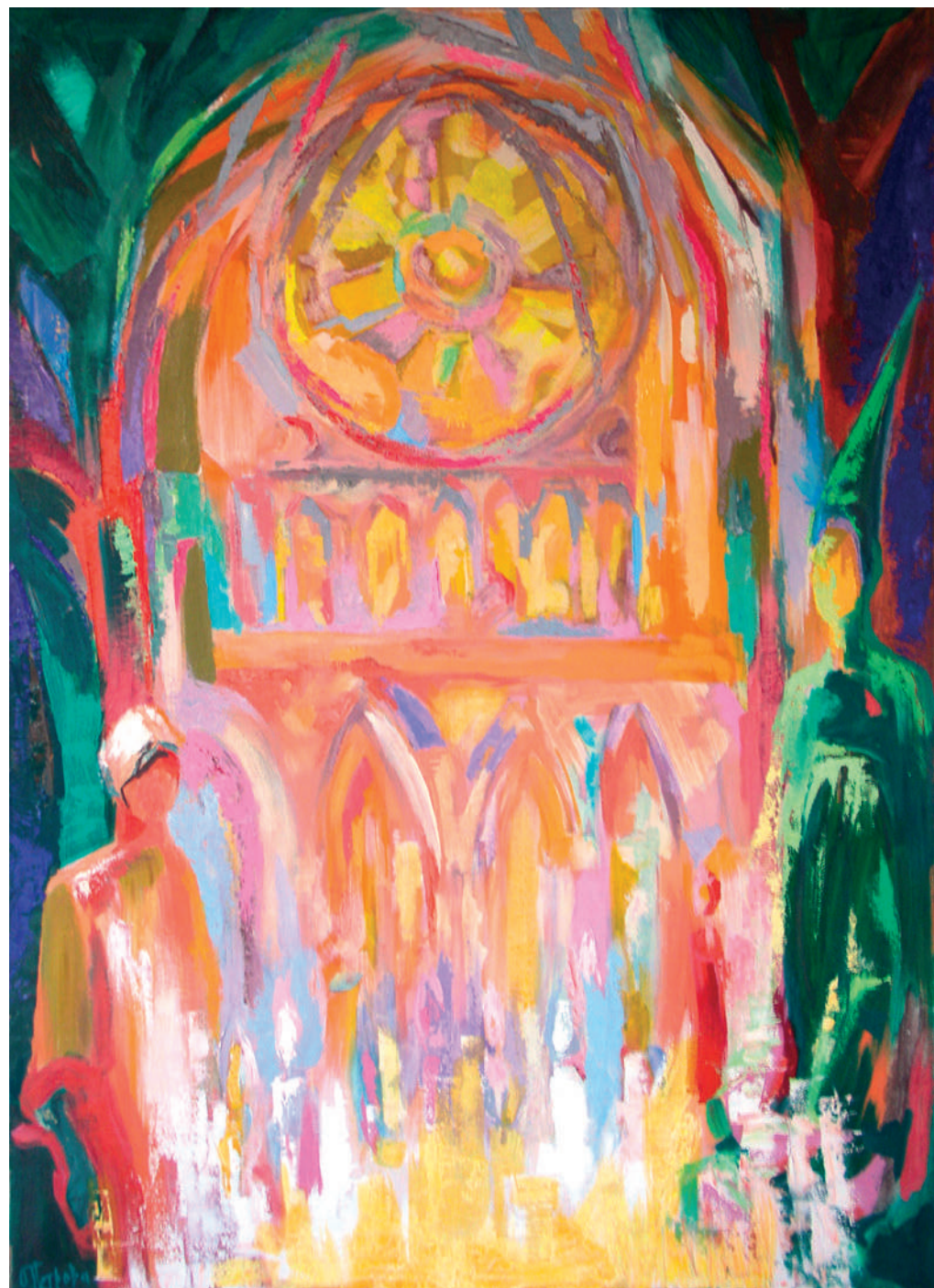
Ольга Петрова
Венеція в масках
полотно, олія, 150 × 80 см
2013

Ольга Петрова
Прованс
полотно, олія, 90×100 см
2008

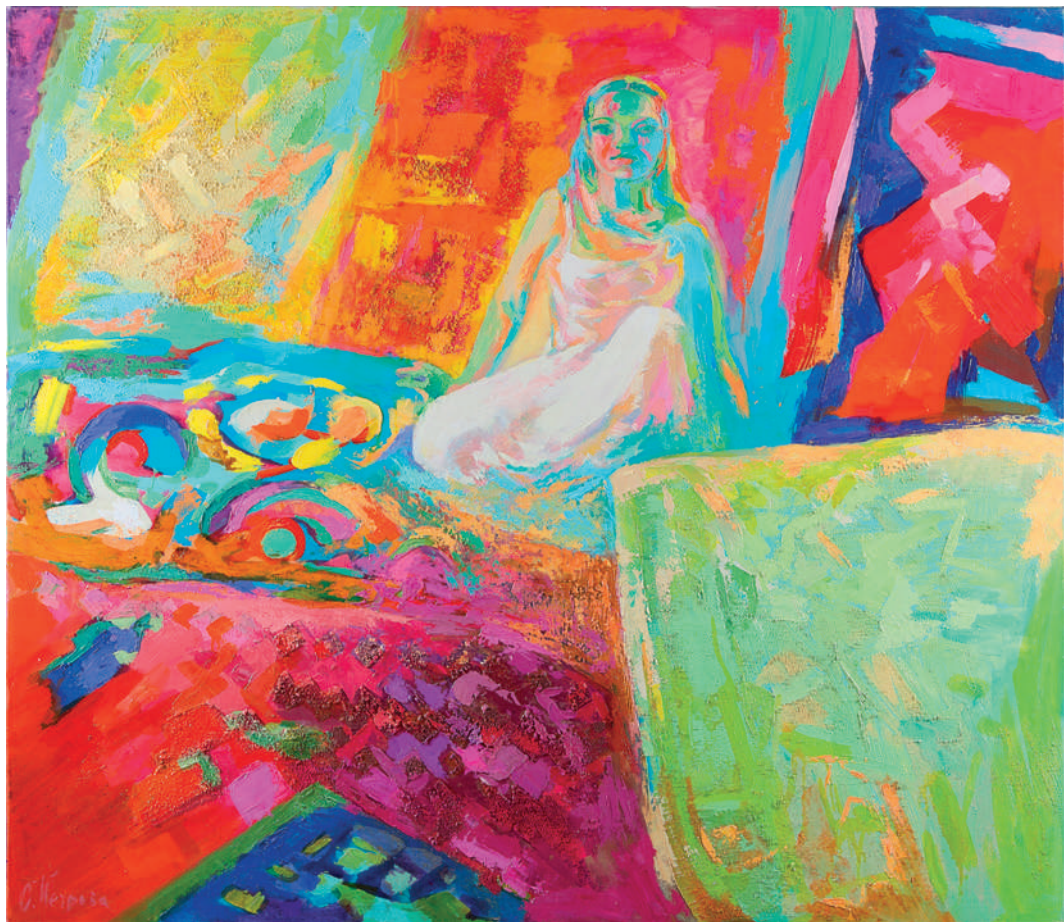
Ольга Петрова
Лаванда I
полотно, олія, 90 × 100 см
2008

Ольга Петрова
Світло
полотно, олія, 180 × 130 см
2008

Ольга Петрова
Соняшники. Прованс
полотно, олія, 50 × 60 см
2007

Ольга Петрова
На сюзанах. Автопортрет
полотно, олія, 130 × 150 см
2007

Ольга Петрова
Коралові острови
Червоного моря
полотно, олія, 80 × 150 см
2004
З колекції Валерія Павліченка

Ольга Петрова
Французський півник
Серія «Ігри з биком»
полотно, олія, 70 × 60 см
2017
З колекції Валерія Павліченка

Ольга Петрова належить до покоління, яке у 1970-х роках, знаходячись під тиском радянщини, не боялося жити і думати самостійно і, як могло, боролось за власне «Я». Мисткиня почала творчий шлях, коли здіймалась друга хвиля авангарду 1960-х. Відверто товаришувала з одіозним для радянської влади Сергієм Параджановим, з українськими інтелектуалами Григорієм Кочуром, з геніальним перекладачем Миколою Лукашем, ілюструвала твори в часописі «Всесвіт». У 1974 в ідеологічному відділі ЦК КП України її ілюстрації до «Божественної комедії» Данте було кваліфіковано як сюрреалізм, що вилилось у негласну заборону видавництвам надавати їй будь-які замовлення. Довелося виїхати з Києва та в аспірантурі (Москва) написати та захистити дисертацію з теми «Мистецький коментар до “Божественної комедії” Данте Аліг'єрі XIV–XX століть». Так було набуто другий фах — мистецтвознавця. Після повернення до Києва О. Петрова поєднала дві професії, поновила власну мистецьку практику.

У випробуваннях долі Ольга Петрова зберегла найголовніше — потребу бути вільною людиною. Для творчої інтелігенції 1970-х років це було зовсім не просто. Більшість була приречена на «внутрішню еміграцію» та відокремленість від широкого світу. Мистецтво з країн поза залізною завісою більшість знала лише з репродукцій. Нотр-Дам де Парі, Кельнський собор, Лондонський Тауер, тим більше — утаємничений світ Індії, Японії, здавалось, назавжди залишаться лише книжковими враженнями. Коли на початку 1990-х років з'явилась можливість мандрувати, О. Петрова була однією з тих українських художників, які негайно почали опановувати країну за країною. Це переживання Вільного Світу з пензлем в руках є особливим для тих, хто жив за залізною завісою.

Експозицію в Національному музеї у Львові імені Андрея Шептицького відкривають роботи, присвячені темі французької провінції. Лазурний берег, Ніцца, Антіб, а далі — Прованс з його суворим камінням та гарячим кольором виноградників. Сади та вітражі готичних соборів, синє море із сріблястими полисками на поверхні, рухливі вітрила яхт — усе це прикмети щастя, які художниця уміє зберегти на полотні. Чи можна уявити Францію без величних соборів та капличок, що зачаїлися в лавандових долинах серед

гір? Культурна рефлексія авторки спричинила появу полотна «Світло» і чотирьох вертикальних композицій на біблійні теми. Це враження від образів у гірському соборі під назвою «Богородиця біля джерел» (XII ст.). Образ Провансу та галльський темперамент підкреслюється в полотнах активною колористичною гамою. Домінує червоне у найрізноманітніших модуляціях цього досить складного для втілення кольору. Дух «Французької провінції» розкривається через екстатичне «горіння» кольору вітражів у соборах, через світло і сяяння сонячних ландшафтів у «Лаванда I», «Лаванда II», «Гора Сент-Віктуар», інших. Натомість гірські пейзажі, альпійські карнизи із засекреченими стежинами, що нависають над урвищами, написано в сріблястій гамі, яка до душі більш романтично налаштованим глядачам.

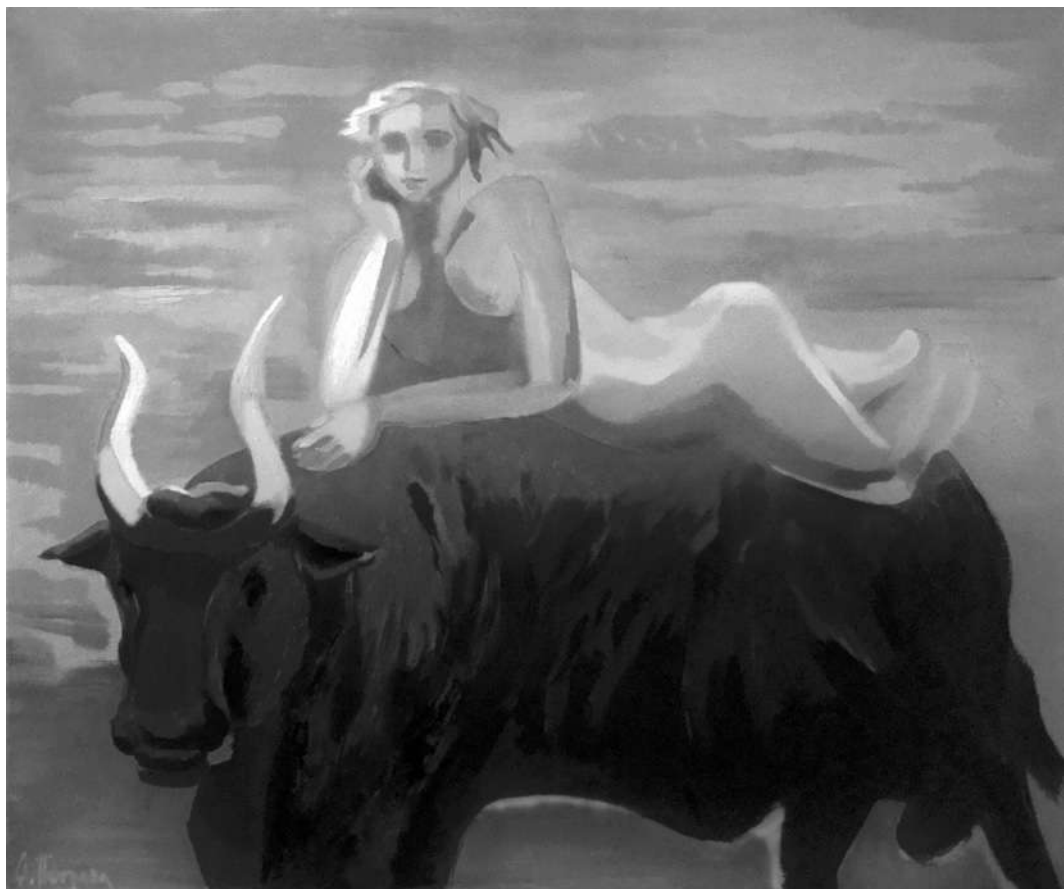
Інформований глядач відчує діалог Ольги Петрової з несамоцитом Ван-Гогом. Біля підніжжя гори Сент-Віктуар авторці згадується «співець» цього французького краю Поль Сезанн.

У полотнах «Французької провінції» втілено ауру свободи, щастя подорожувати з етюдником та потрясіння від відкриття широкого світу.

Експозиційний простір зали, присвяченої Іспанії, центрується великою червоною абстракцією «Арена» з архетиповим мотивом кола. Це топонімічний, психологічний та етнокультурний мотив. Він багато що означає для свідомості іспанця. Надзавдання кожної виставки для Ольги Петрової — передача духовної атури тієї чи іншої культури.

Подорожуючи Іспанією, спостерігаєш, як жовті скелі змінюються на червоні або вохристі. Коли раптом бачиш на пагорбах силуети биків, що немов велетні охороняють дорогу, — починаєш розуміти характер народу, його стриманість, статечність, приховану вулканічну пристрасність. Звідти в композиції прийшли чорно-зелені ритми у полотнах «Фрески Каталонії», «Свята риба». Композиції «Кармен», «Суперники» присвячено національним жорстоким та відчайдушним «іграм з биком». Авторське бачення гарячої та водночас суворої Іспанії розкривається і через образ «Пікассо на пляжі». Геній модернізму образ бика вважав найвеличнішим.

Іспанія для кожного своя, а для художниці — особлива як країна мрійника Дон Кіхота, що завжди мандруватиме цією кам'янистою землею.

Ольга Петрова
Викрадення Європи
Серія «Ігри з биком»
полотно, олія, 100 × 120 см
2017

Ольга Петрова
Самурай з оселі Мічіо
полотно, олія, 60,5×46 см
2004

Водночас в колекції є Барселона з химерною красою, вхопленою у композиціях «Саграда Фамілія» та «Готичний квартал» як ще один образ Іспанії. І зовсім інша Андалузія з її мавританською спадщиною у роботах «Севілья. Палац», «Кераміка I», «Кераміка II», «Ніч в Севільї». У прагненні повного розчинення в духові країни писалося все, чим наповнено цю залу.

Горизонтально-панорамні полотна, витримані у прохолодній сріблясто-блакитній гамі, відтворюють пустельну нескінченність, масштаб чужого, незнаного, але чарівного Сходу з його казками «Тисячі та однієї ночі». Ці композиції з образами жінок «Султан-Харем» і «Автопортрет на сюзане» та білими банями невідомого міста — типовий сюжет «мандрівки за сім морів». Це образ заманливого «шовкового шляху» з України до Індії. Мандруючи над морями-океанами на «летючому килимі» та ще й з палітрою і пензлем в руках, Ольга Петрова вперше побачила рожеві піщані дюни та прадавні поселення, напівзавіяні пісками, і втілила цей образ у полотні «Над пустелею Регістан». Житла давно покинули люди, і тільки ящірки шарудять у піску. Від гірських кряжів тягнуться пронизливо-кобальтові та ультрамаринові тіні. Красивий, ясний, заворожуючий, але дивний світ. Тут панує пустельна нескінченність, туга за вічним життям, мудрість екзистенції.

Багатовікова історія Японії, враження від книжкового знання про країну та особисті переживання мисткині у Японії перетворилися на живописну сюїту «Сестри самурая». Ользі Петровій відкрилася дивовижна земля: прадавні столиці XV–XVII століть — Нара, Кіото, Осака, — фортеці самураїв, старе каміння у похованнях архаїчної Японії, священні бамбукові ліси, рисові поля і найдорогоцінніше — храмові комплекси з їхніми символічними садами та водоймищами, з гірськими стежинами, що спрямовують до утаємничених водоспадів, до захованих у гушавині лісів мудрих і лагідних богів Японії.

Полотна цієї зали — лише дешиця вражень від емоційно пережитого. Від почуттєвої експресії в полотна прийшов фовістичний колорит, зовсім невластивий японській традиції. Але енергію сучасної Японії, інколи — її драматизм та потужність культурних вражень — авторка втілила у колористичній напрузі полотен. Все у цих умовно-символічних композиціях («Стара сакура», «Ліс бамбука», «Велика вода. Фукусіма», «Свято вогню»,

інші) побудовано на контрастах драми та ідилії, як це засвідчує історія, які є сучасністю культури Японії.

Стримана, сріблясто-сіра Норвегія, країна води і каменю, для художниці була шокуючим знайомством, бо фовізм її палітри тут був ні до чого. Два роки магія норвезьких ландшафтів, історія вікінгів та щось містичне не полишало свідомості художниці, аж поки, нарешті, не втілилось на полотні. У цій серії полотен реальні враження від країни поєдналися з легендами та сюрреалістичними образами, композиції витримано в аскетичній палітрі. У багатьох картинах архетиповими є образи-метафори води, птахів, човна, риби, тим самим на рівні знаку-символу втілено строгий, кришталевий-холодний і дещо тривожний образ Норвегії. Цей цикл з'явився взимку 2014 року, тому велика композиція «Над морем» (битва білих та чорних птахів) присвячена образу трагічних лютневих днів та подій на Майдані.

За роки Незалежності Ольга Петрова здобула визнання як мисткиня та інтелектуалка у широкому світі. Її роботи зберігаються в поважному Британському музеї (Лондон), в ізраїльському музеї Яд Вашем, у державних та приватних музеях України, Японії, Індії, Норвегії, у колекціях поціновувачів мистецтва.

Експозиція у Національному музеї у Львові імені Андрея Шептицького якнайкраще демонструє творчий метод Ольги Петрової, який обумовлено системою фовізму із трансформацією вражень та творчої енергії у метафізичні образи. «Я намагаюсь заповнювати полотна кольоровими формами, які випромінюють пристрасть, тим самим створюючи додатковий вимір почуттєвості, — каже авторка. — Він є відмінним від вимірів, що існують у раціонально-логічному світі. Це поза-евклідовий вимір. Колір — пристрасть — навіювання». Це те, чим Ольга Петрова готова поділитись з усіма, хто не є байдужим до краси.

Ольга Петрова
Стара яблуня
(із серії «Гуцульський віттар»)
полотно, олія, 60 × 70 см
2011

Євстахія Шимчук
мистецтвознавець

'19

ДЛЯ ОЛІ ПЕТРОВОЇ МИСТЕЦТВО СТАЛО ПОЛЕМ ЇЇ СВОБОДИ

Фрагменти статті

Ольга Петрова сягнула досконалості у культурному просторі як мистецький критик і теоретик, живописець і графік, педагог та амбасадор України у світі. Від «мистецьких зрушень 1960-х років» (назва першої статті монографічної збірки «Третє око») до 1980-х й донині; через усвідомлення народних спротивів «нелюдській системі тоталітаризму» в Празі й Будапешті... тотальній русифікації усіх і вся на теренах «великої бездуховної імперії» — живуть і працюють мистці, які наче вдруге народилися й бачать Сонце впродовж доби, ніч для яких заступило Світло. О. Петрова потрапила до товариства «пошуковців світла» в часи «відлиги» й самоусвідомлення. У її спогадах: «...з ініціативи Григорія Кочура відвідувала літературні вечори у Спілці письменників...», знала Миколу Лукаша, Дмитра Павличка, Івана Світличного. ... дотепер БЕРЕЖЕ в пам'яті всі розмови. Пережила зворушення від «змагальних» перекладів поезії Поля Верлена, як от вірш «Сентиментальна розмова», Миколою Лукашем й Григорієм Кочуром:

...Отак ішли вони у ніч зимову
І тільки місяць чув чудну розмову.

М. Лукаш

Отак вони пройшли по бур'янові,
І ніч єдина чула їх розмови.

Г. Кочур

Вчитувалась у нюансність художніх перекладів й входила у світ інтелектуалів. О. Петрова розпочинала як ілюстратор в часописах «Ранок», «Всесвіт» etc. Зростала в колі молодих літераторів як ілюстратор з комплексом складних пошуків у системі образотворчості й формальних вирішень. У книзі «Миттєвості приватного життя» (Київ. 2016) автор пише: «Середина 1960-х була часом народження нової поетичної генерації. У київському університеті та в Політехнічному інституті, де звучали вірші Л. Костенко, І. Драча, М. Вінграновського, не було вільних місць...» (С. 217) — це початок духовного діалогу авангардної молоді з поетами «розстріляного відродження» й пошук себе. Графік Оля Петрова розпочинає вдумливо, зате з пристрасстю, комунікувати із Сервантесом (ілюстрації до роману «Дон Кіхот» — захист диплома), Данте Аліг'єрі («Божественна комедія»), співпрацює з російськими інтелектуалами — А. Чегодаєвим, Г. Недошивіним, Е. Неізнаним...

1970-і роки позначені творчою активністю й гірким присмаком осуду; ілюстрації до «Божественної комедії» Данте «кваліфіковано як сюрреалізм...» Вистояла. Уже 1975 р. вона експонує літографії у Флоренції й отримує схвальні відгуки Папи Римського... Її вибір — праця в колі літературно-мистецької еліти... 1979 р. літографії до «Божественної комедії» придбані Музеєм книги і друкарства України (Київ); 1993 р. літографії назавжди оселяться у бібліотеці Британського музею (Лондон).

Живопис увійде до арсеналу Олі Петрової у вісімдесяті роки минулого століття й трансформується через «кольоропис — шлях до бачення "духовним зором"» — у 22 персональних виставках. Діалоги з культурним надбанням інших народів у неї знаходять цікаву інтерпретацію в кожній стадії її колористичних шукань. Багата на почуття Краси й Добра, інтелектуал в найширшому розумінні історичних «просторів Мистецтва Світу», Оля Петрова множинно віддає набуті знання усім, хто відкритий для сприйняття цивілізаційних процесів. «Інші береги...» в залах ЛНМ ім. Андрея Шептицького й зустріч з художником уможливили продовжити розмову про «колоризм» й глибше зрозуміти індивідуальність поетично-чуттєвого світу у живописних циклах «Французька провінція», «Іспанія без кориди», «Сестра самурая», «Україна — сад», «Схід — горизонталь».

Ольга Петрова
Вишиванка
полотно, олія, 100×70 см
2011

Львівський пейзаж

Живописні полотна Олі Петрової дивують індивідуальним баченням й почуттями, зафіксованими уважним оком подорожуючого мистця; вони заохочують дискутувати, захоплюватись, обурюватись... ось тільки не бути байдужими.

Відбудова держави з гордим ім'ям Україна покликала мистця-інтелектуала від 1990-х стати культурним амбасадором у світі: Індія, Японія, Франція, Англія, Болгарія... на форумах, конференціях, зустрічах висвітлювала «Мистецтво вільної України». Паралельно розробила й повернула українському мистецтву закриті в часи тоталітаризму історії: «Єврейські художники з українського андерграунду» та «Єврейська тема в мистецтві України».

Педагогічна діяльність Олі Петрової — професора кафедри культурології Національного університету «Києво-Могилянська академія» (від 1995 — донині), члена вченої ради Інституту філософії Національної академії наук України та НаУКМА, співпраця з Італійським інститутом культури в Україні, робота в Комітеті з Національної премії України ім. Тараса Шевченка... ніколи не зраджувала собі в царині художньої критики... лишень кілька

фундаментальних праць з глибоким аналізом тенденцій розвитку художніх процесів в Україні: «Комедія Данте. Мистецький коментар XIV-XX століть» (претендент на здобуття Національної премії імені Тараса Шевченка, 2010), «Третє Око» (Київ, 2015), «Миттєвості приватного життя» (Київ, 2016).

Усі задіяні пристрастю мистця види й техніки, чи то у графічних аркушах або в живописних полотнах, мають спільність — простір вільнодумства й щирості. Ітригуючим є аспект відчуття Провансу, як пише автор: «... який змушував шаленіти Ван-Гога...» й Сезанна... Найбільш промовистим у картинах циклу «Французькі провінції» є домінанта Світла, як структурного елементу образності у творах «Знімання з хреста» (2008), «Самсон з левом» чи «Світло» (1999, 2008)... й безоглядне прямування до безпредметності у картинах «Виноградники» (2001), «Лаванда» (2008).

У циклі «Іспанія без кориди» Оля Петрова воскресила культурологічні знання від досвіду 1970-х років, ілюстрування «Дон Кіхота» Сервантеса, вражень від тривожності Ель Греко й занепокоєння Гойї. «Коли їдеш країною, жовті скелі змінюють червоні, або вохристі, дорогу оточено гігантоподібними силуетами биків. Починаєш відчувати характер народу: стриманість, його статечність, приховану пристрасть» — пише у своїх ремінісценціях про Каталонію мистець. Найбільш промовисті її картини «Арена» (2011), «Фрески Каталонії» (2009–2011), «Толедо» (2000)... Іспанський цикл наче інтерпретація О. Петровою нашарувань столітніх традицій народу з відзеркаленням пошуків розпізнавальних стилістичних властивостей. Це ніби інтелектуальні зустрічі-метафори в дорозі пошуку кольоропластичної виразності відтворення «Іспанії без кордонів».

Діалоги з давньою культурою Японії стали для дослідника-мандрівника Ольги Петрової своєрідним хрещенням й прийняттям кодексу гідності під час зустрічі у родині «спадкоємного самурая, який визнав її за сестру». Вона стала заручником прадавньої культури: храмові комплекси Кіото, Осака, фортеці самураїв..., філософія синтоїзму... і спалах глибинної мудрості та шляхетності, щодо збереження власної ідентичності у строкатому Світі. Біда, що пронеслась гігантським цунамі (березень 2011 року) долями тисяч японців, стала «Уроком Жертовності»!!! Радіаційний колапс

Чорнобильської трагедії у житті України мав протилежний вимір: на ліквідацію «відправляли» молодь — генофонд нації...

Полуда спала з очей мистця, захоплення архаїкою замінили гіркі миті усвідомлення ролі художника й робота над рядом експресивних полотен «Велика вода».

Цикл «Україна — сад» став полем роздумів про величний образ країни у картинах «Земля» (2011), «Верхівка літа» (2008), «Зимовий сад» (2004), «Золото саду»... Пісня-посвята Україні, у серіях натюрмортів, знайшла цікаву інтерпретацію Олі Петрової, що її можна окреслити як «мистецтво землі».

На початку далекого ХХ ст., а саме в 1903 році (у рік народження Романа Сельського), Поль Сезанн писав Воллару: «Я вперто працюю, я уже бачу вдалині обітовану землю. Чи уподібнюсь я великому вождеві ізраїльтян або ж я досягну землі?.. Чому так пізно і з такими труднощами? Чи мистецтво насправді є жертовним, і воно вимагає істинно віруючих, які віддаються йому цілком?» (Воллар Амбруаз. Сезанн. Ленінград. 1934. С. 133.)

Ольга Петрова з Євстахією
та Миколою Шимчуками
на відкритті виставки
«Інші береги» у Львові
2019

Науково-популярне видання

Художник Ольга Петрова в текстах сучасників

Українською та російською мовами

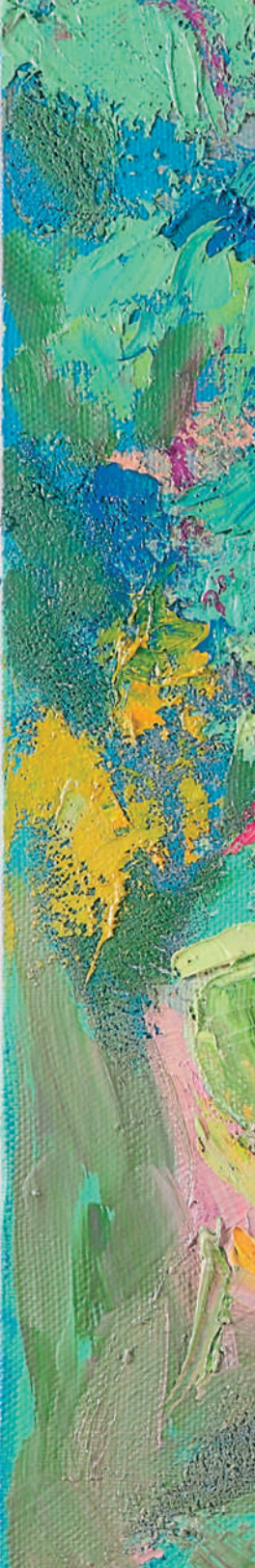
Асистент-упорядник — Надія Павліченко
Редагування — Алла Григор'єва
Комп'ютерний набір — Вікторія Павліченко
Дизайн і верстання — Олександр Червінський

Формат 70 × 90 1/16. Гарнітура FedraSansPro. Ум. др. арк. 22,82+3,51. Наклад 300 прим. Зам. 20-104.

Інститут проблем сучасного мистецтва НАМ України
Офіційний сайт Інституту: www.mari.kiev.ua
Україна, 01133, Київ, вул. Євгена Коновальця, 18-Д
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1186 від 29.12.2002

Видруковано з готового оригінал-макету в друкарні «Видавництво "Фенікс"»
03067, м. Київ, вул. Полковника Шутова, 13-Б, www.fenixprint.com.ua
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 271 від 07.12.2000

Printed in Ukraine

Ольга Петрова
Біля озера
(фрагмент)
полотно, олія, 70 × 80 см
2006